

Uredništvo: Ljubljana, Anatoljeva 2
— telefon številke 3122, 3123, 3124, 3125, 3126
Neserati oddelki: Ljubljana, Selenburgova ul. — tel. 3492 in 2492
Družnica Maribor: Grajski trg št. 7
— telefon št. 2455
Družnica Celje: Kocenova ulica
— telefon št. 190
Člani an pošti ček zavodil: Ljubljana št. 11.842, Praga čisto 78.180
Wien št. 105.241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znoša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knofljeva ulica 3, telefon
122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje Strossmayerjeva ulica št. 1
— telefon št. 65

Reklame se ne vrnejo

Pritisk na zapadu vedno hujši

Koncentracija francoskih in angleških čet — Francozi izvojevali v dosedanih bojih znatne lokalne uspehe, Nemci pa prehajajo ponekod v protinapad — Bobneči ogenj se nadaljuje na vsej fronti

Pariz, 9. sept. AA. (Havas) Sporočilo z dne 9. septembra zjutraj se glasi: Na kopnem bojišču je vladala ponoči aktivnost naših naprednih čet. Veliki gozd Varnivar zahodno od Vobacha se nahaja v naši oblasti. V gozdu smo našli številne ostanke razbitih topov vseh kalibrov. Delavnost naših letalskih sil je bila v skladu z delavnostjo naših kopnih sil.

Pariz, 9. sept. c. Neuradni komentarji k francoskim vojnim poročilom pravijo, da ima francoska vojska na vsem ozemlju od luksemburške meje do Lauterburške velike uspehe. Francozi so osvojili gozdnoto področje na zapadu od Faubacha. V glavnem se vrše borbe v pet do deset kilometrov širokem »ozemlju brez gospodarja« med obema utrjenima linijama. Francozi so sedaj že v posesti vsega tega vmesnega ozemlja ter prehajajo v napad na utrdbi Siegfriedove linije same. Zaenkrat še iščejo morebitnih slabih točk v nemških utrdbah. Francosko vojaško poveljstvo razpolaga sedaj s točnim načrtom nemških utrd v tem pasu, ker so francoska izvidniška letala zadnje dni z uspehom in brez izgub fotografirala nemške utrdbе. Enak položaj Nemcev, da bi fotografirali Maginotovo linijo, se je ponesrečil zaradi odlične francoske protiletalske obrambe. Francozi še vedno koncentrirajo za svojo utrjeno linijo velike množice vojaštva.

Pariz, 9. sept. AA. (Havas) Tekst komunikacije, ki je bil objavljen sredi razvoja operacij med Renom in reko Moselo, potrjuje, da francoske čete nadaljujejo napredovanje, ki se je začelo pred štirimi dnevi. Navzlic jedratosti dokazuje komunikacije, da niti ojačenja, ki so bila nujno poslana iz notranjosti Nemčije, niti iz obilice avtomatskega orožja, s katerim razpolagajo branitelji jarkov, niti »bloke« armiranega betona v obmejnih pokrajinah, niso mogli preprečiti francoskega napredovanja. Sovražnik je med umikanjem uničil mostove in tunele ter zapustil polja, ki so bila pripravljena in maskirana zato, da bi se zaustavili napadi oklopnih avtomobilov. Nemogoče je označiti kraje ali položaje, ki so bile na ta način zasedene. Francosko-nemška meja je zelo vjugasta ter gre večinoma skozi gozdove. Francoska meja dominira nad dolino reke Saare, v kateri je veliko tovarnih in rudnikov. Prvi dnevi sovražnosti so se uporabljali za to, da se uničijo oddelki pred nemškimi glavnimi črtami. Vse kaže, da je francoska vojska svojo nalogo uspešno iz-

vršila. Siegfriedova črta se ne nahaja popolnoma ob meji ter gre po posaarskih hribih, katerih srednja višina znaša okoli 350 m. Dotika se mest Saarbrücken in Saarlouis ter se v bližini Trierja konča ob reki Moseli.

Z alžaskega bojišča, kjer Rena loči obe utrjeni vojski, se doslej ne poroča o nobeni pomembnejši aktivnosti.

Prihod novih nemških divizij

Pariz, 9. sept. z. »United Press« poroča, da se vodijo na fronti ob Posarju hude borbe, ki zavzemajo vedno večji obseg in so se s prihodom novih nemških divizij spremenile v prvi večji spopad. Francoski pritisk stalno narašča. Prodirajoči pehota podpira na stotine tankov. Tudi Nemci so danes poslali v boj več sto tankov. Najhujše borbe se vodijo v okolici Saarbrückna, kjer so francoske čete tudi danes mnogo pridobile na terenu in se že utrjuje v svojih novih postojankah. Borbe se vodijo sedaj že več kilometrov globoko na nemškem ozemlju. Francoske čete so zasedle strateško najvažnejše ozemlje Bienwald to je gozdnoto ozemlje med Reno in Lauterom. Na tem ozemlju so se že v vojni 1870-71 vodile hude borbe. Francoske čete so zasedle vse ozemlje med Lauterburgom in Wiessenburgom, nedaleč od tromeje Alzasko, Palatinata (Pfalz) in Badenske.

Pariz, 9. sept. c. Komentar agencije Havas k bojem na francosko-nemški fronti ugotavlja med drugim, da gre doslej še vedno samo za manjše akcije in da ni bil izvršen še noben večji napad. Kontakti med obema sovražnima vojskama pa so se pomnožili in povečali. V akciji so udeleženi infanterija, kavalarija, tanki in letala. Francoski inženjski oddelki odstranjujejo ovire, ki so jih Nemci namestili na ozemlju med obema utrjenima linijama.

Nemški protinapadi

Pariz, 9. sept. br. Nocoj je bilo izdano 12. vojno poročilo, ki pravi, da so francoske vojske sile na kopnem ponekod naletele na sovraž. »k« v odpor. Mestoma so Nemci prešli celo v protinapad. S svojimi utrdb so pričeli tudi obstreljevati francoske postojanke. V zraku so se francoski poizvedovalni poleti nadaljevali z uspehom, čeprav so pričela nemška letalska letala francosko letalstvo odločneje nadlegovati.

ne dajejo nobenih poročil. United Press poroča, da so Saarbrücken in vsi okoliški kraji že docela izpraznjeni in da sedaj evakuirajo z vsa naglico tudi ostale obmejne kraje. Po zadnjih vesteh je odredena tudi evakuacija vseh luk ob severni nemški obali, koder se vsak dan pojavljajo sovražna letala. Prebivalstvo s severne obale pošiljajo v južne pokrajine države.

Peti polet z letaki nad Nemčijo

London, 9. sept. c. Angleška letala so ponoči izvedla peti polet nad Nemčijo ter so zopet odvrgla večje število letakov nad srednjo Nemčijo. Na povratku so se zapletla angleška letala v borbo z izvidniškimi letali. Naknadno se je izkazalo, da so angleška letala pomotoma prišla nad belgijsko ozemlje ter so se zato belgijska letalska letala z njimi spustila v boj. Angleška vlada se je zaradi incidenta danes opravičila v Bruslju.

Berlin, 9. sept. AA. (DNE). Danes ponoči je bil najavljen prihod sovražnih letal nad ozemlje severozapadne Nemčije iz severozapadne smeri. Ko je sovražnik priletel do obale, ga je sprejelo naše protiletalsko topništvo. Sovražna letala so se obrnila v pristanišče, nato pa v jugozahodni smeri odletela preko Holandije. Bombardiranja ni bilo. Na holandski meji so nemška letalska letala napadla sovražnika. Eno angleško letalo je zbito. Posadka 5 ljudi se je rešila s padali in je bila ujeta.

Curih, 9. sept. br. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je bil davi ob 4. v Ber-

linu letalski alarm, ki je trajal nad 3/4 ure. Berlinu so se bližala z zapadne strani francoska, s severne strani pa angleška letala.

Letalski spopad ob nemško-danski meji

Kodanj, 9. septembra. AA. (Reuter). Danes zjutraj so se dve miliji od dansko-nemške meje slišale detonacije, za katere mislijo, da izvirajo od letalskih bomb. Zaradi goste megle se letala niso mogla videti, vendar pa opazovalci trdijo, da so videli padanje večjega števila bomb, ki so povzročile visoke stebre vode v bližini Hindenburgovega jezua, ki spaja nemški otok Sylt s kopno zemljo na zapadni nemško-danski meji.

Angleška letala nad Belgijo

Bruselj, 9. septembra. AA. Belgijsko vojno ministrstvo sporoča: Preteklo noč so tuja letala letala nad belgijskim ozemljem. Belgijske letalske sile so preganjale tri letala. En angleški bombnik je bil prišljen, da je pristal. Drugi bombnik, ki sta ga napadla dva belgijska letala, je bil z raketami pozvan, naj se spusti. Eno belgijsko letalo, ki je začelo streljati, pa je bilo uničeno s strelji preganjanega letala. Oba letalca sta se rešila s padali. Belgijska vlada je vložila protest pri angleški vladi.

Amsterdam, 9. sept. AA. (Havas) Tiskovni urad holandske vlade sporoča, da je obrambna letalska služba med 13. in

14. uro popoldne opazila neko tuje letalo nad Limburgom na holandskem ozemlju. Značke na letalu so bile nemške. Holandski poslanik v Berlinu je dobil ukaz, naj protestira zaradi kršitve nevtralnosti.

Londonski zaščitni balon nad Norveško

Oslo, 9. sept. w. Iz Mandala v južni Norveški poročajo, da se je včeraj pojavil nad mestom velik balon, od katerega je visela 2000 metrov dolga jeklena vrvi, ki je drsela po strehah in pretrgala mnogo električnih in telefonskih vodov. Naposled se je skupini vojakov posrečilo, da so ujeli vrvi in pričvrstili balon k nekemu drevesu. Kakor je sedaj ugotovljeno, gre za angleški balon, s kakršnimi so uredili zračno zaporo nad Londonom. Najbrže je vihar balon odtrgal in ga zanesel na Norveško.

Povišanje davkov za nevojaške v Franciji

Pariz, 9. sept. c. Francoska vlada je uvedla od 1. oktobra dalje 15% dodatek na davke za vse one moške med 18. in 41. letom, ki niso vojaški obvezniki.

Seja vlade pod Lebrunovim predsedstvom

Pariz, 9. sept. br. Ob 18.30 se je sestal v Elizejski palači ministrski svet pod predsedstvom predsednika republike Lebruna.

Položaj v poljski prestolnici

Poljaki odločno zanikajo nemške vesti o zavzetju mesta, nemški in italijanski viri pa govorijo o gotovem dejstvu, vendar brez vojaških podrobnosti

Bern, 9. sept. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da so se vesti o padcu Varšave izkazale za netočne. Vse poljske radijske postaje z izjemo Katowic so danes ves dan oddajale poročila in objavila pozive k odločni obrambi prestolnice. V posebnem proglasu opozarja maršal Rydz Smigly na to, da je bilo tudi za časa boljševiške vojne zasedeno skoraj vse poljsko ozemlje, da pa je spriču vztrajne obrambe vendarle napočil dan osvoboditve. Tudi Srbi, ki so morali celo popolnoma zapustiti svojo domovino med svetovno vojno, so se vrnili kot zmagovalci.

Trditve, da bi bil zunanji minister Beck odpotoval v inozemstvo, odnosno pobegnil, kakor je trdil nemški radio, so se izkazale za popolnoma netočne. Beck je danes v Lublinu sprejel celo vrsto tujih diplomatov. Prav tako so tudi vsi ostali člani vlade na svojem mestu. Vrhovni državni uradi so porazumešeni po raznih krajih. To dejstvo je zbudilo prepričanje, da se bo Poljska branila do kraja. Več voditeljev narodnih manjšin, ki so bili internirani, je bilo danes proti objubi lojalnosti izpuščenih. Splošno med prebivalstvom ni opaziti pobotosti, nasprotno, bojevitost vse bolj narašča.

Varšava, 9. septembra AA. Havas. Borbe, ki se zdaj vodijo, imajo namen omogočiti na eni strani pregrupiranje že angažiranih čet ter na drugi strani razvrstitev velikega števila edinic, ki jih vrhovno po veljnostvo drži v rezervi. Čete, ki so se nahajale v Poznanju, so se začele umikati da bi se osvobodile pritiska dveh nemških motoriziranih kolon ki prodirajo proti prestolnici od severa proti jugu od Pilice ter od juga proti zapadu preko Visle. Čete ki zapuščajo Poznanj podirajo za seboj vse važne objekte. Umikanje iz poznanske pokrajine v Varšavo ni težko spričo tega, da so glavne industrije, ki delajo za narodno obrambo že 5 let preseljene ter se nahajajo v centralni coni države. Umik poljskih čet se vrši v najboljsem redu na vzlic neprestanim letalskim napadom. Pionirski oddelki postavljajo tam, kjer so nemška letala porušila mostove, nove pontonske mostove. Poljski pionirji so pri tem pokazali veliko spretnost. Vojski pa veliko junaštvo, sposobnost in vztrajnost. Poljski pionirji so znani že iz časa Na polenove vojske, ker so ravno oni zgradili znameniti most na Berezini, ki je rešil Napoleonovo vojsko, ko se je umikala iz Rusije. Nemci prodirajo po toku petih rek, ki se stekajo v Varšavi, to so Narev ki se steka v Bug, pritoku Visle, nato sa ma Visla ter Bzura, Ravka in Pilga. Na tem kraju bo poljskim četam omogočeno stopiti v obrambno borbo naslanjajoč se na prometno središče, ki ga predstavlja Varšava. Na desni obali Visle bodo nemške čete naletele na trikotnik, ki ga oblikujejo trdnjave Modlin, Sierozk in sama Varšava. Te trdnjave so znane že iz ruskih časov, toda Poljska jih je še bolj utrdila. Primer Verduna je dokazal kako veliko podporo lahko nudijo stalne trdnjave dasi so zastarele. ako se jih pametno izkoristi. Glede zavzetja Krakova se naglašja da ni imelo to mesto nobenega strateškega ali gospodarskega pomena. Toda v Krakovu predstavlja vsako poslopje umetniško in zgodovinsko vrednost. Krakov je

samo mesto umetniške vrednosti ter nosi njegovih 56 cerkev in samostanov najčistejši romanski slog od IX. in XI. stoletja do renesanse in gotskega sloga. Obramba Krakova po mestnih ulicah bi mesto popolnoma uničila. Sam Krakov nima nobene industrije ter ima samo eno tovarno čokolade. Čenstohovo so Poljaki branili, ker je važno železniško križišče, vprašanje obrambe Krakova pa se sploh ni postavilo.

Poljsko vojno poročilo

London, 9. septembra. AA. (Reuter) Po poljskih poročilih Nemci še niso udri v Varšavo. Poljsko prestolnico brani prebivalstvo na vseh straneh, pa tudi v predmestjih, ki se nahajajo na severovzhodu in jugozahodu približno 6 km od prestolnice, kjer so hude polnične bitke. Poljaki trdijo, da je današnje sporočilo, ki so ga dali Nemci preko nemške kratkovalovne postaje iz Varšave, dejansko bilo oddano iz Vratislave na isti valovni dolžini, ki jo ima sicer poljska radijska postaja.

London, 9. septembra. AA. (Reuter) Poljsko veleposlaništvo v Londonu je izdalo sporočilo, v katerem pravi, da so popolnoma neresnične vesti nemškega radia o zasedbi Varšave.

Varšava, 9. septembra. AA. Komunikacije poljskega vrhovnega poveljstva št. 8 se glasi:

Sovražna letala še nadalje bombardirajo naše čete in prometne žile ter mostove na Visli. Bombardiranih je bilo več mest, kakor tudi središče Varšave. Bombe so padle v bližini gledališča. Sovražno letalstvo je imelo izgube, ki mu jih je priznalo naše letalstvo in naše protiletalsko topništvo. Na kopnem se naše čete pod pritiskom sovražnika in njegovih motoriziranih oddelkov umikajo v pokrajini Lodž, Pjotrkov, Tomašov, Rožan in Pul-tusk.

London, 9. sept. o. Agencija Reuter poroča, da poljska vlada kategorično demantira vesti o padcu Varšave. Nemške čete, ki so se od severa približale mestu, so bile odbite, in ni več nevarnosti, da bi prišlo mesto sedaj v klešče. Tudi mostovi čez Vislo v Varšavi niso razdejani. Nadalje delujejo brezhibno vse tri varšavske radijske postaje. Vse civilno prebivalstvo je disciplinirano in zaposleno pri utrjevanju mesta.

Varšava, 9. sept. p. Varšavski radio je ob 18.40 sporočil poljskima postajama Vilno in Lvov, naj obvestita poljsko jav-

Nadaljevanje na 2. strani

Pred Siegfriedovo črto

Vse dosedanje francoske operacije, v teku katerih so Francozi zasedli nemške utrdbе južnozpadno od Saarbrückna, so bile predvsem izvidniškega značaja

Curih, 9. sept. br. Danes popoldne so bila izdana prva obširnejša uradna poročila o dogodkih na zapadni fronti.

Francosko vojno poročilo, ki je bilo izdano popoldne, javlja, da so francoske čete zasedle nemške utrdbе južnozpadno od Saarbrückna, 8 kilometrov od francoske meje. Francoska fronta je na ta način skrajšana za 10 kilometrov. Francozi so zasedli področje z ogromnimi zalogi premoga, ki spadajo med največja v Posarju. Francoske in angleške čete v sprednji črti se trenutno omejujejo na izvidništvu, da točno ugotove nove nemške položaje. Vse ozemlje med Maginotovo in Siegfriedovo črto v okolici Saarlouisa je v posesti francoskih čet. To ozemlje, ki je polno žičnih ovir, utrd, strojniških gnez, jarkov in pasti za tanke, sedaj čisti in postavlja na tem ozemlju dalekometne topove, s katerimi bodo obstreljevali nadalje nemške utrdbе.

Londonsko vojno poročilo poudarja, da se ob Renu nadaljuje bobneči topovski ogenj. Največje važnosti so uspehi, ki so bili doseženi v odseku od luksemburške meje do Saarbrückna. Doslej je bila znana le frontalna slika utrdb Siegfriedove črte, sedaj pa so francoske in angleške čete prvič v posesti točnih podatkov o sistemu in gradbenem načinu teh utrd. Na vsej zapadni fronti angleške in francoske čete nikjer niso oddaljene od Siegfriedove črte več kakor 5 kilometrov. Kljub hudemu obstreljevanju so francoske čete vztrajno prodirale in dosegle na mnogih krajih prve nemške utrdbе. Operacij večjega stila dosedaj še ni bilo. Z zapornim ognjem francoskega in angleškega topništva je onemogočeno ojačenje nemških čet v prvih linijah.

Pariz, 9. sept. AA. (Havas) Sedanje vojne operacije na bojišču med Reno in Moselo, v teku katerih so francoske čete zavzele skoro ves gozd Warnat, dokazujejo, da so francoske čete stopile v stik s sovražnikom v večjem obsegu in na širšem prostoru. Mobilizacija se še vedno nadaljuje s pospešenim tempom. Mobilizirane čete prihajajo neprestano iz notranjosti države in se razvrščajo za Maginotovo črto. Prve francoske čete napredujejo zelo obzirno ter na vseh točkah francosko-nemške meje preiskujejo teren ter zlasti prednje dele Siegfriedove linije. Sedaj lahko govorimo o dobi pripravljenosti in o vstopu v stik in torej še ne more biti govora o napadnih v velikem obsegu. V sedanjem obdobju, ki se lahko označuje kot obdobje informativnega in izvidniškega značaja, igrajo glavno vlogo oddelki pe-

hote, zlasti pa oddelki konjenice, podprti od tankov. Vse njihovo delo podpira tudi izvidniško letalstvo. Poleg tega ima letalstvo nalogo, da fotografira teren. Na prostoru med Maginotovo in Siegfriedovo linijo, zlasti v pokrajini Saarlouisa, so zgrajene cele vrste utrd. dalje minirana polja, ki se lahko spravijo v akcijo z določene razdalje, lažni zakloni, maskirani globoki rovi itd. Na tem delu bojišča čisti oddelki francoske vojske teren ter odstranjujejo in uničujejo imenovane utrdbе. Gozd Warnat dominira zahodno od Vobacha tako rekoč v samem središču bojišča nad dolinami Rene, Mosele in Saare. Ker so osvojile ta gozd, so francoske čete pomaknile svoje postojanke približno 10 kilometrov naprej. Podobne operacije so v teku.

Tri francoska letala sestreljena

New York, 9. sept. c. Tri francoska izvidniška letala so morala zasilon pristati za nemško fronto. Letalci so bili ujeti.

Evakuacija Trierja in Karlsruha

Berlin, 9. sept. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da so vojaški uspehi na Poljskem, dosedanje relativno zatišje na zapadni fronti, in dejstvo, da se nad Berlinom dosedaj še niso pojavili sovražni bombniki, pomirili berlinsko prebivalstvo. Pomjalo se je celo upanje, da bo vojna kmalu končana. Berlinski vojaški krogi pa nikakor niso tako optimistični. Z vzhoda gre proti zapadu neprestano vojaški transporti. Sedaj je urejena tudi že evakuacija Trierja, Karlsruha in drugih mest vzdolž zapadne meje. Danes so iz teh mest odpremili že vse otroke in ženske. Berlinski krogi streme za tem, da čimprej dosežejo odločitev na vzhodu. Nadejajo se, da se bo posrečilo skleniti klešče in odrezati znanodno Poljsko vključno Lodž, s čimer bi bil vojaški položaj na vzhodu zaradi skrajšanja fronte znatno olajšan.

Nemški tisk o dogodkih na zapadu sploh ne poroča

Berlin, 9. sept. z. Nemški tisk je docela v znaku ofenzive na Poljskem, dočim tudi danes o bojih na zapadni fronti prav nič ne poroča. O evakuaciji zapadnih obmejnih pokrajin izjavljajo v Berlinu, da je to nekaj povsem naravnega, saj delajo isto tudi Francozi, o obsegu evakuacij pa

Poznanj poznate?

Veliki Trg Svobode s narodnim gledališčem

Glavno mesto najzgodnejše poljske pokrajine Poznanj je eno najstarejših poljskih mest sploh, prva prestolnica Poljske v davni preteklosti. Tu je leta 965 Mieczysław I. sprejel krščanstvo in ustanovil prvo poljsko škofijo. V prvih stoletjih se je razprostiral Poznanj okrog sedanje katedrale, ki leži daleč od mestnega središča; ko pa stari Poznanj leta 1241 porušili Tataři, je jel vojvoda Przemysław I. graditi mesto tam, kjer leži dandanes.

V 19. stoletju je bil Poznanj gospodarsko in kulturno središče onega dela Poljske, ki so ga po njenem razkosanju dobili Prusi. Vzhle vsemu zatiranju v nekdanji hohenzollernski Nemčiji, so Poljaki tudi tu ohranili svojo večino, čeprav je od leta 1907 bila poljsčina prepovedana tudi za javna zborovanja, predavanja itd.

Poznanj šteje danes nad 230.000 prebivalcev, izmed katerih je 11.000 Nemcev in nekaj stotin Židov; vsi ostali so Poljaki. Značilno je, da je prav Poznanj izmed vseh poljskih mest najbolj poljski, saj dosega poljski živelj 94%.

Mesto leži na reki Varti sredi lahno vzvalovane ravnine. V Poznanju je sedež vojvodstva in nadškofa Gniezna in Poznania, ki mu gre naslov poljskega primasa.

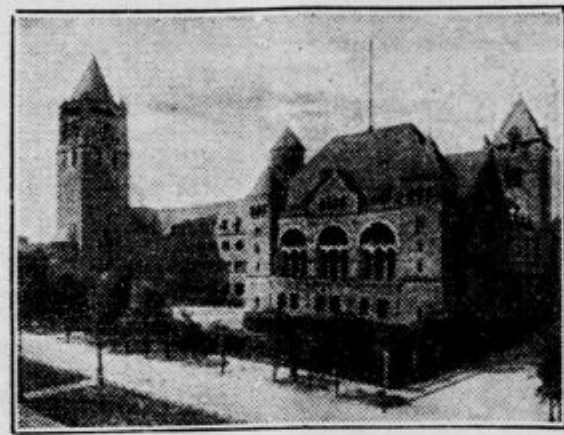
Sedanji poznanjski nadškof tudi v Ljubljani znani msgr. Hlond uživa kardinalsko čast. Svoj veleumestni videz je dobil Poznanj šele nekaj let pred vojno, ko je bilo odstranjeno trdnjavo zidovje, ki je dotlej oviralo mestni razmah. Takrat je nastalo več velikih in lepih predmestij, ki so danes sestavni del Velikega Poznania.

Na vojnji s kolodvorja opazi tujec skupino modernih palač, med njimi nekdanji cesarski dvorec, ki ga je dal zgraditi cesar Viljem v letih 1900 — 1910 po načrtih nemškega arhitekta Schwehtna. Grad je stal 18 milijonov zlatih mark in je bil kajpak razkošno opremljen. Poljaki so nadomestili slike v dvoranih z deli svojih umetnikov in dali grad na razpolago delno univerzi, delno pa za muzejske namene; dve veliki dvorani sta ostali za recepcije in pred glavno dvorano opozarja naše stari rodovnik poljskih kraljev.

Blizu je univerzitetna palača, nekdanje poslopje nemške akademije, zgrajeno leta 1910 v stilu gdanske renesanse. Nadaljnja zanimiva stavba je Veliko gledališče, ki je bilo tudi sezidano leta 1910 na trgu, v čigar središču je takrat stal Bismarckov kip. V ulici Fredry se nahaja poslopje nekdanje kolonizacijske komisije, velika stavba s ku-

polo v modernem slogu. Ta komisija je do l. 1918 smotno naseljevala na poljskih tleh nemške koloniste in je v ta namen čisto razlatala poljske kmete, ki so na to s vozmom potovali od vasi do vasi — motiv kmečkih brezdomcev, ki ga srečujemo tudi v delih nekaterih poljskih pisateljev. V palači proslule komisije je sedaj sedež medicinske fakultete.

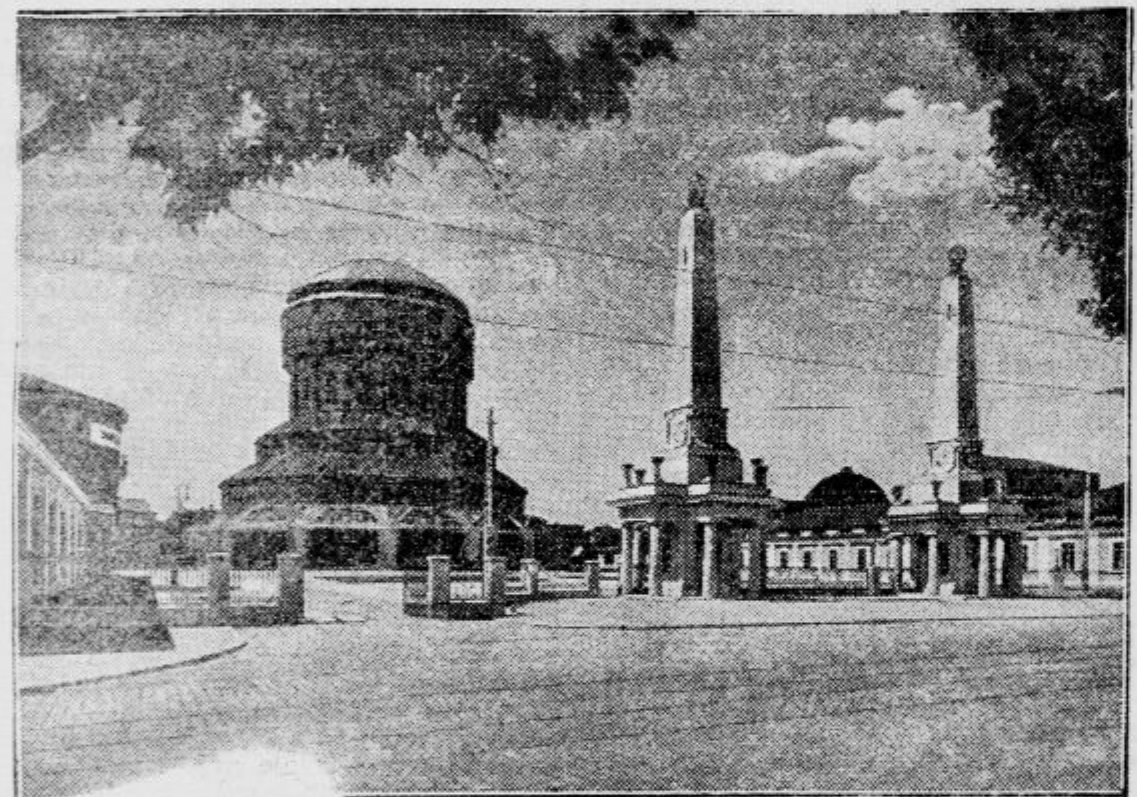
V samem mestnem središču je Velikopoljski muzej, ki vsebuje dragocene etnografske, zgodovinske in druge zbirke in se razširja v slikarsko galerijo; tu so poleg del mnogih poljskih umetnikov tudi nekatere svetovno znane slike, med njimi Canalettova »Volitev kralja Stanislava Avgusta«, tri Bocklinove slike, Zurbanova »Judita« in Znolegova »Španke«. Hotel Bazar je znamenit zaradi tega, ker je bil v pruskem času središče poljskega družabnega in političnega življenja. V knjižnici Raczyńskiego je zbranih nad 90.000 knjig, ki jih je mestu podaril plemeniti poljski mecen, grof Edvard Raczyński. Nasproti gotski cerkvi sv. Martina se dviga lep, kip Adama Mickiewicza, najstarejši spomenik velikega poljskega pesnika na poljskih tleh (postavljen l. 1859). Na hribu Przemyslewa je nekdanji grad, v katerem je republika uredila državni arhiv. Tudi v Poznanju se Rynek (Glavni trg) odlikuje po svoji arhitektonski zaključenosti in lepoti. Na njem stojijo »ratuz« (rotovž), najlepši v vsej Poljski, ki ima sicer mnogo krasnih magistratnih poslopaj. Prvotni ro-

Bivši Viljemov grad

govž je bil zgrajen v 14. stoletju v gotičnem slogu, a je zgorel sredi 16. stoletja, nakar so postavili novega v renesančnem slogu, pod vodstvom italijanskega stavbenika Giovannija di Quadra. V krasni sprejemni dvorani je bil 26. aprila 1931 odprt poljsko-jugoslovanski kongres, lepa in topla manifestacija za kulturne vezi med Poljaki in Jugoslovenci. Z rotovškega stolpa, ki je visok 70 m, se odpira krasen razgled po mestu in daleč čez ravni Velike Poljske.

Posebna zgodovinska in umetniška znamenitost Poznania je seveda njegova katedrala, ki prav kakor praška katedrala sv. Vida na Hradčanih — združuje več stilov in že s svojim kamenjem pričuje o dolgi in slavni poljski zgodovini. Med mnogimi grobnicami sta posebno znameniti grobnici ustanovitelja Poljske Mječislava I., ki je umrl l. 996, in Boleslava Hrabrega († 1025). Poleg te in nekaterih drugih cerkva je v Poznanju vzbujal zanimanje tujcev še vojaški muzej, ki obsega zbirke spominov na poljsko osvobodilno akcijo in na svetovno vojno. Kdor si je ogledal še zoološki in botanični vrt, ali — če je bil v tem mestu ob primernem času — še poznanjski velesejem, je mogel reči, da je prišlo spoznalno lepo in stalno napredujoče središče Velike Poljske. Stiki z odločnimi prebivalci, zlasti z izobraženstvom, so ga poučili, da so Poznanjci ne le vneti in odločni Poljaki, namreč tudi širokosrčni Slovani, ki čemur so nemalo pripomogle izkušnje preteklosti in skrbi za bodočnost.

Vhod na sloveči poznanjski velesejem

Teden velikih odločitev

Nedelja, 3. septembra tega leta bo za beležena v zgodovini kot dan usodnih odločitev. Tedaj sta Anglija in Francija — po brezuspešnih direktnih pogajanjih s Berlinom, po neuspelem Mussolinijevem posredovanju ter končno po ultimativni noti, ki je ostala brez odgovora — stopili v vojno stanje z Nemčijo, in sicer Anglija ob 11. uri in 15 minut dopoldne, Francija pa ob 17. uri istega dne.

Razvoj pred usodnimi odločitvami

Razvoj dogodkov pred temi usodnimi odločitvami je našim čitateljem deloma že znan iz prejšnjega pregleda. Medtem pa so bili o teh dogodkih objavljeni tudi uradni dokumenti, ki so nam povsem osvetlili ozadje zakulisne diplomatske borbe pred usodno nedeljo, tako angleška »Bela knjiga«, italijanska službeno poročilo o Mussolinijevem posredovanju ter nemška zbirka dokumentov. Chamberlain, Halifax in Dadiar pa so dali o tem tudi javne izjave v parlamentih.

Kritična dneva v tednu pred usodno nedeljo sta bila sredi 30. in četrtek 31. avgusta tega leta. V sredo zvečer je angleški veleposlanik v Berlinu Henderson izročil nemškemu zunanjemu ministru drugi odgovor angleške vlade na drugo sporočilo nemške vlade. Tedaj mu je nemški zunanji minister Ribbentrop prečital neke nemške pogoje za direktna pogajanja s Poljsko, ni mu pa teh pogojev izročil pismeno. To se je zgodilo šele naslednjega dne, nekaj minut pred objavo nemškega predloga Poljski po nemškem radiu (v četrtek 31. avgusta ob 21. uri).

Mussolinijev posredovanje

Istega dne je začel svoje posredovanje italijanski ministrski predsednik Mussolini, ki je od angleške in francoske vlade dobil pristanek za sklicanje mednarodne konference petih sil (Anglije, Francije, Italije, Nemčije in Poljske). Toda v noči od 31. avgusta na 1. septembra so se na nemško-poljski meji začele že prve vojne operacije proti Poljski. O njih je govoril tudi Hitler na seji rajhstega, ki je bil sklican

v petek dne 1. septembra. Istega dne zvečer sta Anglija in Francija stavili v Berlinu svoje poslednje »svarilne predloge«, kakor jih je bil označil lord Halifax v svoji izjavi pred lordsko zbornico v soboto 2. septembra zvečer. Angleški in francoski veleposlanik sta bila pozvana, da zahtevata izročitev potnih listov, ako Nemčija ne umakne svojih čet s poljskega ozemlja in iz Gdanske, ki je bil zaseden že v petek zjutraj in takoj nato tudi formalno priključen k rajhu.

Poslednji rok

Mussolini je navzlic temu še v soboto 2. septembra zjutraj ponovno interveniral v Berlinu, češ da »se vedno obstoji možnost za sklicanje konference, ki bi jo uvedlo premirje in ki bi uredila spor s Poljsko«. Hitler je odgovoril, da ne odklanja v naprej možnosti take konference, da pa želi poprej izvedeti, ali ima nota, ki sta jo Francija in Anglija vložili v Berlinu, značaj ultimata, češ da bi bilo v tem primeru vsako pogajanje jalovo, in ali lahko računata z rokom 24 ur, da se premisli in odloči. Italijanska vlada je ponovno stopila v stike z Londonom in Parizom in prejela glede obeh vprašanj prirediteljev odgovor z dodatkom, da zahtevata zapadni veleposlaniki osnovni pogoj za udeležbo na predlagani konferenci izpraznitev zasedenega poljskega ozemlja. O tem je Mussolini še istega dne obvestil Hitlerja s pripombo, »da ne more nadaljevati akcije v tej zadevi, razen če drugače misli nemška vlada«.

Naslednjega dne (v nedeljo 3. septembra) ob 9. uri dopoldne je angleški veleposlanik Henderson izvršil pri nemški vladi ultimativno demaršo, v kateri je dal nemški vladi poslednji rok dveh ur (do 11. ure istega dne), da izprazni zasedeno poljsko ozemlje, ker se bo sicer Anglija smatrala v vojnem stanju z Nemčijo. Ker ni prejel odgovora, je Chamberlain ob 11.15 po radiu sporočil znano objavo o vojni z Nemčijo. Francoski veleposlanik Coulondre je opravil enako demaršo v nedeljo okoli pol dne z rokom do 17. ure. Ker tudi na to demaršo ni bilo odgovora, je tudi Francija

izdala objavo o vojnem stanju z Nemčijo. Iz primerjave teh rokov s Hitlerjevim odgovorom Mussolinijev v soboto dopoldne je razvidno, da sta Anglija in Francija dejansko (dasi ne formalno) upoštevali Hitlerjev sobotni rok 24 ur za poslednjo odločitev. Zato je lord Halifax še v soboto zvečer izjavil v lordski zbornici, da se je nemški odgovor na angleško in francosko demaršo od petka zvečer »morda zakasnil v zvezi z Mussolinijevim posredovalnim predlogom«.

Vojaški in nevtralni tabor

Ves nadaljnji potek prepleta formiranja dveh taborov: vojaškega na eni ter nevtralnega na drugi strani. Vojaški tabor tvori doslej Nemčija na eni ter Poljska, Francija, Anglija in nekateri angleški dominiji (doslej: Avstralija, Nova Zelandija, Nova Fundlandija in Južna Afrika) na drugi strani. Presenetila je odločitev Italije, kjer je vlada 1. septembra sprejela sklep, da ne bo podzvela »nobene pobude vojaško-operativnega značaja«, dasi je svet po besedilu italijansko-nemške vojaške in zvezne pogodbe z dne 22. maja letošnjega leta pričakoval avtomatično priključek Italije k Nemčiji. Toda nekateri so mnenja, da je tudi sedanja politika čakanja, kakor se najbolj točno označuje trenutna italijanska politika, povsem v skladu s to pogodbo. Nadaljnji razvoj dogodkov bo gotovo tudi v tem pogledu prinesel večjo jasnost. Podobno stališče čakanja kakor Italija je glede Evrope zavzela tudi Japonska. Neznani so končno nadaljnji razvoji ruske politike. Zaenkrat lahko rečemo, da je Rusija po pogodbi z Nemčijo z dne 24. avgusta tega leta vezana na nevtralnost v sedanjem sporu.

Zedinjene države Severne Amerike so se takoj odločile za nevtralnost, toda novejša poročila pravijo, da boče prezident Roosevelt doseči spremembo sedanjega nevtralnostnega zakona, ki postavlja prehode omejitve, in sklicati v ta namen v kratkem kongres. Zgledu Zedinjenih držav Severne Amerike so sledile tudi vse ostale ameriške

ŠOLSKO NAZNANILO.

ENOLETNI TRGOVSKI TEČAJ S PRAVICO JAVNOSTI pri

TRGOVSKEM UČNEM ZAVODU V LJUBLJANI,

KONGRESNI TRG 2

REDNO VPISOVANJE se vrši dne 9., 11., 12., 13. in 14. septembra od 9.—12. in od 3.—17. ure popoldne. (Na praznik in v nedeljo ni vpisovanja). PRICETEK POUKA JE DNE 15. SEPTEMBRA OB 8. URI. — Tečaj je organiziran kot redna Enoletna trgovska šola in nudi svojim učencem vse ugodnosti, kot jih imajo učenci državnih trgovskih šol. Šolarna je zbirna, ki jo zavod pridruži in potrebnim učencem tudi primerne stila. Zavod uživa zavoljo svoje vestnosti, discipline in svojih učnih uspehov izvrstne sloves in je po svojih pedagoških metodah ter prvovrstnih strokovnih profesorjih najmodernejši in najuglednejši zavod te vrste. Zavod kot odlično zaključno šolo najtopleje priporočamo.

države. Tudi v Evropi je večina držav izven sedanjega konflikta in so se za nevtralnost odločile vse male in srednje velike države, tako da je izbruh sedanje vojne — v nasprotju s svetovno v letih 1914—18 — omejen do nadaljnjega le na tri velike in

Poljsko, medtem ko so male države izven vojnih operacij. Toda vojne fronte, kakor se zdi, niso še dokončno formirane ter sme mo vzporedno z vojnimi pričakovati tudi zanimiv diplomatski razvoj.

Dr. B. F.

V Gdinji pred viharjem

Komaj dober teden je, kar sva bila s tovarišem v Gdinji in je človeku nekam čudno, ko čita poročila ter pomisli na lepo, novo mesto in na to, kar bo naredila vojna z njim.

Iz Varšave se vozil normalno sedem ur, takrat smo imeli ury zamude. Naš »kurir« — tako so rekli brzcu — je stal na vaški postaji precej časa in ko smo bili blizu pruske meje, so v vozu pogasili luči: »Bolj varno je tako,« so rekli. Sprevoznik se je začudil, da sva se namenila sedaj, v takem času, tako za zabavo na izlet v Gdinjo in je začel razlagati, da prihajajo v Gdansk na vlak Nemoi, da pregledujejo ljudi in če jih vprašajo, s kakšno pravico — pa pokažejo na samokres.

Zazdi se ti, da v zraku visi opreznost, ki se te loti v Gdinjo kar nič več ne diši; izpraševati začneš, kje človek lahko izstopi, da bi se vrnil nazaj v Varšavo. Sprevoznik je svetoval Tczew (poročila govore, da je zdaj v nemških rokah), ki je zadnja poljska postaja pred svobodnim mestom, potem seče poljska železnica po gdanskem ozemlju.

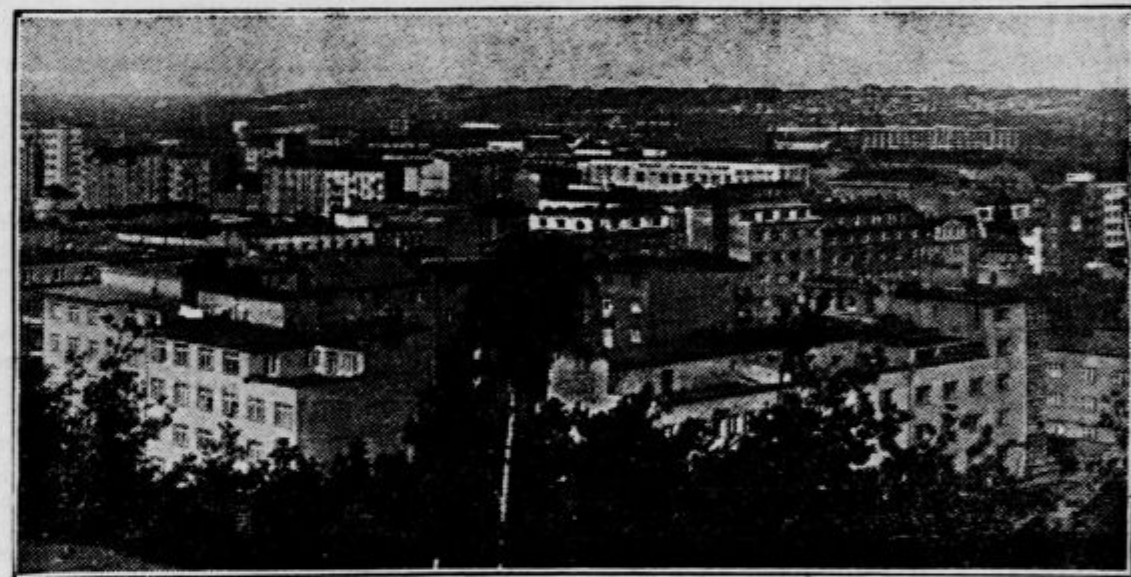
Počasi se je začelo daniti, počezala se je sama ravnina, ki se je po njej vozil vlak, sprva je človeku neprijetna, potem ko se navadiš, pa se ti priljubi in je lepa vedno bolj in bolj. Nič vasi, samo včasih

Palača s kazino in trgovinami

ne, lahko jaz deset drugih problemov. Bog ve, če so vedeli, da se bo tako kmalu vnelo? Tudi ženske so govorile, da je treba braniti vero in domovino, da je zdaj pravzaprav vsaj samo en sovražnik, da so bili že težji časi, ko se je bilo treba borovati na dve strani: »Zdaj bomo imeli samo eno fronto!« Tudi o umiku so že ugovarjali, »ker je težko držati ozki koridor«.

Iz pristanišča sva odšla proti pravemu mestu. Greš čez vladuške, pod teboj se vijejo dvojice tratinice k morju, po asfaltiranih cestah hodijo, visoke palače z modernimi velikimi steklenimi okni te

Celotni pogled na Gdinjo, ki se je v teku dvajsetih let razvila iz ribiške vasi v čisto moderno pristaniško mesto

bela hiša kod in sama polja, travniki in redka drevesa: bori in breze in spet travniki. Tudi nekaj jezer je šinilo mimo nas. Čudna so ta jezera v ravnini, vodna gladina je čisto mirna, okoli njih pa stražijo borovi in brezovi gozdovi; kakor da se voziš po gajih.

V Tczewu nas je sprevoznik prav lepo pomiril, da ni nič in da lahko mirno potujemo, ker je v Gdansk vse tiho; kakor pred nevihto, seveda! Tako sva odšla naprej.

V vlak se je veliko govorilo: o Poljaki, ki žive na Gdanskem, kaj bo z njimi, o starih Gdancih, ki nečelo priključitve češ: »Kdo ne živi rad v miru in dobro ter z zaslužkom trguje? Za Nemce Gdansk ne bi bil pridobitev, ko imajo drugih luk dovolj, za Poljsko je prirodni izhod na morje, saj se Visla tod izliva v morje! S priključitvijo bi izgubil večino poljske trgovine Gdinja bi seveda veliko pridobila.«

Nekam dirne te, ko zagledaš stare hiše s počrnelimi poljskimi orli, ki so ponekod na njih leseni ali pa papirnati kljukasti križi. »Gdansk — nekdanje mesto«, so pravili Poljaki; zdaj so bile povsod po cestah nemške zastave, ki se je z njimi oklito svobodno mestu!

Kakih deset, petnajst minut kasneje se je vlak ustavil v Gdinji. Odšla sva v »Port handlovie«, ki ima celo vrsto pomolov; po predi teče široka, asfaltirana cesta, ob njej so dolga enonadstropna poslopja, na drugi strani teh skladišč je vzdolj pomola ozek, kamenit prostor, ki ob njem pristajajo ladje.

Precej velikih tovornih parnikov je bilo v pristanu. Ze na vse zgodaj so veliki žerjavi prenašali tovore iz ladij na suho. Zjutraj je bilo in delavci — temne, zagoledne obraze si videl — ki so se najbrž izmenjavali na šitu, so se pozdravljali, se ustavljali in pogovarjali same preproste stvari, ki bi se zdele druge in ob drugem času precej naivne:

»So te že poklicali? — Mene so včeraj!« »Branili se bomo, tudi če vsi poginemo!« »Nemčija je večja, pa preden bodo me-

spremenjajo, velike, okusno urejene trgovine so v njih — taka je Gdinja! Če greš na levo, od morja vstran, zagledaš nizke holme, trava raste na njih, le tam, kjer kopljejo, zasipajo ali gradijo, so kupi rjavne slovce. Ob homcih in proti morju stoje vile.

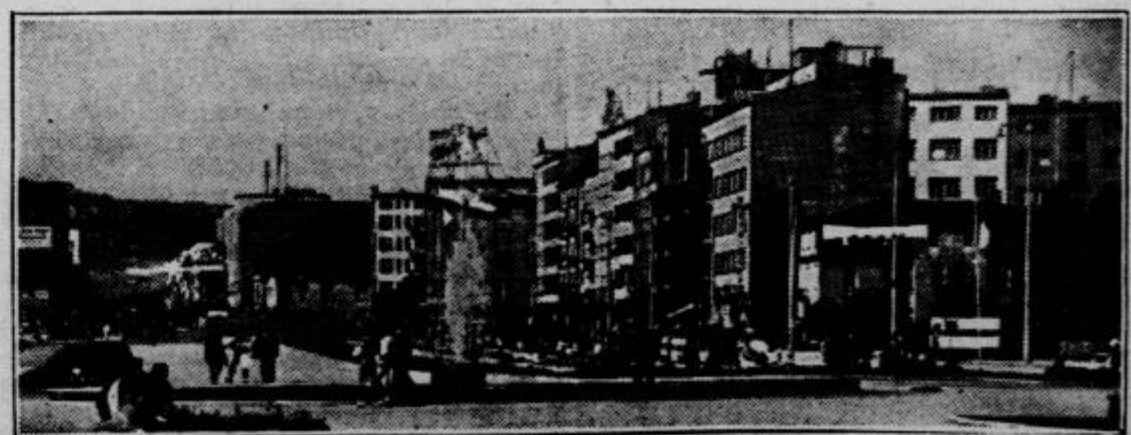
Po lepih cestah sva šla čez grice k morju. Vse je čudovito zeleno: ob morju rasto hrasti, bukke, največ pa je borov in brez — ne takih prilikavih in skrivenčnih borovcev, kakršni rastejo pri nas na Krasu in v gorah — lepa, visoka drevesa so! kakor na Gorenjskem kje. Morje je svetlo, bolj kot naše in zelo malo slano, zrak pa čist, ni težak in opojen kakor na Jadranu. Ko sva splavala, brezskrbno kakor doma, so naju zibali visoki valovi; komaj previsokega grebena se zbojiš, da ne bi pogoltnil vode, če pljuske čezte. Kopalnice ni bogve kaj, na mivki je šotor, dva oddelka ima: moški in ženski, kake štiri metre od brega, obali vzporeden je nizki zid, nekaj valolom. Vmes se kopajo otroci, če hočeš plavati, zlezesh čezenj.

Naplavala sva se in odpravila se naokrog: tod in tam in po mestu; ob morju je lep park. Okrog Gdinje je bilo vse polno vojakov, da ni bilo mogoče na oddaljene grice. Včasih se je slišalo topovsko streljanje: vaje? — že zares. Popoldne sva videla nemško letalo, kako je strmoglavilo v morje, Poljaki so ga sestrelili. Tudi v trdnjavo Hel nisva smela, sicer pa: kaj bi tam? — Saj nisva bila med vojaki, ki so se prav dobro zavedali, da jih bo zelo malo ostalo v vojni, ki je že pred vrati. Polotok, zapira in varuje Gdinjo, na rtu pa je trdnjava Hel.

Proti večeru je začelo rostiti. Odpravila sva se na kolodvor, da počakava na vlak, kakor nebroj ljudi. Vse je bežalo iz Gdinje, da sva se v gneči komaj prirnila v voz. Nobene krivične nervoznosti nisi opazil pri Poljaki, vsi so bili nekam čudovito prijazni in vljudni — možje in ženske.

Na postajah nebroj vojakov. Vlak pa je spet hitel čez ravnino: sama širna ravan s hišicami, drevesi in polji, je ostajala za nami, vse tja do Varšave.

C. V.

Kas izmed najlepših prometnih ulic v Gdinji

Beleške

Posvetovanja v Zagrebu

Kakor poročajo zagrebaški listi, je obiskal glavni tajnik Hrvatske seljačke stranke dr. Juraj Krnjević predsednika izvršnega odbora Samostojne demokratske stranke Večeslava Vilderja in s njim konferiral o političnem položaju. Konferenci, ki je trajala 3 ure, je pozneje prisostvoval tudi glavni tajnik SDS Sava Kosanović.

Podpredsednik HSS inž. Avgust Košutić pa je odšel v Dalmacijo, kjer bo imel več konferenc s tamošnjimi voditelji HSS in SDS.

Konec dosedanje cenzure na Hrvatskem

»Hrvatski dnevnik« javlja, da je ban banovine Hrvatske dr. Ivo Šubišić naročil, da se naj v bodoče proti tisku ne izvajajo nobeni ukrepi, ki niso utemeljeni po zakonu.

Kakor je znano, spada notranja politična uprava v banov delokrog in je zato njegovo cenzurno naročilo merodajno.

Frankovci rujejo

Zagrebaški frankovci rujejo proti sporazumu, kolikor le morejo. »Nova rije« poroča, da je izdal njihov voditelj dr. Mile Budak letak z naslovom »Lajbek je zakončan«. V letaku očita dr. Maček, da je močen in dosleden v pasivni resistenci, da pa ne zna ustvarjati dogodkov, ali pa jih vsaj izrabiti. V tem pogledu da je popolnoma drugačen, kakor je bil pokojni Stjepan Radić, ki je bil velik v akciji in slabši v negaciji. Posebno zameri Budak dr. Mačku, da je »nepravilno ocenjeval« mednarodno politično situacijo in da je »po svojem mišljenju Jugoslovane«, ker smatra, da je največja naloga hrvatskega naroda reševati jugoslovansko koncepcijo.

Z dr. Budakom je ostro obračunal v »Zagrebačkim listu« dr. Žiga Scholl, ki mu je očital, da je pobegnil iz države takrat, ko je ostal v njej dr. Maček in bil pripravljen v obrambi pravic hrvatskega naroda priti vse žrtve. Dr. Maček ni nikoli prošil vladodržev za kako milost kakor dr. Budak, ki je bilo prošil za dovoljenje, da se sme vrniti iz emigracije v domovino. Dr. Budak ni izdal za časa volitev 11. decembra nobenega letaka proti dr. Milanu Stojadinoviću, pač pa jih je izdajal proti dr. Mačku....

Zaključek dolgotrajnega procesa

Iz Vojnika nam poročajo: Pred dvema letoma je bila proti meščanskošolskemu učitelju Milanu Vaudi podana cela vrsta ovad, naperjenih proti njegovi službeni korektnosti in osebnosti. Večina ovaditeljev, tožena od g. Vaude zaradi razlaganja časti, je pred sodiščem svoje ovadbe in pričevanja obžalovala in je prišlo do poravnave. V treh primerih pa so bili ovaditelji obsojeni. V četrti je bila pri sreskem sodišču v Celju kazenska razprava proti Ivanu Lapajnetu, bivšemu upravljatelju meščanske šole v Vojniku, zaradi klevete in neresnične prijave šolski oblasti proti Milanu Vaudi. Ivan Lapajne je bil obsojen po § 301 kazenskega zakona nepošteno zaradi klevete na 360 dinarjev, odnosno na 6 dni zapor, nadalje na plačilo povprečnine in vseh stroškov. S tem je dolgotrajni proces, ki se je pričel že l. 1937., zaključen s polnim zadoščenjem obrekanemu učitelju.

„Nova pota“

Tak je naslov uvodnika, ki ga v zadnji številki prinaša glasilo naprednega in narodnega delavstva. V članku beremo: »Med nami so še nekateri ljudje, ki se ne morejo otresti miselnosti starih časov in na tihem še vedno goje nade, da bo kljub sporazumu ostalo še naprej vse pri starem. Po njihovem mišljenju so se vladajoče sile sicer nekoliko spremenile, metode vladanja pa bodo ostale stare, posebno tam, kjer je še ostala nedotaknjena

Prepoved nabiranja prostovoljcev za tuje države

Beograd, 9. sept. p. »Službene novine« objavljajo uredbu notranjega ministra o prepovedi nabiranja vojaških prostovoljcev za tuje države. Uredba je stopila že s današnjim dnem v veljavo. Prepovedano je na vsem državnem ozemlju vsako nabiranje ali novačenje prostovoljcev za sodelovanje v vojni tujih držav. Prav tako je prepovedana na vsem državnem ozemlju vsaka propaganda za vstop ljudi z našega ozemlja v prostovoljno vojaško službo tujih držav. Prepovedan je odhod vojaških prostovoljcev iz naše države ali preko naše države v tuje vojne. Prepovedano je zbiranje prostovoljnih prispevkov za katerokoli izmed vojujočih se držav. Od te prepovedi so izvzete samo zbirke za

Dr. Nikić zopet pomočnik prosvetnega ministra

Beograd, 9. septembra. p. Na predlog prosvetnega ministra Bože Maksimovića je upokojen pomočnik prosvetnega ministra Dušan Jakić. Za njegovega naslednika je imenovan bivši poslanec dr. Fedor Nikić, ki je bil pod istim ministrom že pomočnik prosvetnega ministra v letih 1930. in 1931. Ker je bil pri skupščinskih volitvah leta 1931. izvoljen za poslanca, je bil kot pomočnik ministra upokojen.

Uveljavljena zdravniška uredba

Beograd, 9. sept. p. Danes je stopila v veljavo uredba o zdravniški službi na podeželju. Po tej uredbi so dolžni vsi zdravniki, ki žele dobiti službo v državnih, banovinskih ali samoupravnih ustanovah, kakor tudi pri ustanovah socialnega zavarovanja in v privatnih bolnicah s pravico javnosti, da prežive vsaj dve leti v zdravniški praksi na vasi ali v trgu ali sploh v krajih, ki imajo manj kakor 4000 prebivalcev. Ti dve leti v praktični službi na podeželju se jim računata v pripraviljalno službo po uradniškem zakonu.

Sokolske priprave za olimpiado

Beograd, 9. sept. p. Savez SKJ priporoča vsem sokolskim tekmovalcem v državi, naj se udeležijo sokolske tekmovalne akademije, ki bo 24. t. m. v Ljubljani. »Sokolski vestnik« objavlja tudi navodila saveza SKJ za pregledne tekme 23. t. m. v Ljubljani kot pripravo za olimpijske tekme v Helsinkih. Dne 25. t. m. bo priredil savez SKJ v Ljubljani enodnevni tečaj za tekmovalne vaje v Helsinkih. Tega tečaja so se dolžni udeležiti vsi tekmovalci, ki so tekmovali v Parizu in Varšavi, kakor tudi oni, ki bodo pri preglednih tekmah 23. t. m. pokazali dobre uspehe.

Nov šef mostarske občine

Zagreb, 9. septembra. AA. Z odlokom bana banovine Hrvatske dr. Šubišića je bil postavljen za komisarja občinske uprave v Mostarju Hadži Oman Derviš.

Upokojen general

Beograd, 9. sept. p. Upokojen je sanitetni general dr. Djordje Protić.

Obsojena razbojniška četa

Kragujevac, 9. sept. p. Tukašnje sodišče je izrekli obsodo nad 30 člani razbojniške tolpe, ki jo je vodil ubiti razbojnik Koreja. Dva sta bila obsojena na smrt, eden v dosmrtno ječo, ostali pa na daljšo dobo ječe.

Natečaj

Beograd, 9. sept. p. Vojno ministarstvo je razpisalo »Službenih novina« natečaj za vojaško koračnico. Nagrada znaša 3000 din. Rok za vložitev celotnega orkestralnega elaborata poteče 1. aprila 1. 1940.

Bolgarska »Slavija«

Sofija, 9. sept. p. Nogometna tekma med bolgarskim prvakom »Slavijo« in »Jugoslavijom« iz Beograda se je končala s rezultatom 4:2 (4:0) v korist »Jugoslavije«. Tekma je bila pred koncem drugega polčasa zaradi incidenta prekinjena.

Gospodarstvo

Pomen uredbe o izplačevanju hranilnih vlog

Že v petkovi številki je »Jutro« objavilo besedilo uredbe o izplačilu hranilnih vlog, kakor je bila sprejeta v ministrskem svetu in je sedaj tudi že objavljena v »Službenih novinah« od 8. septembra. V četrti nekateri listi objavili načrt uredbe, ki pa se bistveno razlikuje od uredbe, sprejete v ministrskem svetu. Ta prvotni načrt, ki predvideva strožje omejitve, je bil zavržen še preden je bila sklicana seja ministrskega sveta. O pomenu uredbe je pravosodni minister dr. Laza Marković podal novinarjem daljšo izjavo, kjer pravi med drugim naslednje:

Uredba o izplačilu hranilnih vlog ne uvaža nobenega izjem. režima in tudi ne predstavlja izjemnega ukrepa, saj tudi ni potrebe za take ukrepe. Nasprotno, uredba izrecno ugotavlja, da ostanejo v polni veljavi pravne obveznosti in pravni odnosi med vlagatelji in denarnimi zavodi. To je potrebno za normalen razvoj gospodarskega prometa, kar je danes še bolj važno, kakor v mirnih časih. Gospodarstvo mora v redu funkcionirati in mora vršiti svojo nalogo. Vlada smatra za svojo dolžnost, da vzdržuje redno gospodarsko stanje v naši državi navzlic nenormalnim razmeram v Evropi, ki sicer vplivajo na gospodarski položaj Jugoslavije, vendar se da ta nepovoljni vpliv omejiti s pametno politiko na ono, kar je neizogibno.

Če se je v majhnem delu naše države zaradi razumljivih psiholoških vzrokov v zvezi z vojno v Evropi pojavil pritisk na denarne zavode, četudi je naša država proglasila nevtralnost, je vendar dolžnost vlade, da tak pojav upošteva in uredi nemoten dotok in odtok denarja pri denarnih zavodih. To je pravi namen uredbe o izplačilu vlog. Pričakovati je da bo ta pojav v kratkem odstranjen in da bo ohranjen polno zaupanje v naše domače denarne zavode.

Kakor je iz uredbe same razvidno, so ostali izven urejanja oni denarni odnosi, ki so osnovani na tekočih računih s gospodarstvenikov, na čekovnem prometu in

Konferenca o cenah življenjskih potrebščin

V ministarstvu za socialno politiko in narodno zdravje je bila včeraj pod predsedstvom ministra dr. Budisavljevića konferenca predstavnikov zainteresiranih ministrstev in ustanov o pobujanju spekulacije in neupravičenega poviševanja cen življenjskih potrebščin v prostem prometu. Na konferenci so ugotovili, da je prišlo v naši državi, kakor tudi v drugih sosednjih nevtralnih državah do pojavov kopičenja življenjskih potrebščin z namenom, da bi se dosegli neupravičljivi dobički in da se brezvestna spekulacija zelo širi. Konferenca je ugotovila, da je treba tudi pri nas nujno izdati potrebne ukrepe proti takim pojavom, ki po položaju v naši državi nimajo nobenega opravičila. Konferenca se bo ponovno sestala v ponedeljek 11. t. m. da določi potrebne ukrepe. Na tej konferenci bodo sodelovali tudi predstavniki ostalih zainteresiranih ustanov (AA.).

Pojasnilo trgovcev

Združenje beograjskih trgovcev-spencerstov je glede na sklicanje konference objavilo v listih pojasnilo, ki poudarja med drugim naslednje: Če v posameznih primerih trgovci niso hoteli prodati vsakemu, ki je prišel v trgovino blago v vsaki zahtevni količini, je treba to le pohlvaliti, saj bi sicer normalna oskrba ostalih potrošnikov lahko trpela. Trpeli pa bi predvsem siromašnejši kupci, ki nimajo denarja, da bi kupovali življenjske potrebščine v količinah, ki presegajo določene potrebe. Nadalje pravi predstavnik združenja, da povišanje cen samo na sebi še ne more biti greh delatstva. Če tvornice in producenti zvišajo ceno, ne more biti za to počinjanje kriv

Več letnikov v Turčiji vpoklicanih

Ankara, 9. septembra. AA. (Stefani) Poč zastavo je bilo poklicanih več letnikov v nekaterih turških pokrajinah. Izvzeti so bili oni, ki se mude v drugih krajih. Sporočilo predsedništva vlade pravi, da gre za 45 dnevne vojaške vaje.

V Avstriji smejo zopet gorati luči

Dunaj, 9. sept. r. Z odredbo nemškega letalskega ministarstva je dovoljena delna razsvetljava mest in naselbin na ozemlju bivše Avstrije z izjemo Predarlške in Tirolske. V ostalih avstrijskih pokrajinah lahko od sedaj zopet razsvetlijo trge in ulice za najnujnejše potrebe. Razsvetljava mora biti taka, da jo je lahko vsak trenutek z enega mesta ugledati. Poleg tega lahko od sedaj v Avstriji vozijo vozniški avtomobilisti ter kolesarji na cestah izven mest z normalno razsvetljavo.

Smrt na bojišču

Curth, 9. sept. p. »Exchange Telegraph« poroča iz Berlina, da so oblasti izdale poziv svojcem v vojni padlim nemških vojakov, naj ne nosijo črnih žalnih oblek, ker smrt na bojišču ni povod za žalost, marveč naj bodo ponosni, da so mogli doprinesiti tako vzvišeno žrtev za domovino. Prav tako določa svojci ob enem s sporočilom o smrti padlega vojaka poziv, naj obveste o tem le najžejše sorodnike.

Nemška »vojna klobasa«

Berlin, 9. sept. p. Agencija United Press poroča, da je izšel odlok, po katerem smejo mesarji od ponedeljka dalje izdelovati samo eno vrsto klobas, imenovano »nemška vojna klobasa«. Vse druge vrste mesnih izdelkov so ukinjene.

Ukrep »notranje fronte«

London, 9. sept. p. Po poročilu iz Berlina so nemške oblasti razpisale nagrado po 5 mark za vse, ki prijavijo oblastvom ljudi, ki kritizirajo sedanje razmere v Nemčiji.

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode: Pri zaprtju stolice

eluje izvrstno, ugodno in brez draženja oda vreca Donat. To vodo je treba piti hladno, najprej zjutraj in sicer na tešče ter nato še približno pol ure pred vsako jedjo po 200—300 g. V teh primerih je treba vodo hitro izpit!

Gospodarske vesti

Obvezno strokovno združenje letalske industrije. Ministrski svet je izdal uredbu o osnovanju strokovnega združenja letalske industrije, ki stopa takoj v veljavo. Letalska industrija ustanovi strokovno združenje v smislu § 391 obrtnega zakona, v katerega morajo obvezno vstopiti vsa podjetja letalske panoge v vsej državi, kakor tudi vsa podjetja državnih, javnih in samoupravnih korporacij, v kolikor izvršujejo posle iz letalske panoge.

Trgovinska pogajanja z Anglijo. Francijo in Grčijo. Iz Beograda poročajo, da se bodo ob koncu septembra pričela pogajanja z Grčijo za sklenitev nove trgovinske pogodbe. V najkrajšem času se bodo pričela tudi trgovinska pogajanja z Anglijo in Francijo.

Odgodena konferenca o novelizaciji obrtnega zakona. Ministarstvo za trgovino in industrijo je odgodilo do meseca oktobra konferenco o novelizaciji obrtnega zakona, ki je bila sklicana za 20. t. m. v Ljubljani.

Težkoče v prometu z Nemčijo. Iz Beograda poročajo, da je naš izvoz v Nemčijo prejšnji teden zastal predvsem zaradi prometnih težkoč. Naša železniška uprava je odredila omejitve glede odpošiljanja naših vagonov in šlepov v inozemstvo in imamo sedaj navzlic tem omejitvam v inozemstvu 700 vagonov in okrog 90 šlepov. Na naš predlog, da se vprašanje vagonov za izvoz blaga v Nemčijo čimprej ureči, je nemška vlada stavila predlog za pogajanja. Po dobjenih informacijah naj bi se vprašanje uredilo tako, da bo Nemčija za ono število vagonov, ki grede iz naše države v Nemčijo, poslala svoje vagone, tako da bo uveden nekaj izmenjalni sistem za vagone.

Ustanovitev prodajne centrale za sladkor. Nedavno smo poročali, da so se proti posameznim določbam uredbe o spremembi in dopolnitvi uredbe o sladkorni pesi ter zakona o državnih trošarinah, ki predpisuje, da se mora v enem mesecu ustanoviti posebna prodajna centrala za sladkor, pritožile kmetijske zbornice v skupni spomenici, kjer zahtevajo revizijo uredbe. Tudi smo poročali, da so na merodajnih mestih to spomenico vpoštovali in je postavljena posebna komisija, ki bo sestavila besedilo za spremembo uredbe. Čeprav je po zakonu za ustanovitev te prodajne centrale še čas in bi bilo prav, da se z ustanovitvijo počaka, dokler ne bo izdana objavljenega sprememba uredbe, so sladkorne tvornice v četrti sklicale ustanovni zbor prodajne centrale, ki je sprejel tudi pravila. Za predsednika prodajne centrale za sladkor je bil izvoljen dr. Lesić, član upravnega sveta tvornice sladkorja v Crvenki. Kakor smo že poročali, so se kmetijske zbornice pritožile predvsem zaradi tega, ker v prodajni centrali niso zastopani producenti sladkorne pese, čeprav ima ta prodajna centrala nalogo, urejevati vse sladkorno gospodarstvo in tudi pridelovanje sladkorne pese.

Licitacije. Dne 12. septembra se bo sklepala pri štabu za utrjevanje v Ljubljani pismena pogodba za dobavo lesenih sodov za vodo; 13. t. m. za dobavo strojev za električno vžiganje min, raznih posod za olje, bencinskih svetilk, merilnih pripomočkov, ključev, jeklenih ščetk, pil, strugal in dr. — Dne 13. septembra se bo sklepala pri upravi vojno-tehničnega zavoda Kragujevac pismena pogodba za dobavo kompletne priprave za lakiranje zrna; 15. t. m. za dobavo orodnega jekla raznih dimenzij; 23. t. m. za dobavo raznih električnih vodov in vodov s svinčnim plaščem. — Dne 15. septembra bo pri upravi zavoda »Obilicevo«, Kruševac-Obilicevo, licitacija za dobavo žveplene kisline.

Dobave. Centralna direkcija drž. rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 14. t. m. ponudbe za dobavo raznih merilnih priprav, do 29. t. m. za dobavo železnih vagonetov in materiala za gornji stroj (vijaki, žebelji i dr.), do 3. oktobra pa za dobavo jamskih zidnih telefonov. — Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 15. t. m. ponudbe za dobavo pocinkanih železnih sodov, do 20. t. m. za dobavo kovanih osov in jekla, 28. t. m. pa bo pismena licitacija za dobavo 4000 zimskih mornarskih volnenih maj. — Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo strojne brona v zlitih, lanene in konoplje-jadrenine ter kakazna platna. — Direkcija drž. rudnika v Ravnju sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo brezovih palic; do 27. t. m. pa za dobavo aparata za destilacijo vode.

Dobave. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 16. septembra ponudbe za dobavo raznih kovin in zlitin, drevnih palic in jesenovih držal za krampe, smirkovega platna, smirkovega papirja, papirja za poliranje, steklenega papirja, jadrine, platna, sukanca, konjske žime, gumbov za tapetnike, bombažnega platna, risalnih miz, fotografskih potrebščin in zračnega kompresorja, 19. sept. pa bo licitacija za dobavo raznega azbestnega materiala.

Berze

DEVIZE

Curth, Pariz 10.05, London 18, New York 144.75, Amsterdam 236.50.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 9. sept. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 84.50, za dec. 84.50, za maj 84.75; koruza: za sept. 56, za dec. 59, za maj 59.50.

+ Winnipeg, 9. sept. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 78, za dec. 79.25, za maj 82.50.

Delo za zaščito pred napadi iz zraka

V Sloveniji je ustanovljenih že 167 krajevnih odborov

Ljubljana, 9. septembra. V moderni vojni grozi velika nevarnost življenju in premoženju državljanov od letalskih napadov. Obramba proti njim se deli v aktivno (vojaško) in v pasivno (civilno) obrambo. Namen pasivne obrambe je v tem, da se prepreči ali vsaj zmanjša škodljive posledice zračnih napadov. Ta obramba je mnogostranska. Treba je gasiti po vžgalnih bombah povzročenih požare, odstranjevati po rušilnih bombah nastale ruševine ter reševati ljudi iz njih. Ako uporabljajo sovražniki strupene pline, moramo razkuževati po njih okuženi zrak ter nuditi ranjenim, poškodovanim med napadi, prvo pomoč. O oddelkih (ekipah), ki vrše našete službe, in o njihovi opremljenosti, bo govora v enem prihodnjih člankov.

Civilna zaščita proti napadom iz zraka zahteva tudi maskiranje važnih objektov ter gradnje rovov in posebnih zaklonišč. V katerih morajo najti prebivalstvo zaščito varstvo v primeru zračnih napadov. Da je zračna zaščita potrebna, tega se zaveda danes že vsakdo, ni mu pa morda znano, kake dolžnosti nalagajo v tem pogledu zakoniti predpisi. Te smo dobili z uredbo o zaščiti pred zračnimi napadi z dne 13. aprila tekočega leta. Službeni list št. 195/36, ki ima zakonsko moč, in s pravi-

vilnikom o zaščiti pred zračnimi napadi z dne 26. aprila t. l., Službeni list št. 206/37. Po določbah omenjenih zakonitih odredb je treba v vseh večjih poslopih, ki imajo kleti ali podprilježja, te preurediti v zračno zaščitne svrhe. Kar se pa tiče novih večjih zgradb, se izza veljavnosti imenovanih zakonitih določb ne smejo niti graditi, niti se ne sme izdati gradbeno dovoljenje, ako ni v načrtih predvidena tudi gradnja zaklonišča proti zračnim napadom. Dalje predpisuje uredba, da morajo zasedba in javna podjetja, naprave in uradi ukreniti se v miru vse, kar je potrebno za njih zaščito in določiti tudi potrebna sredstva za to. Za te obrate je torej predpisana postavitev posebnega odbora in ekip za službo v zdravstvenem pogledu, zaradi zavarovanja pred bojnimi strupi in pred požarom. Enako je obvezna gradnja zaklonišč. Vzporedno s to zaščito je naloženo občanom, da poskrbe tudi za splošno skupno zaščito svojega prebivalstva. V tem pogledu je ustanovljenih že v dravski banovini 167 krajevnih odborov za zaščito pred zračnimi napadi. Potrebna je še naprava občinskih skupnih zaklonišč.

Državna uprava se bavi intenzivno z vsemi vprašanji, ki so v zvezi s civilno zračno zaščito. Sedaj je v dravski banovini med drugimi v delu sledeče:

1. Izdane bodo odredbe, da se brezposojno zadosti predpisom v pogledu zračne zaščite, zlasti z gradnjo zaklonišč v zasebnih in javnih poslopih ter da se zgradi tudi občinska skupna zaklonišča.
2. Natisnjena bo nova brošura, ki bo obsegala navodila o tem, kako je treba graditi in opremiti zaklonišča. Ta knjižica bo v knjižarnah naprodaj.
3. Sestavlja se tiskano navodilo, kako se je treba prebivalstvu ravnavati ob času letalskih napadov. To navodilo bo moralo biti nabito v hišah vseh večjih krajev, za kar bodo odgovorni hišni lastniki oziroma oskrbniki.

Domače vesti

* V teh dneh pa menda res ni treba nikogar prepričevati o tem, da človek ne sme noben dan ostati brez svojega rednega informativnega vira — brez svojega lista. To je menda tudi ena posebnih starih slovenskih naved, da hoče imeti naš človek vsako jutro svoj dnevnik v rokah, samo ob ponedeljskih se mu zdi, da bi lahko izhajal brez njega. Iz dneva v dan nam postaja bolj jasno, da tako ne pojde več dalje. Zato vas vabimo, da se tudi vi pridružite tisočim in tisočim rednih čitateljev ponedeljske izdaje »Jutra«. Če si list naročite na dom, vas nikoli več ne bo mogla doleteti bojazan ali razočaranje, da nazadnje ostanete brez njega, ko so ga trafike in raznašalci že razprodali. Se danes napišite dopisnico upravi »Jutra« v Ljubljani, Knafličjeva 5. Ponedeljska izdaja »Jutra« velja po raznašalcu 5 dni na mesec, po pošti pa celo samo 4 dni.

Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti na Trgovskem učilišču

ROBIDA,
LJUBLJANA — TRNOVSKA UL. 15.
se vrši vsak dan tudi v nedeljo.

Učilišče je osnovano kot redna enoletna trgovska šola, potrjena od ministrstva za trgovino in industrijo in vsposablja mlade ljudi po sodobnih metodah za samostojne trgovce in prvovrstne pisarniške moči. — Dijaki imajo ugodnosti pravice javnosti: veljavnost izpričeval, rodbinske doklade in žel. vozne karte.

* 14. mednarodni kongres za zaščito dečice bi moral biti letos oktobra v Rimu. Agencija Stefani po zdaj objavlja, da je kongres preložen na nedolodni čas.

* Deveta skupščina kongresa pravnikov kraljevine Jugoslavije, ki bi se morala vršiti od 25. do 27. t. m. v Rogiški Slatini in Mariboru, je bila preložena na poznejši čas.

* Letalski promet v naši državi se še nadalje normalno razvija. Samo z Dunaja ne prihajajo več letala. Na progi iz Milana preko Benetk, Zagreba in Beograda v Bukarešto in obratno bo letošnja sezona zaključena 7. oktobra. Domače proge iz Zagreba v Ljubljano bodo ustavile promet 15. t. m. Samo proga Zagreb-Borovo-Beograd bo obratovala še od 14. oktobra. Na beograjskem letališču je bilo nekaj več izprememb. Ukinjene so vse one proge, ki so vezale Jugoslavijo z Nemčijo in Francijo bodisi neposredno ali tranzitno z Vzhodom. Zveza z Bolgarijo ostane še nadalje normalna.

Grobnice in spomenike kamnoseška stavbna dela izvršuje po nizkih cenah kamnoseško ktparsko podjetje

Franc Kučinar
Pokopališče Sv. Križ — Ljubljana — Tel. 49-09

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite jutruja na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

* Lastniki »ovčnih« avtomobilov se opozarjajo na oglaš »Olt-generator«. Priporočamo lastnikom, da si čim prej nabavijo »Olt-generator«, izdelek osješke železnicarne in strojne tovarne d. d. Osijek, — »Olt-generator« je znatno bolj ekonomičen, ker rabi leso oglje. (—)

* Prejemki za čas orožnih vaj. Delavski zbornica v Ljubljani objavlja predpise, po katerih imajo na orožne vaje vpoklicani delojemalci pravico na neokrajeno plačo od svojih delodajalcev: Po § 221 obrtnega zakona ima delojemalec (delavec in namestnik), ki je bil pri enem in istem delodajalcu zaposlen neprekinjeno pred odhodom na orožne vaje najmanj leto dni, za čas orožnih vaj pravico na svojo plačo in sicer največ za dobo 4 tednov. Za prvi teden orožnih vaj ne sme delodajalec od pripadajoče plače odtegniti ni-

kakega zneska. Za nadaljni čas orožnih vaj pa sme delodajalec odtegniti od pripadajoče plače oni denarni znesek, katerega prejme vojni obveznik od države. Opozorjamo na te določbe vse gg. delodajalce, da jih blagovolijo stroktno upoštevati in po končanih orožnih vajah prizadejati zopet sprejeti nazaj v službo, ker v smislu določb § 221 o. z. z odhodom na orožne vaje službeno razmerje ne preneha.

* Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je v avgustu prejela od podružnic: Celje m. 1350 din, Slovenj Gradec m. 1147 din, Slovenj Gradec z. 900 din, Brežice 148.50 din, Kranj 3794 din, Ljubljana, Sempetrska št. 590 din, Ljubljana Senta-kobsko-trnovska m. 1110.25 din, Senta-kobsko-trnovska z. 1080.25 din, Ljubljana mestna z. 510.— CM obrambni sklad je sprejel od podružnice Kranj 682 din. Poleg tega so darovali še Stanko Ribnikar, Ljubljana 50 din, uprava »Jutra« 74 din, občina Gornji Logatec 50 din, uradništvu tehničnega oddelka mestnega poglavarstva 150 din. Skupaj 11.636 din. Vsem darovalcem — hvala!

* Ukinjeni motorni vlaki. Po odloku glavne železniške direkcije nehajo početi s 11. septembrom voziti motorni vlaki št. 301, 302 na progi Beograd — Sarajevo, št. 101, 102 na progi Sarajevo — Slavonki Brod, št. 1, 2 na progi Sarajevo — Dubrovnik, št. 1221-1222, 1225-1226, 1227-1228 na progi Osijek — Dalj ter vlaka št. 3620-3621 na progi Osijek — Vrpole.

* Poroka. V župni cerkvi Sv. Petra v Ljubljani, sta se poročila gospod Ludvik S. Škof, dipl. grad. tehnik, uradnik Mestnega poglavarstva v Ljubljani in gospodinja Anica Pirkova, hčerka izseljenškega referenta kr. banske uprave v Ljubljani. Čestitamo!

Radio amaterji
pri nakupovanju baterij
zahtevajte baterije
»SUNCE« ker so dol-
gotrajne in zanesljive.
Proizvajalec:
J. IVKOVIĆ, Zagreb
Vodnikova ulica 4.

* Zagrebške bolnišnice so prenapolnjene. O njihovem stanju priča primer Ljubice Fučikove, ki je doma padla in poleg zunanjih poškodb dobila tudi srčen napad. Reševalci so jo prepeljali v Zakladno bolnišnico, kjer ja pa niso mogli sprejeti, ker so vsa mesta polna in bolniki leže na slamincah po tleh ali pa po štirje v dveh posteljah. Tudi mlade so polne, da sploh ni nikjer več močnega namestiti slaminca. V sličnem položaju so tudi klinične bolnišnice, ki jim manjka kreditov. Nova zakladna bolnišnica, za katero je bilo izdanih že 50 milijonov dinarjev, ne more začeti posloovati, ker ni potrebnih sredstev za dovršitev in ker so posebni nemški strokovnjaki za ureditev centralne kurjave morali pred dnevi val odrediti v Nemčijo.

Gradim kupim Lutz
* Sentjakobska knjižnica v Ljubljani, Kongresni trg 7, je izposodila v mesecu avgustu na 3894 strank 12.856 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do 8. popoldne ter izposoja knjige v desetih jezikih ter modne liste vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Knjižnica pošilja knjige tudi po pošti po vsej državi.

Podpirajte četniško akcijo za odkritje spomenika pesniku Petruški!

* Črna vožnja v smrt. Na železniškem mostu preko reke Bosne se je pripetila huda nesreča. Delavec Safet Kovačević in njegov tovariš sta se vozila na strehi vagona, ker nista imela denarja za vlak. Na mostu v bližini Banjaluke pa sta oba tresla v železno ograjo nad streho. Oba sta padla z vagona. Delavec, čigar identiteta še ni dognana, je bil na mestu mrtve. Kovačević pa so še z istim vlakom prepeljali v bolnišnico v Banjaluki, vendar dvomijo, da bi ostal živ.

* Nova številka ilustrirane družinske revije »Žilke« bo izšla te dni. Vsebuje: 1. Danica Gruden, Uharica. 2. Anton Ingolič, Prepevčana Ljubzen. 3. Nace Cvira, Medveda je ubil. 4. Arkadij Buhov, Zavozan primer. 5. Rafael Bažar, Hrepenenje po strupih. 6. Arnost Adamič, Ljubzen knapa Frica. 7. Marjan Juvan, Tudi naše lončnice so se vrnile s počitnic. 8. David Haek, Mir, Optimist, Vedno in povsod. 9. Kakor je Edgar Wallace proslavil pajk pomlad. 10. Ali je naša usoda v zvezi z nebesnimi znamenji? Sledi: »Zdravniška posvetovalnica za bolne otroke«, ki jo vodi primarij dr. Dragaš in »Gospodinski koteček«, kjer se nadaljuje z recepti za preprosto kuhinjo. List je opremljen z lepimi slikami, med katerimi je mnogo posnetkov mladih prijateljev ržene kave žike in žikinega otroškega zdraha. O teh dveh prvovrstnih domačih hranilih je tudi nekaj poučnih člankov. Kogar revija »Žilka« ki duči v svojem krogu odjemalce žikinih proizvodov, zanima, naj pošlje svoj naslov: Pražarni žiki, Ljubljana—Vid. Dobival bo list brezplačno. (—)

Kupim samo Lutz
* Otroci, vžgalice iz rok! v vasi Gradcu, ki spada v litjsko občino, so otroci staknili skatlico vžgalice in zlezi na šupo mesarja Vrhovca. Na šupi je bilo polno mrve in slame. Goreča vžgalica je padla v seno, otroci se je prestrašili in se razbežali. Ko se je začelo iz šupe močno kaditi, so planili nekateri ljudje nad ogenj in čeprav jih je dim omamljal, so vztrajali in gasili z vodo iz škafov in drugih posod, ki so jih donasili sosedje. Po navodilih komandirja Baumkirchnerja se je reševalna akcija obnesla in je bila preprečena velika nesreča. Ki je ogrozila poslopja okrog Vrhovčevega doma.

Ravnateljstvo drž. priznanega enoletnega trgovskega učilišča »CHRISTOF OVČNI ZAVODA« — s pravico javnosti, Ljubljana, Domobranska c. 15, objavlja vsem vpisanim učencem in učenkam, ter onim, ki se še nameravajo vpisati:

1. Šolsko leto se prične v torek, dne 12. septembra. Tega dne se zberejo vsi vpisani učenci-ke v šoli v svrhu porazdelitve v oddelke.

2. Otvoritvena služba boja bo v sredo, dne 13. sept. v cerkvi sv. Jožefa. Zbrališče ob 8. uri pred šolo.

3. Redni pouk se prične v četrtek, dne 14. sept. Tega dne se razglasi učencem urnik, učne knjige in ostalo.

4. Vpisovanje traja še redno do četrтка, dne 14. t. m., naknadno pa le še v petek in soboto. — Ker so v šolskem prostoru na razpolago novi učni prostori, se vsled številnih prijav odprejo še en oddelki.

Interesentom daje ravnateljstvo vsa pojasnila osebno ali pismeno. Novi ilustrirani prospekti na razpolago. Šolnina je zmerna! Posebni oddelki za deklice!

Sprejemajo se učenci-ke meštanskih šol in gimnazij z malo maturo. — Za učence-ke z nižjo predizobrazbo poseben oddelki. — Zavod je potrjen od ministrstva, ki mu je kot prvemu v Sloveniji priznalo pravico javnosti (veljavnost izpričeval, rodbinske doklade, dijaške vozne karte). — Edini zavod te vrste, ki ima lastno šolsko poslopje, ki se uporablja le v učne namene.

Največji in najmodernejši zavod te vrste v državi, znan po svoji solidnosti, odličnih uspehih in zmerni šolnini. Vpisovanje tudi danes v nedeljo dopoldne in popoldne.

* Naglica je včasih vendarle koristna. Zadnji razburilji dnevi so tudi naši državni pripomogli k nekaterim hitrim sklenitvam svetega zakona. Tako poročajo iz Novega Vrbsa v Vojvodini, da sta se Katica Klemnerjeva in Mihael Magyar že dalje časa pripravljala za poroko. Znano je, da so svatovski pojedine v Vojvodini izdatne in tudi za to poroko so pripravljali številne dobrote. Nenadno pa je Mihael dobil poziv na orožne vaje. Kar hudo mu je bilo, da je predlogo oddalšal s poroko, gospod župnik je pa bil tak uviden, da je pristal na takojšnji blagoslov. In tako sta bila mlada zaročenca še isti večer združena v svetem zakonu. Že naslednje jutro je moral mladi mož oditi v kadrul. Lahko je pa zagotovil svoji dragi ženi, da mu bo nevtralen Jugoslavije omogočila veselo svidenje.

* Redno vpisovanje v enoletno trgovsko učilišče »Christof ovčni zavoda« — s pravico javnosti se vrši do 15. septembra. Ker je vsled številnih prijav odprt še en oddelki. — Prijave se sprejemajo vsak dan. (—)

Otroku je v grlu vžgila luhenica. Iz Čapljine so pripeljali v bolnišnico v Dubrovniku 3letnega Ramza Kolica, ki je pred 3 dnevi potožil očetu, da ga v grlu nekaj davi. Zdravnik je pregledal otroka, a ni mogel ničesar določeno ugotoviti. Predmet v grlu pa je naraščal in je vedno bolj davi otroka. V dubrovniški bolnišnici je otroka natančno pregledal dr. Edo Wolf in ugotovil na splošno prsnečenje, da se je otroku zataknila v grlu koščica luhenice, ki je takoj začela kliti in je bila klca dolga že 5 cm. Otrok bi se v nekaj dneh zadušil, če ne bi dr. Wolf z operacijo odstranil nevarnega izrastka.

Hotel »JADRAN« — Supetar otok Brač Pension 40—45—50 vključno taksa. Vsakodnevne zveze s Splitom, hotel poleg samega kopališča.

* Priporočamo onim, ki žele postati hitro in z majhnimi stroški dobri knjigovodje, korespondenti, računarji itd., da se vpišejo v Dopolno trgovsko šolo v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vsa pojasnila brezplačno. (—)

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Iz Ljubljane

* Peterlin-Petruski, velikemu popotniku, pesniku in nacionalistu, bodo četni prihodnje dni odkrili na njegovem rojstnem domu v Kamniku spominsko ploščo, za katero je akad. kipar prof. Sajovic izdelal pravilno plaketo. Umetnina je za nekaj dni razstavljena v izloženem oknu Tiskovne zadruge v Selenburgovi ulici, na kar opozarjamo Petruskove prijatelje in nacionalno javnost.

* Akademsko starešinsko društvo »Jadrana« obvešča, da bo seja glavnega odbora v ponedeljek 11. t. m. ob 20.30 v običajnem lokalu. Tajnik.

* Prenovljeni in premeščeni spomenik vojnim žrtvam šentpeterske župnije bo blagoslovljen v nedeljo 17. septembra t. l. Slovenske se bo začela ob 9. dopoldne. Poleg cerkvene svečanosti bo polaganje venec, petje, govori in godba. Po blagoslovitvi se bo vršil bojevnikiški tabor na prostem. Združene bojevnikiške skupine šentpeter, Moste, Hrušica, Bizovik in Štepanja vabijo vse, da se slovesnosti udeležijo.

GLAVNOPOSLOVJE
O.ŽUZEK
KVALITETNI
MOTOCIKLI
LJUBLJANA
TAVČARJEVA 11
Vsak model avtoite takoj.

* Poroka. V petek sta se poročila v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vseučiliški asistent g. inž. Branimir Žnidaršič in gđ. Fanči Dularjeva, učiteljica. Za priči sta bila g. Jakob Furlan, ravnatelj v p. in g. inž. arh. Jože Platner. Novoporočencema želimo obilo sreče!

* »Napravit ob Građaščici m. r. Prejeli smo: Pod tem naslovom se nekdo jezi nad mladino, ki se v večernih urah malo zabava s petjem in kitaro. K tej notici pripominjamo, da razgrajanje in krčanje res nista umestni. Če pa se mladina kratkočasni s tem, da mirno in bolj tiho poje ali igra lepe slovenske pesmice, je še pohvalno, zakaj priporočljiveje je, da se mladina zabava na tak način, kakor pa da bi se ukvarjala s kakimi neprimernimi ali celo nedopustnimi rečmi.

Lutz poč Tebi!

* Zaradi pritožb o pomanjkanju sladkorja, kave, riža in drugih živil opozarja mestni tržni urad trgovcev na zakon in pravilnik za izvrševanje zakona o pobijanju draginje živilišinskih potrebščin in brezvestne spekulacije ter na posledice, ki prete vsem spekulantom s sodnim pregonom in s kaznijo 6 mesecev in 50.000 din ter zapleno vsega blaga. Zakon je veljaven za vse živilišinske potrebščine, torej za vso človeško hrano (jed in piščo) in tudi za vso živalsko hrano, nadalje za obleke, obutev, kurjavo, razsvetljavo, kmetijske pripravke, kmetijsko orodje in sploh tudi za vse one predmete, ki se smatrajo po načinu življenja v kraju za predmetne nujne potrebe, med katere se šteje tudi material za izdelavo in ureditev zgradb. Vsek prodajalec mora imeti naprodaj vse živilišinske potrebščine, ki jih je nabavil za prodajo. Uradno je ugotovljena zadostna količina zlasti tudi sladkorja, kave in riža v Ljubljani, zato pa opozarjamo trgovce na najstrožjo kontrolo, konsumente pa vabimo, naj ugotovljene primere takoj in brez odlašanja osebno javijo mestnemu tržnemu uradu.

GIMNASTIKA

Individualne vaje za vse telesne hbe. Vaje za prožnost in linijo. Dihalne vaje. Tečaj, privatne ure. — Znižane cene za večerne tečaje. — Pojasnila med 17.—19. uro.

ILSE DRUŠKOVIĆ,
dipl. učiteljica telovadbe, Keranikova ul. 8.

* Poroka. Poročila sta se v Ljubljani g. Klun Vito iz škofje Loke in gđ. Pirceva Elnica iz Koprive na Krasu. Mnogo sreče!

* Redni pouk na srednji glasbeni šoli (drž. konservatoriju) se bo pričel 18. t. m. Vsi stari in novi gojenci se lahko prijavijo še do 15. t. m. v konservatorijski pisarni v Gosposki ulici št. 8.

ENOLETNI TRGOVSKI TEČAJ V NOVEM MESTU
sprejema samo določeno število učencev-ek. Nemščina dnevno. Šolnina din 150.—. Dobra stanovanja din 350.—. Vpisovanje dnevno. Začetek pouka 11. septembra. Zahtevajte prospekt!

Češpljev teden v Ljubljani

Ves teden odpravljena občinska trošarina na češplje

Ljubljana, 9. septembra. Mestna občina ljubljanska priredi od prihodnje srede 13. t. m. pa do druge srede 20. septembra češpljev teden. Tako bodo imeli kmetje in meščani tri tržne dneve, namreč dve sredi in soboto dosti prilike, da kmetje z vseh krajev pripeljejo na ljubljanski živilski trg čim največ zdravih in dobro zrelih sliv in češpljev ter se z njimi bolj kakor druga leta mestne gospodinjice založe po najnižjih cenah. Mestna občina ljubljanska zato ves češpljev teden na uvožne češplje ne bo pobirala nobene trošarine, ki znaša sicer 25 par ob kilograma.

Čeprav je tudi v najširše kroge že prodrlo prepričanje, da brez sadja ni zdravlja, vendar pri nas pobiramo še vedno mnogo premalo svežega sadja, še mnogo manj pa vkuhanega in predelane za trajno rabo. Izvozna statistika naše države nam pa dokazuje, da drugje prav našo češpljevo marmelado ali naš pekmež že smatrajo za vsakdanji kruh. Če torej po drugih državah potrošijo ogromne množice naših sliv in češpljev ter pri nas izdelanega pekmeza, zakaj se ne bi s temi dobrotami in s to zdravo hrano okostili tudi mi doma! Letos imamo izredno bogato letino sliv in češpljev in tudi druge razmere so vzrok, da so cene sadja, predvsem pa sliv in češpljev pri nas tako nizke, kakršnih niko ne pomni. Navzlic temu pa pri nas še velika večina gospodinj smatra češpljevo marmelado samo za poslastico. Menda jih ni več treba opozarjati na koristi uživanja sadja, saj vsi zdravniki brez izjeme priporočajo in tudi zahtevajo, da zlasti mladina dobi čim največ sadja, če stari hočejo imeti zdravo in krepko dečo. Cene sliv in češpljev so pri nas že tako pale, da so gotovo najcenejše živilo v drugih delih naše države ob tem času ljudje

Governnik:
...Kaj nam je najljubše, čemu se nikoli ne bomo odrekli?
Glas iz občinstva:
Vemo!

Proizvodi UNION, Zagreb

* Motociklistična sekcija Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije priredi v nedeljo 10. t. m. izlet na Rakitno. Člani se vjudno vabijo na polnoštevilno udeležbo. Odhod ob 13.30 izpred poslopja Avtomobilskega kluba, Kongresni trg 1. Klubске čepice želene.

* Združeno gostilniških podjetij v Ljubljani obvešča članstvo, da je vpisovanje v gostilniško strokovno obrtno nadaljevalno šolo v torek 12. t. m. od 9. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni šolskega upravitelja v Gostilničarskem domu na Privozu 11. Pouk se prične v četrtek 14. t. m. ob pol 15. uri. Prosimo članstvo, ki zaposljuje vajence, vajenke, da se drži točno navedenega roka.

* Obrtna šola na Ledini. Uprava poziva vse vajence te šole, da si danes ali jutri ogledajo na razglasihi deski v veži šolskega poslopja novi razpored razredov in dni, v katere so dodeljeni.

Izplača se Vam naročiti filme iz Ljubljane

in poslati iste v razvijanje, ker Vam izgotovljene slike, še isti dan ko prejmemo — odpošljemo. Poizkusi enkrat — postanete prav gotovo naš stali odjemalec.

Imamo na zalogi
filme
najnovejše
emulzije do 1. 1941.

Razvijamo in kopiramo priznane prvovrstno! Naš ček račun št. 13-285. Naša tel. št. 25-66 in 25-67. — Se priporoča

Foto Tourist — Lojze Šmuc
LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8.

* Zasebna realna gimnazija v Ljubljani. V Ljubljani se odpre zasebna realna gimnazija za učence in učenke I. in II. razreda. Sprejemalo se bo le omejeno število učencev, ki so izgubili: a) pravico rednega šolanja, b) padli pri sprejemnem izpitu, ali so bili zaradi starosti odklonjeni. Da leto ne bo izgubljeno, bodo lahko obiskovali I. in II. razred istočasno. Poučevalo se bo po istem učnem načrtu kakor na državnih zavodih. Posebni tečajji bodo za dijake, ki so padli pri nižjem tečajnem izpitu. Nudila se bo tudi pomoč rednim učencem vseh srednjih šol. Informacije in vpisovanje od 11. do 15. t. m. dnevno od 9. do 12. ure, t. č. Zrinjskega cesta 7/II.

* I. mestni otroški vrtec se je preselil s Tabora na Ledino. Vpisovanje se vrši še vsak dan, izvezmi četrtek, in to od 9. do 11. in od 14. do 16. ure.

Tombola Rdečega križa v Ljubljani je preložena na 15. oktober

* Bolničarke in bolničarji Rdečega križa. Praktične vaje ke vrše ob torkih in petkih, pričeni dne 12. t. m. ob 7. uri v samarjanski sobi Stari trg 19. Načelstvo.

* Šola Glasbene Matice je začela v četrtek v vseh svojih oddelkih in razredih z rednim poukom. Navzlic izredno težkim razmeram, v katerih živimo, se je tudi leto, kakor vsako leto vpisalo lepo število gojencev za najrazličnejše predmete, ki so v učnem načrtu šole Glasbene Matice. Opozarjamo, da se novi gojenci še vedno sprejemajo. Matica vabi vse bišve gojence, ki se do sedaj še niso prijavili, da store to čim prej v pisarni Glasbene Matice v Gosposki ulici.

u — Jezikovni tečaj Zveze akademikov izobraženih žensk se začne na učiteljski, Resljeva cesta, v ponedeljek 18. septembra. Poučevalce so bodo angleščina, francosčina in nemščina, ob zadostnem številu učenek tudi ruščina, češčina in italijanščina. Za vsak tečaj se bo plačalo mesečno 30 din. Vpisovanje bo v četrtek 14. in v petek 15. septembra ob pod 20. uri v I. nadstropju moškega učiteljskega.

Zadnja nedelja jesenskega vele-sejma. Danes tekma harmonikarjev — Jutri žrebanje vstopnic za darila

u — Veliki valček triumfir v Ljubljani. Kljub najlepšemu jesenskem vremenu so predstave v kinu Union, kjer se predvaja prekrasen film »Veliki valček« stalo razprodane. Opojna Straussova muzika je zajela vso Ljubljano in tudi pri nas se lahko reče, da se je francoski naslov tega filma »Toute la ville danse« uresničil, kajti vse mesto pleše in poje. Ljudje občudujejo to filmsko umetnost in prihajajo po dvakrat, celo po večkrat. Zastopana je zlasti starejša generacija, ljudje, ki sicer ne hodijo v kino, ljudje, ki se spominjajo pri tem filmu svoje mladosti, one srečne dobe, v kateri je kraljevala brezskrbnost, petje, valček, ples. Seveda najdemo tudi mladi ljudje pri filmu nepopolnega užitka, kajti brezdomno je, da noben film kot tak ne nudi gledalcem toliko lepote, razvedrila, užitka in zabave. Film ostane še danes in jutri na sporedu kina Uniona in ga ne moremo dovolj priporočati v ogled. (—)

Svinjsko mast

v originalnih zabojih po 25 kg — ima stalno v zalogi

JANKO PREDOVIČ

Ljubljana — Poljanska c. 73. — Tel. 21-30

u — Glasbena šola »Sloga« se vedno vpišuje gojenice za vse instrumente kakor tudi za solo petje, teorijo, harmonijo in kontrapunkt. Šola je namenjena prvenstveno za železničarske otroke, kolikor bo še prostora pa tudi za otroke drugih državnih uslužbencev. Ukovina je nizka. (—)

VSE za fotografijo

v edini specijalni trgovini

JANKO POGAČNIK

LJUBLJANA — TYRŠEVA C. 20.

Kvalitetna amaterska dela.

u — Prvovrsten klavirski ponk. Prof. Pavčič Jos. Trnovo, Zelena pot 5. Gre tudi na dom. (—)

Specialist za kožne in spolne bolezni

dr. E. Hammerschmidt

zopet redno ordinira.

u — V ortopedskem zavodu Atene, Sušiceva ulica 9, Mladika, se zdravijo otroci in odrasli, ki so v rasti zaostali, z zakrivljenostjo hrbtenice, okroglim hrbtom, z izbočenim in vdrtim prsnim košem itd. Terapija se vrši pod vodstvom primarija dr. Minafa. Informacije in vpisovanje vsak delavnik od 15. do pol 18. ure. — Vodstvo. (—)

Modni atelje HITY

zopet redno posluje.

u — Premiera »Azijati« v kinu Sloga. Danes ob 9. uri zvečer predvaja kino Sloga premiero francoskega filma »Azijati« (Les pirates du rall), ki je bil ponekod drugod predvajan pod naslovom »Na

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG
Zagreb,

GAJEVA 7. ILICA 15.

obveščala neobvezno:

Pri današnjem žrebanju V. razreda 58. kola državne razredne loterije so bili izrečani sledeči dobitki:

Din 2.000.000.— št. 91760, kupljena pri nas
Din 1.000.000.— št. 97974
Din 500.000.— št. 40563, kupljena pri nas
Din 60.000.— št. 164
Din 50.000.— št. 81396
Din 24.000.— št. 24276 94235
Din 20.000.— št. 30469 49990 51717 59863
Din 16.000.— št. 6109 10025 29623
Din 12.000.— št. 92184 95906

PO DIN 10.000.—
6402 10093 38330 43777 50437 53324 91301 57475

PO DIN 8.000.—
3410 23628 34861 54501 54931 72514 72839 73167 78157 78332 82245 83834 89294 94935

PO DIN 6.000.—
6903 13752 25078 39196 51131 57451 73469 84700 54751

PO DIN 5.000.—
77 42363 72670 40563 34325 41557 62417

PO DIN 4.000.—
3232 6092 6945 6234 6338 7944 13091 17974 20485 30618 37780 39018 40860 41138 44828 44981 44611 45515 59052 62273 69562 70646 71247 74789 74981 76528 77619 82294 84848 86189

Razen tega je bilo izrečanih še 1400 števil po Din 1.000.—

Prihodnje žrebanje I. razreda 39. kola bo dne 14. oktobra t. l.

Popolno uradno listo dobitkov, izdano in kontrolirano od same državne razredne loterije, torej brez vsakih pogreškov, pošljemo vsakomur na zahtevo.

Za pravilnost števil, zaradi telefonskega prenosa tvrdita A. Rein in drug ne nosi odgovornosti.

Vzhodu nič novega. Film je napravljen po izredno napetem Gilbertovem romanu in obravnava izredno aktualno temo sedanjosti, večne borbe in opasnosti, katerim so izpostavljeni Francozi in Angličani v mednarodnih konfliktih na Kitajskem. Kitajski banditi so strah in trepet narodov, ki širijo kulturo in civilizacijo v Azijo in mnogo poguma in odločnosti je treba, da dosežejo evropski narodi svoje cilje. Najboljši francoski igralci tega filma, kakor Charles Vanel, V. Inkišnov, Erich von Stroheim in lepa Suzy Prim jamčijo za prvovrstno kvaliteto tega francoskega filmskega dela, ki zahteva od gledalcev precej močne živce. (—)

u — Nesreča dveh kolezarjev. Včeraj so na kirurški oddelki pripeljali Vido Dermastjevo, 10-letno hčerko čevljarkega mojstra iz Dravlj. Ko se je s kolegom peljala v mesto, se je na Vodnikov cesti zaletel vanjo neki avtomobilist in ji prizadel precej nerodne poškodbe. S kolegom se je ponesrečila tudi 19-letna prodajalka Marija Tkavčeva z Emonske ceste, ki si je zlomila nogo.

Zadnja nedelja jesenskega vele-sejma. Danes tekma harmonikarjev — Jutri žrebanje vstopnic za darila

u — Atlet Rifat Gačanin na veselejšem. Obiskovalcem letošnje veselejše prireditve je za zadnje dni pripravila posebno atrakcija. V Ljubljano je prišel slovedni jugoslovanski atlet Rifat Gačanin, ki bo na veseličnem prostoru danes in jutri priredil nekaj zanimivih nastopov. Vsakokrat ima na sporedu po deset točk: med drugim prenaša 200 kg težek sod v zobeh, z lahkoto ekvilibrira s celo grmado bremen — s mizo in po kakšnih 15 stolov na nji — prav tako v zobeh, upogiba debele železne drogeve itd. Danes bo Rifat Gačanin nastopil ob 15., ob 18. in 22. jutri pa ob 18. in 22. Obiskovalci veselejše so vabljeni, da ne zamude redke prilike.

u — Senzacija v Florjanski ulici. Pišejo nam: Pred eno izmed hiš v Florjanski ulici so se včeraj okrog 15. zgodile redke, kakršne v resnici niso dostojne mesta. Eden izmed stanovanjcev v zgornjem nadstropju se je doma nekaj razhudil in po kratkem kravatu, ki so ga ljudje na cesti lahko samo od daleč poslušali, je moč razbiti okno, nato pa začel kos za kosom metati vse pohištvo na cesto. Drug za drugim so skozi okno prifrtili stoli, mize, pa tudi kar cele omare. S treskom je ves inventar padel na cesto in na trotuar, in ko so ljudje videli, kako gre pred njihovimi očmi celo majhno bogastvo v nič, so skoraj topleje pomilovali pohištvo kakor nesrečnega človeka, ki ga je zla usoda navdihnila za to razdejavanje. Ko se je diredaj začel, so nekateri pasantje opozorili najbližjega stražnika in ga prosiili, naj intervenira. Ta jih je zavrnil, da niso policiji družinske zadržbe nič mar. Šele potem, ko so bile vse premišle na tleh in je grmado razbitih predmetov celo travmaju zavrla pot — da se je medtem na kupu nabralo na stotine ljudi, si lahko sami mislijo — je policija nastopila in odvedla nesrečnega moža, ki ga je bil popadel tolikšen bes. Njegova žena in svakinja pa sta se morali zateči v bolnišnico.

u — Anton Volčjak podlegel poškodbam. Predvčeršnjim smo poročali o hudi nesreči, ki se je bila v četrtek zvečer pripetila na prelazu ob Vodovodni cesti za Bežigradom. Tovorni vlak iz Kamnika je zadel v voz, na katerem je sedel 24-letni žagar Anton Volčjak iz šiške. Lokomotiva je voz vlekla nekaj časa s seboj, Volčjak pa je padel pod kolesa, ki so mu odrezala desno roko v komolcu in desno nogo v stopalu, dobil pa je tudi druge poškodbe. Mestni reševalci so ranjenca takoj prepeljali na kirurški oddelki, kjer pa je kljub skrbni negi zdravnikov izkrevale.

Iz Maribora

a — Lanski gledališki abonenti, ki želijo obdržati svoje stare seje, so naproseni, da se prijavijo do sobote 16. t. m. pri gledališki blagajni. Po tem roku bodo vsi seječi novim abonentom na razpolago.

a — Letno gledališče Sokola Ruše upri-zori danes ob 15. najdve uspešno ljudsko igro »Od pohorskih plovov vam hočem zapeti«. Vloga pohorskega pavra bo igral tokrat avtor Vekoslav Janiko. Mariborčani, danes v Ruše. (—)

a — Poroka. Poročila sta se v Mariboru gđ. Riči Kaffou in dr. Anton Levec, zobozdravnik. Bilo srečno! (—)

Specialist za ženske bolezni in porodništvo

DR. SLAVKO PERKO

ordinira na Florjanskem trgu 9.

a — Na nižji gozdarski šoli v Mariboru bo pričetek šolskega leta 1939/40. 16. oktobra. Sprejemali se bodo gojenci v enoletno šolo. Pouk bo trajal 10 mesecev, in sicer od 16. oktobra do 15. avgusta leta 1940. Za sprejem se zahteva z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Vsak prosilec, ki nima višje izobrazbe kakor ljudskošolsko, bo moral dokazati s sprejemnim izpitom, da ima zadostno znanje v osnovnih šolskih vedah. V enoletno šolo se bodo sprejemali vsi tisti kandidati, ki imajo že nekaj gozdarske prakse, nadalje tudi snovi malih, srednjih in velikih gozdnih posestnikov, ki ostanejo doma kot gospodarji, in slednji ostali, ki imajo veselje do gozdarske stroke. Kandidati, stari pod 16 in nad 24 let, se bodo sprejemali le izjemno. Šola je združena z internatom in je mesečna oskrbnina 500 din. Pridnini in strošnim stroškom se bodo dovolila po možnosti do polovice prostega mesta, toda šole v drugem polletju šolskega leta. Prošnje je vložiti najkasneje do 30. t. m. pri ravnateljstvu šole, ki daje vsa potrebna pojasnila.

a — Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim svojcem bo imel v nedeljo 10. t. m. zdravnik dr. Pogruje, Tyrševa ulica 14.

a — Kap je zadel državnega tožilca dr. Ivana Hojnika, ki je bil na dopustu v Zgornji Poljskavi. Prijubljenu možu želimo skorajšnje okrevanje.

a — Nevaren karambol se je pripetil na Meljski cesti. Trčila sta motociklist in osebni avto drug v drugega. Pri tem je dobila hude poškodbe na glavi žena carinskega uradnika Zmagoslava Spajčiča. Hlapca Kalana, ki je korakal ob enovpreznem vozu, pa je avto podrl. Spajčičeva in Kalan se zdravita v tukajšnji splošni bolnišnici.

Danes ob 15., 17., 19. in 21. uri
Vajkunalnejsa tema sedanjosti
v filmu u najodličnejših
francoskih umetnikov:

Charles Vanel, V. Inkišnov, Erich v. Stroheim

Azijati

a — Mali kasenski senat tukajšnjega okrožnega sodišča je obsodil 29letnega kovarkega pomočnika Jurija Rehara iz Maribora na 3 leta rožnje, ker je v noči na 5. julija vlomil v prostore sreskega načelstva v Lipnici, kjer je ukradel iz blagajne 648 mark in razne nemške kolke.

a — Zaradi suma detomora. V Malečniku pri Sv. Petru niže Maribora je nenadno umrla 2letna posestnikova hčerka Marija Ferencova. Na njenem truplu so opazili snake nasilja. Obraz uboga otroka je bil sumljivo rdeč. Zaradi tega so obvestili o tem košaki orožniki tukajšnje državne tožilstvo, ki je odredilo obdukcijo otrokovega trupla. Obdukcija je bila v mrtvašnici na šentpeterskem pokopališču. Orožniki so v zvezi s tem zaslišali nekatera oseba.

Iz Celja

e — Novi predstojnik mestne policije v Celju g. Uršič je v petek prevzel svoje mesto. Dosedajni predstojnik mestne policije g. Štefan Törner je imenovan za sreskega načelnika v Šmarju pri Jelšah.

e — Poroka. Danes se poročita v Celju g. mg. ph. Ivo Dittrich iz Murske Sobote in gđ. cand. pharm. Vida Orožnova, hčerka odvjetnika dr. Milana Orožna v Celju. Iskreno čestitamo! (—)

Zadnja nedelja jesenskega vele-sejma. Danes tekma harmonikarjev — Jutri žrebanje vstopnic za darila

e — Umri je v četrtek na Ljubecni pri Celju v starosti 73 let gostilničar in posestnik g. Ivan Svetec.

e — Obupno dejanje davčnega izvrševalca. V svojem stanovanju na Krekovi cesti si je 29letni Jože Gerkman, davčni izvrševalec pri davčni upravi v Celju, v petek popoldne pognal s samokresom kroglo v glavo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer pa je včeraj ob eni zjutraj izdihnil. Pokojnik je bil doma iz šolne pri Kamniku. Obupno dejanje je izvršil očito v trenutni duševni zmedenosti.

e — Usoden karambol na Poljani. Ko se je 29letni rudar Matija Pavlič iz Petrovč peljal v petek popoldne s kolegom na delo v Pečovnik pri Celju in se vozil po cesti na Poljani, je privozil za njim s motornim kolesom 29letni Drago Pšenič, delavec v tekstilni Mautnerjevi tovarni v St. Pavlu pri Prebrodu. Pšenič je hotel Pavliča prehiteti pri tem pa je zadel v Pavličovo kolo. Oba vozača sta padla pri karambolu s svojih vozil. Pavlič je dobil težje poškodbe na hrbtenici in levi nogi, Pšenič pa se je obutno poškodoval po glavi, rokah in nogah. Oba so prepeljali v celjsko bolnišnico.

e — Oče je zabodel sina. Ko je 25letni posestnik sin Anton Čepak v Veliki Pileci v četrtek doma stiskal sađe, ga je njegov oče v vinenosti napadel z nožem in ga zabodel v levo stran prsi. Težko poškodovanega Antona Čepaka so oddali v celjsko bolnišnico.

e — Nezvesto ženo je umrl. Pred petletnim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal 4letni posestnik Jože Vovk iz Sp. Dolice pri Misljini, ker je umoril svojo ženo. Vovka je zagovarjal odvjetnik dr. Milko Hrašovec. Vovk s svojo ženo Nežo ni imel otrok. V zadnjem času so postale razmere v Vovkovi hiši neznozne, ker je Vovkova žena začela intimno razmerje s svojim stricem. Ko je prišel Vovk letos 7. julija vinen domov, se je spri s svojo ženo. Nato pa je odšla žena s svojim stricem na kozolet, kjer sta ljubimkala. Ko se je vrnila s kozoleta, jo je Vovk pričakal in v silni razdraženosti zabodel z nožem naravnost v srce. Žena je kmalu nato izdihnila. Vovk je bil zaradi umora v afektu obsojen na dve leti rožnje.

Iz življenja na deželi

JESENICE. Zvočni kino Radio bo predvajal drevi in jutri ob pol 21. (v nedeljo) tudi ob 15) vletil »Maria Chapdelaine« (po najbolj čitem francoskem romanu, ki je izšel v slovensčini pod imenom Marija Kožuhovala). V glavni vlogi največji francoski igralec Jean Gabin. Med dodatki Paramountov zvočni tehnik in kulturni film. Sledi »Njegov najhujši primer«. (—)

KRANJ. Kino Narodni dom prikazuje danes ob 17., 19. in 21. uri Annabell v krasnem zgodovinskem vefilmu »Trdnjava molka«.

MOKRONOG. Kraljev rojstni dan je Mokronog lepo proslavil. Posebno prisrčna je bila proslava v Sokolskem domu. Začela se je s pozdravom državni zastavi in petjem državne himne. Starosta br. dr. Skulj je z lepimi besedami opasal življenje našega mladega kralja in njegovo pripravljanje za bodočo težko breme, ki ga bo prevzel na svoje mlado rame. Dalje je omenil, da je Sokol že izvršil za Petrovo petletko si stavljen nalog s tem, da si je zgradil lastno sokolsko strelišče, ki je po izjavi strokovnjakov eno izmed najlepših in najbolj urejenih strelišč. Na strelišču se bo članstvo urilo za obrambo domovine. Z vzklikom kralju Petru II. in vsemu kraljevskemu domu je končal svoj lepi govor. Priključili so se mu vsi ostali, nato pa zapeli »Pesem sokolskih legije. Sestra tajnica je prebrala poslanico SSKJ deklarirali so pesmi »Hej Slovanci« se je proslava zaključila. Sv. maše na dan 6. septembra so se udeležili poleg šolske mladine z učiteljstvom tudi vsa društva s praporci vsi uradi in mnogo tržanov. Po sv. maši se je vršila še šolska proslava v šoli. Trg je bil ves v zastavah.

NOVO MESTO. Kino »Dome« v Sokolskem domu bo predvajal danes, v nedeljo ob 15., 18. in 20.15 »Pomlad ljubimke« po operi Josefa Straussa »Pomladni zvokci. V glavni vlogah: Magda Schneider in Wolf Albach Retty. Predigra: Paramountov zvočni tehnik. (—)

Iz Brežice

DR. MED.

GLUŠIČ ANTON

zdravnik banovinske bolnice

je otvoril prakso v BREŽICAH št. 110, (pri gradu).

Zelo lep film po GANGHOFFERJEVEM romanu z Hans Krotkem in Paul Richterjem.

KINO MATICA, 21-24, ob 15., 17., 19., 21.

Čar opojne Straussove muzike

Vse govori navdušeno o tem filmu, ljudje ga hodijo gledat po dvakrat, trikrat in pravijo, da tako krasnega filma še ni videla Ljubljana!

Ne pozabite kupiti vstopnice za današnje predstave ob 14.45, 17., 19. in 21.15 uri

Iz Ptuja

j — Ptujsko mestno poglavarstvo razglasi: Da se številne tatvine grozja omeje, je banska uprava v Ljubljani odredila, da se morajo od neznanih prodajalcev grozja zahtevati dokazi (po možnosti uradna potrdila občin), da so lastniki vinogradov, odnosno upravičeni za prodajo grozja. Za grozje, dobavljeno izven dravske banovine, zadostuje kot dokaz železniška vozovnica ali potrdilo prevoznika. Sumljivo grozje se bo zaplenilo in prodalo, prodajalec pa po zakonu kaznovan. Organi mestne policije in tržnega nadzorstva imajo nalog, strogo nadzirati, da se bodo te odredbe upštevale ne samo na tržišču, temveč tudi v trgovinah, ki se pečajo s prodajo grozja.

j — Sokolska tombola v Ptuj. Gradbeni odsek ptujskega Sokola si je bil za Petrovo petletko zadal nalog, da si zgradi svoj dom. Glavni vir dohodkov je vsako leto v tomboli. Ta je bila letos 8. t. m. Kljub razburkanim časom je tombola krasno uspela. Od blizu in daleč so prihajali ljudje v mesto, tako da je bil tombolski prostor na Tyrševem trgu nabit poln. Glavne tombole so odnesli Franc Cvetko, kočar iz Mezgojceve, Zveč Ivan, delavec iz Ptuja, Savčeva Anica iz Nove vasi in Jožica Skalčeva iz Nove vasi.

Zadnja nedelja jesenskega vele-sejma. Danes tekma harmonikarjev — Jutri žrebanje vstopnic za darila

j — The English Club namerava v letošnjem letu prirediti več tečajev, v katerih bo članom mogoče naučiti se angleškega jezika, o katerem pač vsakdo ve, da je na svetu najbolj razširjen. V glavnem bosta dva začetniška tečaja, prvi za mladino, a drugi za odrasle — začetnike. Poleg obeh začetniških tečajev pa bodo še konverzacijski sestanki, v katerih bo dana članom možnost za izpopolnjevanje znanja. Angleški krožek bo na poleg teh svojih učnih predavanj skrbel tudi za tesnejše družabne stike med svojim članstvom s prirejanjem angleških čajank.

Iz Kamnika

ka — Prepovedana požarna katastrofa. Pri požaru, ki je v petek zjutraj uničil gospodarsko poslopje posestnika Kirina v Nevljah, so požrtvovalni gasilci odvrnili od vasi veliko nesrečo. Kakor smo že omenili, je požar povzročil domači 14letni sin, ki je zaspal ob gorčici sveči na senu in dobil tako hude opekline, da je po prevozu v bolnišnico umrl. Ob prvem klicu k ognju so bili takoj na mestu neveljski gasilci, za njimi pa kamniški. Še pred prihodom gasilcev so domači in sosedje rešili iz hleva živino ter pričeli obilvati z vodo gorče poslopje. Gasilci so s spretno akcijo omejili požar, saj so tik gorečega poslopja s slamo krite hiše, ki bi brez uspešnega sodelovanja gasilcev gotovo postale žrtev divjega ognjenega elementa. Hiše so tu na kupu, gospodarska poslopja pa založena s senom in slamo, ki bi ognju omogočila naglo širjenje. Posestnik Kirin ima škode 14.000 din, zavarovan pa je bil le za 4000 din. Tragična smrt njegovega sina Milana, ki je bil priden in dober otrok, je vzbudila v Kamniku splošno obotje.

a — Koločvor Kamnik mesto. Občina je že izraznala teren pred predorom. Odpejlanje je bilo nad 600 m² zemlje, zdaj pa bo občina po dogovoru navozila še 60 m² skal za gradnjo temeljev novega postajnega poslopja. Dela okrog uravnave je prevzel g. Franc Vrhovnik iz Zaprice.

Iz Gornje Radgone

gr — Meja zapira. Nemška obmejna oblastva so obmejni promet znatno skrcila. Prehod mreže je dovoljen le samo takozvanim dovolstvom na podlagi potnih listov in njihovim delavcem z gmejnimi legitimacijami. Promet preko brodrova v Lutervich in Meleh pa je popolnoma ustavljen.

gr — Sokol v Gornji Radgoni je lepo proslavil rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Veliko število sokolskih pripadnikov in zastopnikov uradov se je zbralo v 8. razredu osnovne šole. Po slavnostnem govoru društvenega staroste br. Karla Maveriča, ki je zlasti poudaril, da si je tudi naše obmejno društvo zadalo naloge v okviru Petrove petletke zgraditi lasten krov, so sledile deklaracije in pevске točke. Lepo uspela dopoldanska proslava je bila zaključena s petjem državne in sokolske himne. Popoldne pa je sledil družabni izlet članstva na Polički vrh, od koder je bil razgled lastne vremenice izredno lep razgled daleč tja preko nemške meje. Vsa okoliška društva opozarjamo, da se v nedeljo 10. septembra ne bo vršil v Gornji Radgoni nameravani javni telovadni nastop, ker je izvedba nastopa zaradi gradnje doma nemogoča.

Iz Hrastnika

h — Kraljev rojstni dan se je pri nas letošnje posebno slavnostno proslavil. Zal, da je bila odpovedana baklada. Zato so bila na prejšnji večer le okna vseh hiš slavnostno razsvetljena. Tudi državne zastave se že na prejšnji večer vijele raz hiše. Na kraljev rojstni dan je bila ob 8. služba božja v cerkvi Kristusa Kralja. Te so se udeležili številna šolska mladina z učiteljstvom, zastopniki vseh treh industrij, državno uradništvo, Sokoli in gasilci s zastavami in mnogo drugega občinstva, da je bila prostorna cerkev skoraj premajhna. Po službi božji so bile razredne proslave v obeh ljudskih šolah. Zvečer pa je bila v Sokolskem domu mladinska sokolska aka-

Kralj planik

je prevzel vso Ljubljano — staro in mlado!

Veliki valček

KINO UNION — Tel. 22-21

Ne pozabite kupiti vstopnice za današnje predstave ob 14.45, 17., 19. in 21.15 uri

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠIAKI — Telefon 41-79.

Superfilm v tehnikoloru

Ramona

V gl. vl.: Loretta Young, Don Ameche
Predstave: danes ob 3., 5., 7. in 9. ter jutri ob 4.9. uri

Cenji občinstvu naznanjamo, da so predstave samo trikrat na teden: v soboto, nedeljo in ponedeljek.

Prihodnji spored:

Poročnik Rjepkin

demija, katere so se udeležili vsi sloji Hrastnika v zelo lepem številu. Kljub temu da so zaradi odpoklica k orožnim vajam bili odsotni starosta, načelnik in podnačelnik, je bila akademija prav čedno izvedena. Ta proslava je združila vse navzočne v vroči ljubezni do mladega kralja. Vse občinstvo je navdušeno pelo državno himno in na koncu »Hej Slovanci«. Pri proslavi je sodeloval prvi prav odlično okoliški jazzorkester pod vodstvom g. Ladiha.

h — Predavanje. Danes v nedeljo dopoldne bosta dve predavanji o zaščiti ovinogone prebivalstva pred sovražnimi napadi iz zraka. Ob 9. bo predavanje za prebivalstvo gornjega Hrastnika v rudniški čakalnici in ob isti uri drugo predavanje za prebivalstva splojnega Hrastnika v gasilskem domu steklarne. Ker sta predavanji zelo važni, se mora prebivalstvo Hrastnika teh predavanj obvezno udeležiti, da se pravočasno seznanijo s potrebn

Ob začetku novega šolskega leta

Star, izkušen šolnik nam je poslal naslednje vrste:

Novo šolsko leto 1939-40 se je na ljudskih šolah že začelo, v nekaj dneh pa se prične pouk tudi v meščanskih in srednjih šolah. Pod izrednimi okolnostmi se pričena letošnje šolsko leto; na eni strani pod visokim sporazumom v notranjosti naše države, na drugi pa ob višku svetovne krize z vojnimi napovedmi. Oba momenta sta tako pomembna, da ne moreta ostati brez vpliva na učečo se mladino. Učitelji in vzgojitelji naroda si morajo biti v sveti važnosti sedanjega časa ter voditi in vzgajati mladino po pravcu, ki ga zahteva sedajni resni čas.

Šola ne more in ne sme biti samo učilnica, temveč tudi vzgojateljica, ki naj vzgaja in oblikuje našo narodno mladino in jo utrjuje v človeških vrlinah, ji daje pravo srčno kulturo in jo umsko usposablja za izvrševanje njenega bodočega poklica.

Resni sedajni čas zahteva, da se poveča posebna skrb narodnosti in državotvornosti vzgoji da bo naša mladina vzgojena v pravem narodnem duhu iz katerega bo črpala veliko in neusahljivo ljubezen do slovenstva in jugoslovenstva in preko tega do vsega Slovanstva. Z narodnostno vzgojo vzporedno mora korakati vzgoja državotvornosti in ljubezni do vladarske hiše. Naša mladina čuje žal se vedno ravska, kar uničuje pri njej to, kar je pridobila v šoli. Mnogokje se še dobe prodanci in podkupljenci, ki so sovražni naši svobodi in naši zedinjeni državi ki jo iz zlobnosti ali nevednosti blatijo, hvalijo vse, kar nam je nasprotno in sovražno. Popustljivost naših oblastev gre tu predalet. 20 let našega svobodnega državnega življenja bi bilo moralo to že iztebiti.

Zdaj, ko so notranja nesoglasja odstranjena, ko je srbsko-hrvatski sporazum po trjen in uveljavljen, bo tudi naša šola imela uspešnejše delo pri narodnosti vzgoji in vzgoji državotvornega čuta.

Važna in zelo pomembna je tudi vzgoja k značajnosti. Žal je sedanja doba taka, da se ne more posebno ponašati z značajem. Povsem umevno je, da more vzgajati značaje le značajni vzgojitelji, kajti česar kdo sam nima, tega ne more dati svojemu gojencu.

Danes so časi, ko značajnost nima veljave, namestu nje pa se šopiri kruhobornost, samobitnost, hinavščina in druge take nečedne lastnosti med vsemi stanoviti. In če so že značajni ljudje med drugimi stanoviti, med vzgojitelji ne bi smeli biti. Šola je poklicana, da v mladini vzgaja speče vrline, da napravlja iz mladine ljudi z vsemi blagimi in plemenitimi čustvi. Predvsem pa mora mladino navajati k značajnosti, ki je prvi pogoj za vse druge vrline.

NAJCENEJŠE IN
KVALITATIVNO
NAJBOLJŠE
HRASTOVE
IN BUKOVE

PARKETE

Ženske v službi domovine in naroda

Med jugoslovenskim ženstvom je mnogo znanih in še več neznanih junakinj

Ko se je po avstrijskem porazu na Ceru divjaška maščevalnost avstroogrske soldateske zila nad Mačvo, je bilo prebivalstvo mačvanskih vasi še v večji nevarnosti in v hujšem trpljenju kakor očetje in sinovi na fronti. Avstrijska soldateska je klala, kar ji je prišlo pod nož, in njeni prvi zločini so vse prebivalstvo prepračili da je boljše častno umreti v ponosnem odporu kakor pa hirati v strašnem suženstvu. To prepračanje se je iz Mačve razširilo na druge srbske pokrajine uveljavilo se je v zasedeni Crni gori a tudi v pokrajinah pod avstroogrsko monarhijo. Iz ženskih vrst so vstajali junaki, ki niso v ničemer zaostajali za obojestrani branilci domovine na frontah. V mnogih primerih je bilo to junastvo še večje kakor naše junakinje so stale golih rok pred okrutnim sovražnikom Borile so se in padale in je velika večina pri vsem svojem junastvu in požrtvovalnosti ostala neznana. Tudi na frontah so se borile žene, najbolj požrtvovalno pa so se udeleževale v službi domovine in naroda v raznih bolnišnicah, ko so lajšale ranicem trpljenje, ter v raznih napornih in odgovornih službah, kjer so nadomeščale svoje moške in sinove.

Skrbnost diči največje junake in pozabljen je za mnogi največji požrtvovalni del. Ta bridska resnica veka v prvi vrsti za naše junake, požrtvovalne žene in, ko smo slavili že toliko velikih dogodkov iz borbe za osvoboditev, je bilo le malo slišati o velikem in častnem delu žen. Ženska sekcija »Fidaka« v Beogradu je izdala skromno knjigo ki ima naslov »Srbinke in službi domovine in naroda«. Ta knjiga je skušala predstaviti današnjemu rodu hrabro in požrtvovalno ženo iz let balkanske in svetovne vojne. Knjiga je kakor rečeno skromna, zbirka podatkov ne popolna, sloba pregledna a vendar so v tej skromni knjigi mnogi naj-

prepričevalnejši dokumenti o hrabrosti in požrtvovalnosti žen. Kratek predgovor te knjige je napisal že pokojni pomočnik načelnika štaba vrhovne komande Zivko Pavlović, ki je bil, kakor sam pravi, na mestu, od koder je vse to videl in občutil.

Knjiga vsebuje strašen seznam žen in deklet, ki jih je sovražna soldateska v srbskih vaseh na zverinski način umorila. Seznam obsega nad 300 imen, a to samo iz vlatinskega leskovskega jabolniškega in pčinskega sreza. Koliko jih je bilo drugod, tega skromna knjiga ni mogla povedati in, kakor vse kaže, tudi nikdar ne bo ugotovljeno.

Posebno poglavje je posvečeno požrtvovalni delavnosti žen v najrazličnejših vojaških bolnišnicah. Samo med balkanskimi vojnami je šlo skozi bolnišnice, ki so jih uredile in vodile članice Kola srbskih sester in beograjskega Ženskega društva blizu 4000 bolnikov in ranjenec. Mnoge požrtvovalne strežnice so v teh bolnišnicah tudi končale svoje življenje. Bolnišnice so bile tik za frontami in daleč po zaledju Največ junaki in požrtvovalni žen je izgubilo življenje v onih bolnišnicah, kjer so se zdravile žrtve raznih epidemij. V knjigi je dolg seznam uglednih zdravnic in javnih delavk, ki so izgubile življenje v epidemijah bolnišnicah.

Med svetovno vojno je bilo Valjevo strašna grobnica legarja. Pri vodstvu velike vojaške bolnišnice v Valjevu je sodelovala sama predsednica Kola srbskih sester, Ljubica Lukovićeva, ki se je mnogokrat vozila iz Valjeva v Niš po zdravila in sanitetni material. Na eni taki vožnji je tudi sama podlegla epidemiji. Zrtev legarja v Valjevu je postala tudi ugledna slikarska umetnica Nadežda Petrovićeva, ki je bila med ustanoviteljicami Kola srbskih sester in je bila revnim bolnikom

v epidemijah bolnišnicah najpožrtvovalnejša strežnica, mati in sestra. V valjevskih in drugih bolnišnicah so se, tvegajoč svoje življenje, požrtvovalno udeleževale še mnoge druge žene, v posebno častnem spominu pa sta ostali Anka Djurovićeva in Zidinja Natalija Munk, ki je bila zaradi velikih zaslug pri četniških akcijah izvoljena za dosmrtno podpredsednico Zveze vojnih dobrovoljcev.

V začetku svetovne vojne so žene na srbskih bojiščih požrtvovalno pomagale vojakom, topove so vlekale na postojanke, prinašale so municijo in hrano, skrbele za ranjene in bolnike, najbolj pa se je ženska pomoč izkazala pri četniških pohodih, odkar se je četništvo sploh udeleževalo v četniških vrstah se je borilo več junakižen. Še več pa je bilo takih, ki so za četnike opravljale službo kurirjev in drugovrstnih tajnih pomočnikov. V knjigi »Fidaka« je navedeno, da so v vasi Gajtano sovrainiki ubili 88 žen in deklet, ki so bile osumljene, da so četnikom kazale pot ter prinašale hrano in strelivo. Ni kraja — torišča spopadov četnikov s sovražno vojsko, kjer ne bi bilo ubitih med tako zvanimi kazenskim ekpedicijami po nekaj žensk.

O teh žrtvah pa so kakor pri onih v bolnišnicah podatki pomanjkljivi in je tako med našimi neznanimi junaki veliko število žen. Pri onih pa, ki so vse tvegale, vse grozote dolgoletne vojne oreževale, pa ni moč reči, da bi jim hvalnežnost plačevala junastvo in požrtvovalnost. V zadnjem času je pokosila smrt nekaj junakižen četnic in so vse umrle revne in zapuščene. Milunka Savićeva, ki je v aktivni vojski dosegla čin narednika in je bila večkrat ranjena, se preživlja kot služabnica v palači Narodne banke v Beogradu. Za majhen zaslužek čisti parkete razkošnih dvorov.

STOLE, VRTNO IN PISARNIŠKO
POHIŠTVO VAM NAJCENEJE NUDI

REMEC-Co.

DUPLICA PRI KAMNIKU
LJUBLJANA, KERSNIKOVA UL, POLEG SLAMIČA

ki strani še dve, kaj lični in kipu primerni, a okusno izdelani okrogli vazi iz umetnega kamna. Tako je ves ta stranski portal že sedaj okusno zaključen z arhitektonskega vidika.

Zadnji teden je zrasel ob obeh straneh velikega, razglednega okna tako v Gospodski, kakor tudi v Vegovi ulici visok stavbni oder, ki sega nad tri nadstropja ogromne čitalnične dvorane in še dalje do vrha. V to velikansko okno postavijo več masivnih, okroglih in nazobčanih izdelkov iz umetnega kamna ter jih v meter visokih oddekih z valčnimi škripcem, katero delo je silno težavno in počasno, spravljajo na debeli steber, ki vidno raste sprejda v sredini čitalnične dvorane. Na zunaj doslej večjih vidnih del razen pri okenskih okvirih in pri slikovitem vencu na poslopu ni bilo opaziti. Stavbna dela iz umetnega kamna lepo napredujejo tudi v notranjosti. Mnogo stopnišč je dokončno že izdelanih in položeni, ravno tako obrobajo stopnišča tudi ograje iz lepo izobličeni balustrov, kar je vse iz umetnega kamna. Strokovni delavci so imeli mnogo opravka z vodovodnimi instalacijskimi deli, istotako z vpeljavo centralne kurjave. Električno žičevje se že vzdava. Ureditev zračne toplotne kurjave v veliki čitalnični dvorani je bila posebno zamudna. Tudi mizarska dela za obliko vrat in oken so bila med tem že oddana, tako da so glavna obrtniška dela za ureditev zgradbe že vsa v delu.

— Protitrdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je krvava »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda milo učinkuje in sigurno odpravlja, a povrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Del. rep. S. Sr. 3674/35.

Diplomatski slovar

Preden nadaljujem s prikazovanjem pravic in dolžnosti nevtalcev, kar spada trenutno med naša najbolj pereča diplomatska vprašanja, želim odgovoriti na dve vprašanji, ki sem jih prejel od čitateljev. Prvo, na katero odgovarjam v današnjem sestavku, se glasi:

Zakaj objavljajo angleški dominioni vojno stanje z Nemčijo ločeno od Londona?

V odgovor moram opozoriti na notranjo sestavo britanskega imperija ali »Britanske skupnosti narodov« (British Commonwealth of Nations), kakor se uradno imenuje britanska državna skupnost. Statut britanskega imperija je bil izdelan leta 1926. Poročilo o imperialni konferenci, ki se je tedaj vršila v Londonu, označuje poleg narodov in držav, ki tvorijo sestavne dele britanske skupnosti narodov, tudi značaj odnosov med različnimi deli imperija. Londonski statut iz leta 1926 je bil izpolnjen na naslednji imperialni konferenci v Ottavi (v Kanadi) leta 1932.

Britanski imperij tvorijo po tem statutu štiri vrste ozemelj: 1. tako zvana »posesna ozemlja«, kakor n. pr. Malta; 2. dominioni, kakor n. pr. Kanada; 3. kolonije, kakor n. pr. Nigerija in 4. mandatna ozemlja, kakor n. pr. Palestina. Po stopnji povezanosti z matično zemljo spadajo dominioni med najbolj samostojna ozemlja britanskega imperija.

Glede notranje politike dominionov, ki tvorijo samostojne države v osebni uniji (zvezi) z matično zemljo (po vladarski hiši), velja načelo, da se zakoni, izdani v Londonu, izvajajo v dominionih le, ako jih odobri tudi njihovi parlamenti, ki so samostojna zakonodajna telesa.

V zunanji politiki pa imajo dominioni pravico do sklepanja ločenih mednarodnih pogodb in do lastnega diplomatskega zastopstva v inozemstvu. Ker skrbre tisti dominioni sami za svoje diplomatsko zastopstvo v inozemstvu in imajo tudi pravico, da sami sklepajo pogodbe z drugimi državami, je jasno, da morajo tudi sami odločati o morebitnem prekinjenju odnosov z drugimi državami in vsemi posledicami, ki lahko iz tega nastanejo, torej tudi o napovedi vojne in objavi vojnega stanja, ki ga morajo odobriti njihovi parlamenti.

Zato z objavo o vojnem stanju z Nemčijo, ki jo je angleška vlada izdala v nedeljo 3. septembra tega leta ob 11.15 dopoldne, niso bili še tudi dominioni avtomatično potegnjeni v konflikt z Nemčijo, temveč so morali o tem sami sklopiti in izdati enake objave kakor vlada v Londonu. Zato se tudi smatra, da so posamezni dominioni v vojnem stanju z Nemčijo šele od ure in dneva njihove objave o vojnem stanju, ne pa avtomatično od ure in dneva zadnje objave angleške vlade. Znano je končno, da vsi dominioni te vojne objave še niso izdali in so zato še vedno izven vojnega konflikta, ki je izbruhnil med njih matično zemljo Veliko Britanijo in Nemčijo. To velja do nadaljnjega na primer za Kanado, dočim so že v vojni z Nemčijo dominioni: Avstralija, Nova Zelandija, Nova Fundlandija in Južna Afrika.

Pripominjam še, da izraz Velika Britanija (ali točneje: Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) ni istoveten z zgoraj opisanim britanskim imperijem, kajti Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske obsega samo naslednja ozemlja: 1. Anglijo in Wales, 2. Škotsko, 3. Severno Irsko, 4. Man, 5. Kanalsko otočje in 6. vojsko in mornarico izven domačih vod. Južni del Irske tvori tako zvano »svobodno državo«, ki je samo v osebni zvezi (po kralju) z ostalo Veliko Britanijo. Pojem Anglija, s katerim se često označuje ne le Velika Britanija, temveč (seveda napačno!) tudi ves britanski imperij, je torej najozojsi državni pojem, ki označuje le enega izmed sestavnih delov tako zvanega Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske.

Tako je na razrvani cesti

Skrajno zanemarjen je odsek od Brežic do Samobora

Velika Dolina, 6. septembra. Ena glavnih naših prometnih žil je državna cesta Ljubljana — Zagreb, ki je imela že v starem in srednjem veku pomembno vlogo. Že stari Rimljani so imeli tu svoja postajališča. Toda cesta je na nekaterih odsekih v takem stanju, da nas je lahko precej strah.

Med skrajno zanemarjene dele spada odsek Brežice — Samobor na banovinski meji. Če greš po tej cesti, ni nič čudnega, ako ti odpove avto ali motor. Tako se je zgodila nedavno huda nesreča na Obrežju, ko je neki motorist vozil po cesti. Zaradi neprestanih jam, jarkov in lukenj se je motorno kolo dobesedno prelomilo na dva kosa. Voznik je sicer ostal po naključju brez hujših posledic, njegovo tovarnišstvo pa je vrglo v velikem loku, da je dobila občutne poškodbe. Primerov, da so popokale vzmeti osi, sedala in drugo, je dosti. Vsakdo se upravičeno pritožuje. Oni dan sem govoril z Nemcem iz rajha, stalnim gostom našega Jadrana. Letos je dobil poziv, naj nemudno zapusti našo državo in se vrne domov. Pa je napravil mi-mogrede še ovinek preko Zagreba z avtom.

»Rad bi še prišel k vam, toda takih

cest menda ni nikjer, samo pogledajte, mi je pokazal na strašno razrito cesto med Catežem in Podgračnim. »Ta ima rekord!... Tako bo nemara na Poljskem...«

Potem je odinil in že se je vozilo premetavalo sem ter tja. Ena prvih naših državnih cest bi se morala držati v redu in na dostojni višini. Kje je vzrok, da je ravno ta del državne ceste v obupnem stanju, ne vemo. Apeliramo na odločujoče činite-lje, da se bo za vzdrževanje ceste dobila vsaj potrebna količina gramoz.

Zdaj se gradi moderna betonska cesta Zagreb — Ljubljana. Gotovo je že do Samobora v banovinski Hrvatski. Tudi do Bregane se že gradi in betonira. Lepa moderna cesta, ki bo prestopila banovinsko mejo malo nižje od sedanje stare ceste pri Bregani, se mora takoj nadaljevati tudi v naši banovini, da se začne kar tu s podaljškom. Ali je vzrok, da je slaba cesta, morda dejstvo, ker se bo gradila nova? Menda ne! V interesu Posavja, razvijajočega se tujeskega prometa v dolnjih krajih lege posavske ravnine, dalje za razvoj in razmah gospodarstva je, da se po končanem delu v banovini Hrvatski začne delo na terenu tudi pri nas ob meji.

— an

Ali služi avtobus Ptuj—Slovenske gorice svojemu namenu?

Sv. Bolfenk, zač. septembra.

Slovenske gorice nosijo v Sloveniji vlogo pastorka. Kadarkoli so prošle za ureditev kakšnega važnega vprašanja, niso bile uslišane, če pa je le od kod kanila malenkost, je bila tako neznatna, da se skoraj ne izplača govoriti o nji. Psenica poplavlja travnike seliherno leto. Odnosa kmetom krmo njive in seje med nje siromaščino, zakaj kako bo pa kmet gospodaril, če si ne more rediti živine. Na strokatne prošnje, naj bi se vendar začelo z regulacijo potoka v spodnjem delu, ni odziva. In kakor bi se kdo norčeval iz obubožanega kmeta, so začeli ravnati strugo Psenice na gornji strani, da so poplave še hujše.

Kako je v Slovenskih goricah glede cest, se lahko vsakdo prepriča. Počasni bodo postale iz njih krasne njive. Višokimi ognji, in kdor ne bo zavarovan proti smrtnim nesrečam, na nje z vozom sploh ne bo šel. Tako je z elektrifikacijo, tako je s šolami, tako je z vseh drugim. Pač pa so tu krasne cerkve in župnišča, s katerimi se Slovenske gorice lahko postavijo pred vsakomer.

To leto se je rešilo tudi vprašanje vpelje avtobusne zveze med Ptujem in nekaterimi slovenjgoriškimi občinami. Po dolgem molenovanju, prošnjah, rotitvah je 1. septembra stekel poštni avtobus, ki je vpeljan z namenom, da vozi pošto in da služi kot prometno prevozno sredstvo prebivalcem Svetega Urbana, Bolfenka, Andraža, Lovrenca. Toda podoba je da poslednji nalogi ne more zadostiti.

Mestna občina Maribor—Ljutomer. Postavila je na cesto moderne avtobuse in določila

nih sliv se uvažja iz drugih krajev, ko bi lahko domače potrebe krili sami, samo potrebno je, da se sušenje sliv vrši pravilno in dobro.

Naprava sadnih sušilnic je torej zelo umestna in potrebna ter je nujno potrebno, da dobi vsaka večja vas vsaj eno skupno sušilnico, kjer bi vsi sadjarji doletne vasi mogli sušiti svoje sadje. Kraljevska banska uprava pa bi z nasveti in tudi s podporo pomagala uvesti to potrebo in napravo povsod, kjer kaže potreba.

voznino na 50 para za kilometer. Uvedla je tudi tako zvane povratne karte. Te dovoljujejo potniku, ki plača voznino v eno smer za neznatno doplačilo povratek do vstopne postaje isti in še prihodnji dan. Na ta način je omogočeno potovanje z avtobusom tudi kmetu, ki ga je siromaščina skoraj že razgrizla, če ima nujni opravki v mestu. Poštna direkcija pa je vprašanje plačevanja prevoznine rešila drugače. Postavila je na cesto star tip avtobusa ter določila voznino po 70 para za kilometer.

Proga Ptuj, Sv. Urban, Bolfenk, Andraž, Lovrenk je krožna in zastran prevajanja potnikov je poštna direkcija uredila tako: vpeljala je vožnjo dvakrat dnevno, in sicer zjutraj ob šestih in popoldne ob pol dveh. Popoldne vozi avtobus v smeri proti Sv. Urbanu, popoldne v smeri proti Sv. Lovrencu, naslednji dan pa obratno. Prevoznina se računa od kraja, kjer je potnik vstopil, do izstopne postaje po kilometražni, ki jo je avtobus med tem prevozil. Če ima torej kmet od Svetega Urbana v terek v mestu važen opravki, pa je star, ali je pa malo vreme in ne more hoditi peš, se mora peljati čez Sv. Bolfenka Andraža, Lovrenca, Grabšince, nazaj čez Lovrenca v Ptuj. Plačati pa mora za prevoz oca 22 din, dasi ima od svojega doma v Ptuj komaj 5 km. Ko se vrača, mora znova plačati celo voznino. Če potuje domov isti dan, mora zopet plačati krožno vožnjo, ker se avtobus popoldne vrača čez Sv. Lovrenca, tako da ga stane voznina 44 din, denar, za katerega mora težak na kmetih delati ves teden.

Avtobusi, ki vozijo na progi Maribor — Ljutomer, so zmerom dobro zasedeni, poštni avto Ptuj — Slovenske gorice pa je peljal v treh dneh mimo Svetega Bolfena tri osebe in podoba je, da se število potnikov ne bo povečalo. Kmetje so se dolgo potegovali za to zvezo in ko so jo dosegli, je poštna uprava uredila način plačevanja prevoznin tako čudno in postavila ceno za prevožen kilometer tako visoko, da človek gre rajši peš v mesto.

Iz navedenega sledi, da novo vpeljana avto zveza za kmeta iz Slovenskih gorice nima nobene praktične vrednosti. Če ima od novega avtobusa kdo koristi, so to ti

tateli »Slovenca«. Ta namreč pride z jutrnjim avtom, dočim prihaja »Jutro«, bogstevadi po čigavi krivdi, šele popoldne, čeprav dospe v Ptuj istočasno ko drugi listi.

Prosimo poštno direkcijo v Ljubljani, da uredi način plačevanja prevoznin praktičneje, saj vendar niso potniki krivi, da je avtobusna proga krožna ter da določi ceno za kilometer prevozne poti tako, kakor imajo to druge. Naj pa tudi poskrbi, da bodo prihajali na svoja mesta s prvimi avtom še ostali časniki, zakaj povedati je treba, da tisti, ki jim »Slovenec« ni najpotrebnejša in edina dušna paša, težko kakaj poročila drugih listov. Ta, ki namenoma odlaga »Jutro« za popoldanski avtobus, pa naj bo uverjen, da »Slovenec« s tem ne koristi nič ampak prav nič!

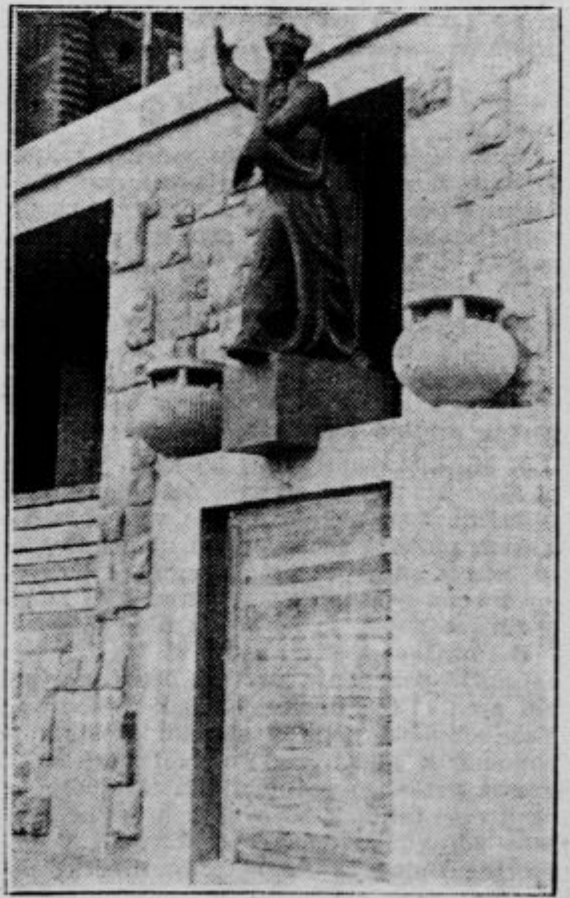
I. Koprivec

Dela na palači vseučiliške knjižnice

Ljubljana, 9. septembra.

Minilo je že leto dni, odkar je velika stavba vseučiliške knjižnice dograjena v sivem stanju in na zunaj ni bilo videti kakšnega napredka. Deloma so se zavlačevali obetani krediti, deloma pa so se izvrševala v notranjosti stavbe nekatera dela, ki jih je pri tako ogromnem poslopu nič koliko.

Ta mogoča palača ima vsega skupaj tri vhode, in sicer glavnega v Knežji ulici, ostala, večjeja in manjšega, pa v Gospodski ulici. Vsa znamenja kažejo, da bo tudi na zunaj vseučiliška knjižnica dobila okrasje iz umetnega kamna. Glavni njen vhod je ves zgrajen iz rezanega kamna

Tja so v obe okni postavili celo vrsto balustrov, ki na opazovalca napravijo kar najlepši vtis.

Istotako zanimiv je pogled na večji stranski vhod v Gospodski ulici. Ze spomladi so nad majhnimi vrati iz kamna postavili velik bronast kip, ki predstavlja Mojzesa v odločni kretni, in je delo mojstra Lojzeta Dolinarja. Doslej je bil ta kip dolgo časa postavljen nad vrati ter je bil pritrjen kar najnavadnejše. Pred kratkim pa so nad vrati postavili lepo izdelan kamnit podstavek, nanj posadili bronasti kip, predstavljajoč Mojzesa, ki po vsem ne zapira pogleda na okna nad vrati. Na nadzidek ob vratih pa so postavili na vsa

DANES in JUTRI

si ogledajte na

VELESEJMU

tombole

ki bo

1. X. v KRANJ

DVA AVTOMOBILA

prvi Opel »Capitane« Din 59.500;

drugi Opel »Kadet« Din 34.500

Sadne sušilnice in sušenje sadja

Od nekdanj je že bila pri nas navada, da so sušili sadje, saj je bilo suho sadje, tako imenovani krhlji, prav primerna in zdrava hrana za otroke, ki so jih jedli surove ali kuhane. Večkrat so bili zlasti med reveži krhlji poleg koruze in krompirja posebno v zimskem času edina hrana. Tudi voda, v kateri so se akumali krhlji, je prav sladka in cenena pijača.

Vsaka večja kmetija je imela svojo sušilnico, kjer so sušili sadje, revnejši sloji pa so oskrbovali sušenje sadja kar v hišnih pečen na v nalašč zato narejenih sušilnih napravah spletenih iz vej. Seveda se dandanašnji suše sadje tudi pri nas, a žal vendar ne več tako splošno kakor prejšnje čase, ko se še ni toliko sadja izvozilo.

V zadnjem času se je sušenje sadja spet precej uveljavilo. Naprednejše kmetijske gospodarije so pričeli graditi sušilnice, primerne sedanjim potrebam. Tudi banska uprava je uvidela nujno potrebo sušilnic ter prav hvalevredno podpira zidanje sušilnic, ali pa jih tudi sama gradi posameznim revnejšim vsem in okolišem. Letos je obredilo obilo sadja. Izvoz sadja bo zaradi svetovno političnih razmer morda otežkočen. Mnogo sadja, ki je trpelo zaradi hude suše, pa ne bo take kakovosti, da bi ga mogli izvoziti. Vsega tudi doma ne bo mogoče porabiti, zlasti ker je zaradi suše trpežnost sadja dvomljiva. Zato je priporočljivo, da se čim več sadja osuši. Saj se tudi suho sadje prav dobro prodaja.

Tudi sušenje sadja na soncu je priporočljivo. V sušnih letih in kadar je sadje tako obilo kakor letos, prav rado zgodaj odpada, zlasti če je črveno. Tako sadje, četudi še nezrelo, je prav priporočljivo skrbno pobirati ga rezati na drobne kose in odstraniti nezdrave in od črvice napadene dele in to na primernih sušilnih napravah sušiti na soncu. Sonce mu da primerno sladkobo in osušen krhlji ne zaostaja po užitnosti nič za zrelim osušenim sadjem.

Letošnje leto je posebno bogato sliv. Drevesne veje se kar lomijo pod težo sadu. Ker svežega sadja ne bo možno prodati, ga bodo mnogo, da, celo preveč vkuhalo v žganje. Žganje v velikih množinah pa bolj škoduje nego koristi. Tako je sušenje sliv prav priporočljivo. Koliko su-

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

F. P. — O. — Pred dvema mesecema se je na Vašem obširnem posvetu zaradi regulacije vodnega toka izvršila bistvena sprememba, ki mora po Vašem mnenju medtem vplivati na predpis zemljarine. Kaj morate v ta namen podvesti? — Točno pojasnilo na Vaše, jedva tri stavke obsegače vprašanje je težavno. O takšnih ali vsaj sličnih primerih govorita čl. 13. in 14. zak. o neposr. davkih, ki ju tolmači za posamezne slučaje tudi še pravilnik. Vložite takoj pri pristojni davčni upravi posebno prošnjo, v kateri obrnite vse pogoje za oprostitev nadaljnjega plačevanja zemljarine. Brezpogojno pa morate to prošnjo vložiti do 31. decembra t. l. Davčna uprava bo Vašo vlogo takoj poslala v nadaljnji postopek in rešitev pristojni katastrski upravi.

A. F. — P. — Davčna uprava ima proti seznamu o odtegnjenem uslužbenem davku za mesec julij t. l. pomisleke, ki Vam jih je že pisмено sporočila. Pozivlja Vas, da ji ugotovljeno razliko pojasnite. Kaj naj storite? — Poziv davčne uprave se morate brez odloga odzvati. Najbolje je, da se zgledate pri njej osebo. Po določbi točke 9. pravilnika k čl. 99. zak. o neposr. davkih se namreč kaznuje delodajalec, ki v seznamu o odtegnjenem uslužbenem davku ne vpiše točnih podatkov, za vsak poenind prekršek po čl. 139. zak. o 20 do 500 din. S tem pa se ni oproščel jamstvene dolžnosti. Če pa davčna uprava ugotovi, da je delodajalec napovedal nižje osebnostne prejemke svojih uslužbencev z namenom, da bi se izognil plačilu davka, odgovarja davčnemu oblasti tudi kazenski radi utaje (čl. 142. zak.).

T. K. — M. — Sresko načelstvo zahteva od Vas v smislu obrtnega zakona za pravkar otvorjeno Vašo obratovalnico takso v znesku 500.— din. Vprašujete nas, ali je njegova zahteva upravičena. — Vaše vprašanje nam ne daje zadostne konkretne osnove za točen odgovor. Za pooblastitve oziroma dovolitve glede opravljanja obrta po obrtnem zakonu so predpisane v tar. post. 91. in 92. različne takse, ki jih posamič tu ne moremo navajati. Takso 500 din je n. pr. plačati za opravljanje trgovinske obrti na debelo v krajih do 50.000 prebivalcev, za trgovinske obrti na drobno v krajih nad 100.000 prebivalcev itd. Najbolje je, da stopite k pristojni davčni upravi ter naprosite takšnega referenta, da Vam po predhodni točni informaciji za Vaše strani pojasni določbe navedenih dveh tarifnih postavk.

M. K. — K. — O Vašem vprašanju smo na tem mestu že ponovno razpravljali. Po uredbi o zavarovanju, prisilnem izterjevanju in neizterljivosti davkov z dne 19. XI. 1928 (čl. 73) se prodajo zarubljeni predmeti s cenilno vrednostjo do 500 din, če ni večjega ponudka, tudi za manjši ponudek. Predmeti s cenilno vrednostjo nad 500 din pa se na prvi dražbi pod tremi četrtinami cenilne vrednosti ne smejo prodati.

A. T. — P. — Svoje vprašanje glede plačila skupnega prometnega davka od bombažev preje bi morali nekoliko bolj konkretizirati. Skupni prometni davek na to blago je naveden pod tar. števil. 373. do 377. tarife ter znaša 2,7 do 6,2%. Odstotek davka je odvisen od kakovosti preje. Razlika je med enonitno in večnitno prejo. Pa tudi vprašanje, ali pride ta preja v poštev za industrijsko predelavo, ima svoj pomen.

Pravna

Obupana A. Prosite nasveta, ker Vas je zapustil zarobenec in Vam radi pripravi za poroko povzročil velike izdatke. — Zaroka ali predhodna obljuba vzeti se v zakon ne povzroča sicer nobene pravne obveznosti, da bi se moral skleniti zakon. Oni stranki pa, ki ni dala nobenega utemeljenega vzroka za odstop od zaroke, pripada pravica za povračilo resnične škode, o kateri more dokazati, da jo je imela radi zarobenca, pač pa znesek, ki bi predstavljal Vašo resnično škodo. Poizkusite zadaviti rešiti z energičnim opominom, če bi pa ta ne zalegel, boste morali vložiti tožbo. Za vložitev tožbe bo pristojno ono sodišče, v katerem stalno biva bivši zarobenec in sicer sresko sodišče, če ne boste izterjevali več, kot din 12.000.—, če bi pa uveljavljali višji zahtevek, pa krožno sodišče.

F. M. H. Sosedovega fantiča ste poslali v trgovino, da nakupi za Vas z Vašim denarjem. Trgovka je odvzela fantiču denar in pa dala blaga, da si poplača dolg, ki ga imajo v njeni trgovini fantičevi starši. — Trgovka nima prav nikake zadržne pravice in Vam mora izročiti Vaš denar oz. blago, če bi ga zahtevali. Tudi za tak manjši znesek se more vložiti tožba in je možno to terjatve izterjevati tudi potom advokata. V primeru, da boste dokazali dejanski stan, kot ste nam ga opisali, bo trgovka gotovo obsojena na povračilo denarja. Čim bo obsojena na povračilo, bo obsojena tudi na plačilo Vaših pravnih stroškov in bo torej morala plačati tudi odvnetne stroške. Obrnite se torej na pristojno sodišče ali pa kar na odvnetnika.

F. V. S. L. B. Vprašujete, če Vas štiti obrtni zakon, ker ste nastavljeni v tovarni kot vratar. — Določbe Obrtnega zakona z dne 5. XI. 1931. se glede določb o pomožnem osebo uporabljajo za vse pomožne osebe brez razlike starosti in spola, ki je zaposlen v obrti (podjetjih), nastetih v Obrtnem zakonu, ako je njih poklic opravljanje poverjene službe za te obrti (podjetja). Tudi vajenci in osebe, ki opravljajo podrejene posle, pomočniki, obrtni in tovarniški delavci in tudi vratarji v tovarni se smatrajo za pomožne osebe v smislu Obrtnega zakona. Višina delavnih ur se določa s pogodbo tudi kolektivno in je za posamezne obrate omejena na osem, oz. deset-urno delo v smislu zakona o zaščiti delavcev.

S. B. Kakšen letni dopust Vam pripada kot nižjemu tovarniškemu uslužbencu. — Ako služite pri istem podjetju neprekinjeno že šest mesecev, imate pravico, da dobite tekom leta neprekinjen dopust najmanj deset dni, po petih letih službe dva tedna, po desetih letih najmanj tri tedne, po petnajstih letih najmanj štiri tedne, a po 25 letih najmanj pet tednov dopusta vsako leto. Kdaj se more dopust nastopiti, se odredi dogovorno po razmerah dela v podjetju in sicer po potrebi na način, da se službojemnik izmenoma izmenjuje po nastopu dopusta. Dopust se mora izkoristi v teku leta in se ne more zahtevati prenosa dopusta na drugo leto. Službojemnik za čas dopusta ima pravico do prejemkov za čas dopusta, ki mu jih je že pisμένο sporočila. Pozivlja Vas, da ji ugotovljeno razliko pojasnite. Kaj naj storite? — Poziv davčne uprave se morate brez odloga odzvati. Najbolje je, da se zgledate pri njej osebo. Po določbi točke 9. pravilnika k čl. 99. zak. o neposr. davkih se namreč kaznuje delodajalec, ki v seznamu o odtegnjenem uslužbenem davku ne vpiše točnih podatkov, za vsak poenind prekršek po čl. 139. zak. o 20 do 500 din. S tem pa se ni oproščel jamstvene dolžnosti. Če pa davčna uprava ugotovi, da je delodajalec napovedal nižje osebnostne prejemke svojih uslužbencev z namenom, da bi se izognil plačilu davka, odgovarja davčnemu oblasti tudi kazenski radi utaje (čl. 142. zak.).

stili v teku leta in se ne more zahtevati prenosa dopusta na drugo leto. Službojemnik ima pravico do prejemkov za čas dopusta, ki mu jih je že pisμένο sporočila. Pozivlja Vas, da ji ugotovljeno razliko pojasnite. Kaj naj storite? — Poziv davčne uprave se morate brez odloga odzvati. Najbolje je, da se zgledate pri njej osebo. Po določbi točke 9. pravilnika k čl. 99. zak. o neposr. davkih se namreč kaznuje delodajalec, ki v seznamu o odtegnjenem uslužbenem davku ne vpiše točnih podatkov, za vsak poenind prekršek po čl. 139. zak. o 20 do 500 din. S tem pa se ni oproščel jamstvene dolžnosti. Če pa davčna uprava ugotovi, da je delodajalec napovedal nižje osebnostne prejemke svojih uslužbencev z namenom, da bi se izognil plačilu davka, odgovarja davčnemu oblasti tudi kazenski radi utaje (čl. 142. zak.).

J. M. V. K. Vaš pokojni oče je zapustil hišo in nekaj posestva svoji drugi ženi v doživotno uporabo, po njeni smrti se pa mora razdeliti zapuščina na štiri dele, ki pripadajo njegovim štirim otrokom. — Zapustnikove otroke je že sedaj smatrati za prave dediče njegove zapuščine in jih zadeva obveznost plačati dedne pristojbine in takse radi dedovanja. Višina takse bo odmerila davčna uprava in je zavisna višina od vrednosti zapuščine in bližjega ali daljnjega sorodstvenega razmerja do zapustnika.

M. K. S. Stari ste 73 let, pri OUZD ste bili zavarovani kot delavec skoro 20 let, pa bi radi vedeli, kdaj Vam pritiče renta radi onemoglosti. — Prvi pogoj za pridobivanje pokojnine radi zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti je onemoglost, bodisi radi telesnih ali duševnih napak, ali pa radi starosti same. Zakon sam predpostavlja, da je smatrati kot onemoglega dotičnega zavarovanca, ki je dosegel 70. leto in sicer že radi njegove starosti same. Taki osebi, ki se smatra radi starosti nesposobna za delo, se prizna pokojnina že brez posebnih dokazov onemoglosti. Pravica do pokojnine nikdar ne zastara, ako so izpolnjeni zakoniti pogoji. Pravica do pokojnine pripada od dneva nastopa onemoglosti in Vam pritiče starostna renta torej z dosegom 70. leta starosti ter traja do smrti. Prijavite OUZD svojo zahtevo po starostni renti in priložite izpisek iz rojstne knjige, domovnico ali kak drug odlok kake javne oblasti, pa bodo pri OUZD morali izdati rešitev na Vašo prijavo.

F. R. M. Leta 1937. ste kupili s prevzikom obremenjeno posestvo, pa sta prevziktarka pristala na izbris svojih vknjiženih pravic. Ko ste letos isto posestvo prodali naprej, zahtevata prevziktarka vknjižbo svojih prevziktarskih pravic na prejšnje mesto. — Prevziktarka sta odgovorni oškodovinski po primeru, da sta svojočasno dovolila izbris svojih prevziktarskih pravic le začasno zato, da ugodita Vaši želji, da se je moglo smatrati posestvo kot neobremenjeno. Premislite torej točno vsebino Vašega taktirnega dogovora, pa se ravnajte po njem, da se sicer obvarujete občne škode. Ako je s prevziktikom obremenjeno posestvo prodano na prejšnje mesto, mora prevziktarka prevzeti brez odračuna v najvišji ponudek, ako je preuzetnik vknjižen pred terjatvijo upnika, ki je posestvo pritril na dražbo, v nasprotnem primeru pa tako, kot je to ustaljeno v dražbenih pogojih.

B. F. D. Sosed ima po Vašem svetu vknjiženo pravico vozne in pešpoti do parcele, pa bi mu jo radi prestavili za nekaj m in ogradijo svoje zemljišče. — Svetujemo, da se s sosedom zlepa sporazumeta, preden ukrenete kako omejitve njegovih pravic. Kot posestnik službenega zemljišča morate dopuščati sosedu izvrševanje njegove pravice tako, kot je bila dogovorno ustanovljena. Sosed sme voziti in hoditi peš po Vašem zemljišču na njemu potreben in poljuben način in mu mora biti na razpolago za njegovo potrebno rabo prostor, kolikor ga rabi po krajevnih okoliščinah. Vsekakor bi se smatralo za občutno prikrajanje sosedu v izvrševanju njegovih službenih pravic, ako bi mu prestavili pot na slabše, manj trdno zemljišče, posebno pa s tem, da mu nameravate pri vhodu in izhodu napraviti vrata, ki bi jih mogel odpirati le, ako bi se Vam javilo ob vsakokratni uporabi radi izročitve ključa. Sosed bi Vas upravičeno tožil radi utemeljevanja svoje službenosti pravice.

K. L. K. Leta 1935. sta s hišno lastnico postavila v Vašem stanovanju peč in dogovorila plačilo vsak na polovico ob predpostavki, da ostanete najemnik še več let. — Dedič hišne lastnice, ki Vam je stanovanje letos odpovedal, Vam je vsekakor dolžan povrniti delni znesek, ki ste ga plačali za novo peč, saj je radi Vašega plačila obogatel. Ker ste mogli uporabljati peč tri leta, ne boste mogli zahtevati celotne plačane polovice, pač pa nek manjši primerni znesek. Ako bi ga ne mogla dogovoriti zlepa, bo potrebna tožba in bo moral sodnik po svoji službeni dolžnosti in po prostem svojem preudarku določiti primeren znesek, ki Vam pritiče.

Zdravniška

Nemirna noč: Po mojem mnenju spada jo opisani pojavi med pojave mene. Svetujem kako pomirjevalno sredstvo, n. pr. valerjansko tinkturo. V primeru neuspeha pojditte k zdravniku, da Vam predpiše še kako drugo, močnejše sredstvo.

Hypermangan. Ako okoliščine niso sumljive, je povsem nepotrebno izpiranje. Ako vzamete preveč koncentrirano raztopino, vrhu tega lahko še škodujete sluznici. V poštev pridejo torej samo kamilice.

J. M. Ljubljana: Vaša 50 letna mati, ki je sicer krepka in zdrava, toži, da ji je v zadnjem času nekako čudno vroče. — Po mojem mnenju so to pojavi mene. Dokler so težave samo v tem obsegu, ni potrebn nobeno posebno zdravljenje. Ako bi bile težave hujše, jo peljite k zdravniku.

B. Maribor: Stari ste 65 let. Imate astmo in poapnenje žil, radi česar ste tudi bili pred 11 leti upokojeni. Par tednov sem Vas boli leva noga v stopalu. Postala je popolnoma gluha. — Po vsej verjetnosti gre za posledice poapnenja žil. Najbolje je, da greste takoj k zdravniku in se ne skušate zdraviti z domačimi zdravili. V nasprotnem slučaju utegnute imeti težke posledice.

Življenje: Po porodu so se vam povesila prsa. — Predvsem treba, da nosite primeren steznik. V drugi vrsti priporočam telovadbo in sicer predvsem odročenjo in priročenje. Končno pride v poštev operacija. Glede ostalega mislim, da je najbolje, ako se pomenite z zdravnikom v privatni ordinaciji.

za nosečnost. Kar se tiče bruhanja krvi, obstajajo razne možnosti. Možno je krvavenje iz ust, nasa in iz želodca. Na daljavo se ne morem odločiti na za eno, ne za drugo. Svetujem, da daste ženo preiskati po zdravniku.

Medved — Vis: Že par let sem čutilo trganje po obeh nogah. Ako mnogo peščate, čutite noko trdnost v nogah. V zadnjem času opažate po bedrih male razširjene žilice. — Verjetno izvirajo težave iz razširjenih žil dovodnic. Možno je poleg tega tudi, da imate ploske noge. Ako potrdi zdravniška preiskava moje domnevo, bo treba nositi vložke.

Mlada žena: Kot vidim iz vašega popisa ste že o priliki prvega poroda imeli težave glede perila, ki ste ga morali nekako umetno izstaviti. Iz nadaljnjih opisanih znakov sklepam, da je funkcija vaših jajčnikov nezadostna. Zato vam svetujem, da ponovite zdravljenje s tabletami, ki so vam že prvič tako pomagale. Proti porodu samem nimam nobenih pomislekov. Nikjer ni namreč rečeno, da bi moral biti tudi drugi porod težak.

Ne kupujte mačka v ureči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno — da zahtevate

Radensko

tisto z rdečimi srci,
našo najboljšo mineralno vodo,
izrečno
v originalnih steklenicah!

Uho — čeljust: Skozi nos ne morete dihati. Sluz se vam izloča skozi grlo. Kadar zvečite, imate bolečine v čeljustnem sklepu, kjer vam škriplje. — Vzrokov, da je nos zamašen je več. Lahko je, da imate skrivljen nosni pretin, polipe itd. Tu gre beseda predvsem specialistu za nosne bolezni. Svetujem pregled. Glede ostalega gre očitno za kronično vnetje čeljustnega sklepa. Zaenkrat bi bilo svetovati toploto v eni ali pa drugi obliki. Svetoval vam bi tudi rentgenološki pregled čeljusti, ker ni izključeno, da gre za posledico udarca pred leti.

V. B.: Vnetje, ki ga vi opisujete, je jako trdovratno in je včasih potrebno večletno zdravljenje. Dosedanji način zdravljenja je pravilen. Bilo bi pa dobro, ako pripeljete hčerko v svrhu kontrole na okulistični oddelek bolnice.

Zaskrbljena: Bodite popolnoma uverjeni, da nimate raka! Pač pa imate kronično vnetje ooli maternice. Dvomim, da bi z domačimi zdravili mogli doseči kaj prida uspeha. Treba bo pač energičnega zdravljenja in sicer v bolnici ali pa pri domačem zdravniku.

Zaskrbljena M. R.: Najprej vam odgovorjam na vaše drugo vprašanje. Tožiti, da vam srce zelo pogosto močno utripi, zlasti pri hoji po stopnicah. V mladosti ste preboleli skrlatinko. Prav verjetno, je to posledica prestane skrlatinke. Da li je potrebno zdravljenje, ali bo zadostovalo izogibanje večjih telesnih naporov, mora odločiti zdravnik. Na daljavo vam tega ne morem ugotoviti. — Vaše perilo je res nerodno, vendar ne v toliki meri, da bi bila zaskrbljenost na mestu. V ostalem je znano, da ima vsaj 50% žensk več ali manj bolečo menstruacijo. Proti temu imamo razna zdravila, ki vam jih bo predpisal zdravnik.

Ljubljana: Rodili boste približno 10. novembra.

C. G.: Domneva, da bi pospeševalo uživanje mleka nastanek novotvorb, ni osnovano.

J. J. v D.: Po mojem mnenju gre za dvomesečno nosečnost. Freiskava v juniju ne more biti merodajna, ker je bilo pre zgodaj, da bi se dalo z gotovostjo trditi, da ste noseči, ali da niste noseči.

P. A. B.: 65 let ste stari, tehtate 120 kg. V sled krčnih žil se vam je napravila rana na nogi. Kako postopati, da bi se čimprej zacelila? — Rane na nogi običajno celijo zelo počasi. Predvsem je potreben mir, posebna mazila, zdravljenje krčnih žil z injekcijami, eventualno specijelne operacije.

Začetek: Mislim, da se vam ni treba prav ničesar bati. Vsak šef ve in upošteva začetni strah in si radi tega še ne ustvari končnega mnenja o svojem novem delavcu že prvi dan, temveč šele kasneje. Po par dnevih se boste itak umirili.

N. S. Ribnica: Zanositev je možna.

Kmetiška

srebrna ribica

L. F. M.: V shrambi in kuhinji se vam je pojavil imenovani insekt; katero kemijsko sredstvo se priporoča za njegovo pokončevanje?

Srebrne ribice so prav tako kot škurki v shrambah zelo nejužni gost. Zlasti se držijo v vlažnih prostorih, kjer se lotijo živil, predvsem sladkorja (od tod latinske pridevek Lepisma - sacharina), moke itd., povzročajo pa škodo tudi na preprogah, zaveseh, knjigah in drugem. Podnevi so skrivne opravljajo svoje škodljivo delo. Pokončevali jih boste s tem, da držite prostore zračne, čiste in suhe. Vse luknje, razpoke itd. zadelaite s kitom, gipsom ali cementom. Od kemičnih sredstev se priporoča mešanica enakih delov boraksa in sladkorja, ki jo posipjete zvečer okrog odprtih in špranj v širini 2 cm. Priporočila se tudi specialno, za toplotno bitya nestrupeno sredstvo, imenovano dizari, ki se rabi tudi proti škurku. Za pokončevanje v malem je priporočljiva strupena vada natrijevega fluorida (zelo strupeni), ki jo napravite, da zmešate nat. fluorit z moko ali sladkorjem v razmerju 4:1. Ta mešanica — vada se postavi na mesta, kjer se škodljivci nabirajo. Pri veliki navali škodljivcev se ukamimo pred

mi edino s plinskimi sredstvi, kot je etilenoksid ali pa s ciklonstranjenjem.

Jabolko za simo

F. F. M.: Radi bi, da vam priporočimo nekaj sort simeških jabolk, ki se dobro držijo. Svetujemo naj vam tudi, kje in kako jih shranite.

Od dobrih simeških sort jabolk vam lahko priporočimo v nabavo sledeče: kanadsko, londonski peping, baskropski kosmač, landstersko reneto, dolensko voščenko, krivopecelj, baumanovo reneto, mošanekar lobovec, jonatan itd. Jabolka morajo biti zdrava, brez ran, obolkelin, gnilobe, po možnosti zlepo voščeno prevlako, ki prepreči prehitro izhlapevanje. Shramba, v katero boste jabolka spravili, mora biti zračna, čista s primerno vlago in temperaturo. Zlasti je treba paziti na to, da se temperatura preveč ne menja, da je po možnosti čim stalnejša. Najbolje za shranjevanje so čiste, zračne podzemne kleti s stalno temperaturo. Na police, ki naj bodo iz lesa, lahko nalozite več slojev jabolk s peciljem navzdol.

sobne palme

J. L. K.: Kdaj in v kakšno zemljo se seje seme palm, koliko časa kljije?

Seme sobne palme lahko sejete v vsakem letnem času od spomladi do jeseni, oziroma zima. Zahtevajo pa sobne palme temperaturo od 15 do 20 stopinj C. Zemlja zanje mora biti dobra, srednje vlažna. Močje bo najbolje, da jo dobite od kakega vrtnarja in mu poveste, za kaj jo rabite. Če pa to ne morete, si jo lahko pripravite sami. Zmešate dva dela navadne vrtnje zemlje s štirimi deli črne gozdne zemlje in enim delom peska. To dobro premešate, presejete in navlažite. Seme položite pr prvov v zemljo, skrbite za zadostno vlago in toplino. Klitje je včasih zelo dolga, traja tudi tudi po pol leta predno palma vzkljije. Seme palme ima namreč debelo, trdo lusk, skozi katero kalica počasi prerije. Pospešite vzkljite na ta način, da lupino na par mestih naplitate, ali pa jo očgete z žvepleno kislino. Pri tem morate seveda paziti na previdno, da se školček ne zamori.

Prinele

I. K. S. Pri letošnjem obilnem pridelku sliv in češepj sami ne veste, kako bi bolje vnovčili vaše sadje. Slisali ste, da se dajo češnje sušiti v prinele, ki imajo na tgu baje dobro ceno. Radi bi vedeli, kako se prinele izdelujejo.

V prejšnjih časih so izdelovali prinele na Goriskem, Bizelskem in v okolici Maribora. Pozneje se je ta način uporabe sliv opustil, v zadnjih letih pa je zopet opažati zanimanje zanj. Prinele so olupljene češnje brez koščice, posušene na soncu ali v sušilnici. Izdelujejo se takole: Izberite si lepe zdrave zrele češnje in jih olupite. Olupite jih najlepše tako, da jih vržete za minuto, ali dve v krop in takoj nato v mrzlo vodo. Koža odstopi in se lepo sleče. Ker postanejo olupljene češnje kmalu rjavkasto rdeče, jim je treba to barvo odvzeti. Razbarvate jih z žveplanjem. Zložite jih na leso, te daste drugo vrh druge, povežete nanje kak zaboji ali škaf in zažveplate. V žveplani praji naj ostanejo četrt do pol ure, tako dolgo pač, da spet lepo enotno požoltijo. Nato se sušijo na soncu. Parkrat jih morate obrniti, ker se primejo le se v druga druge. Ko so napol suhe, iztisnete iz njih koščice, jim še enkrat zažveplate, da ostanejo rjavkasto rumene in dosušite, če ni dovolj močnega sonca, v sušilnici ali pa tudi na kmečki peči, ali štedilniku. Ob pomankanju sonca prinele lahko sušite v sušilnici in sicer jih daste najprej na nižjo temperaturo in postopoma k višji. Peške prav tako odstranite, ponovno zažveplate in dosušite pri višji temperaturi. Mesto koščic dajte včasih v suhe prinele jedra lešnikov ali orehov. Kuhane prinele, zlasti sušene na soncu, so odlična hrana za bolnike in okrevajoče.

ŠAH

Z olimpiade v Buenos Airesu prihajajo poročila zelo neredno. Pred zadnjim kolom je bilo stanje vodečih v pred skupinah sledeče: I.: Češko-Moravska 18½, Poljska 15, Brazilija 11½, Anglija 10½; II.: Nemčija 13½, Francija 13, Čile 10½; III.: Argentinja 15, Holandska 14, Litva 13½ (4), Danska 9½ (4); IV.: Švedska 11½, Palestina 9½, Estonika, Kuba 9.

Naslednje poročilo pravi, da so v finale prišle sledeče države: Češko-Moravska, Argentinja, Nemčija, Letonska, Francija, Anglija, Danska, Kuba, Poljska, Čile, Palestina, Švedska, Holandska, Estonika, Litva in Brazilija. Ostalih 11 držav, ki so izpadle, igra »tolažni turnir«. Iz Evrope so med njimi samo Bolgarija, Norveška in Irsko. — Nemški listi poročajo, da je angleško moštvo takoj, ko se je začela vojna, izstopilo iz finalnega turnirja in odpotovalo v Anglijo.

S turnirja v Bournemouthu je še naslednja partija.

Damsko-indijska obramba	
Beli: Dr. Euwe	Črni: Coude
1. d2—d4	Sg3—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Sg1—f3	b7—b6
4. g2—g3	Lc8—b7
5. Lf1—g2	Lf8—e7
To je solidnejše nego Lb4+.	
6. o—o	o—o
7. Sb1—c3	Sf6—e4
8. Sc3: e4	
Običajneje je 8. Dc2. Starejša poteza v partiji pušča črnemu lovca premočno postojanko v središču, pa ima zato beli le malo možnosti, da bi zaigral na zmago.	
8.	Lb7: e4
9. Lc1—f4	d7—d6
10. Dd1—d2	Sb8—d7
11. Tf1—d1	Sd7—f6
12. Tal—c1	Dd8—c8
13. Lg2—h3!	
Edini logični načrt belega je, da najprej odmakne lovca, da se izogne zamenjavi, nato še skakača, potem pa z f3 in e4 zgradi središče.	
13.	Dc8—a6
14. Sf3—g5!	
Zelo podjetno, pa najbrž ne najboljše. Enostavneje izgleda 14. Se1 ter nato f3 in e4. Ni verjetno, da bi amel črni seč med tem po kmetu a2.	
14.	Le4—b7
Seveda je tudi tu Da2: sumljivo: 15. Se4; Se4; 16. Dc2, d5, 17. cd5, ed5, 18. Dc7.	
15. Tc1—c3!	
Začetek lepe kombinacije.	
15.	Da8—a4
Ne pa h6, 16. Se6! fe6: (ali Se4, 17. Sc3; 18. Sf8; 19. Se2+; 19. Dc2: s	

prednostjo za belega) 17. Le6+; Kh8.

18. Ta8. Da4—c6
16. h2—b3 h7—h6
17. Dd2—c2 g7—g6
18. Sg5—e3
Črni je s enostavnimi sredstvi dosegel, da mora beli žrtvovati figuro. 14. poteza belega se torej ni obnesla.
19. Lf4: g5 h6: g5
20. Sf3: g5 Kg8—g7
S silno grožnjo Th8.
21. Lh3: e6?!
Beli nadaljuje z žrtvami. Res mu menja da že nič drugega ne preostaja.
21. f7: e6
22. Sg5: e6+ Kg7—h8
23. d4—d5!
Ne gre seveda 23. Sc7; radi Dc6 s grožnjo mata.
23. Tf8—g8
24. Se6—c7 De8—g6?

Črni misli, da bi po zamenjavi končnico lahko dobil, podcenjuje pa pri tem protizgled belega. Pravilno je bilo Dh5 in črni bi s premočjo v figurah pač moral odločiti v napadu.
25. Dc2: g6 Tg8: g6
26. Sc7: a8 Lb7: a8
Črni ima sedaj za trdnjavo tri lahke figure, to je približno toliko kakor damo, torej ogromno premoč. Toda beli ima pet kmetov več. Ker so pri tem še vsi njegovi kmetje na deski, tvori strnjeno vrsto in ne dopušča črnim figuram nobenega prodora. Tako izgleda, da je v tej nenavadni končnici na vse zadnje celo bel v prednosti.
27. e2—e4! La8—b7
Seveda ne Se4; 28. Te3. Sf6—h5
28. f2—f4 Lb7—c8
29. Kg1—f2 Lc8—h3
30. Td1—c1
Tudi Sf4; 31. gf4; Lh4+; 32. Tg3 je ugodno za belega.
31. h3—b4 Tg6—g8
32. a2—a3 Kh8—e7
33. e4—e6 Kg7—f7
34. c4—c5!
Nevaren prodor, ki malone doseže zmago.

34. b6: c5
35. b4: c5 d6: c5
36. Te1—b1
Z grožnjo Tb7.
36. Sh5—f6!
Edino. Radi grožnje Se4+ in Sd5: mora beli skakača vzeti, nekar beli kmetje v središču niso več vezani in nevarni. Tako prideta tudi črna lovca zopet do veljave in črnemu se posreči vzpostaviti ravnotežje.
37. e5: f6 Le7: f6
38. Tc3—c4 Tg8—d8
Na Ld4+ bi bil beli pač žrtvoval kvadrlito ter potem s Td1 dobil še črna kmeta.
39. Tb1—d1 Lh3—g4
40. Td1—d2 Lf6—e7
41. Tc4—e4 Le7—d6
42. Te4—a4 Td8—d7
43. Ta4—a6 Lg4—f5
44. Ta6—c6 Ld6—e7
45. Kf2—f3 Lc7—a5
46. Td2—d1 Lf5—c2
47. Td1—c1 Lc2—b3
48. Tc6: c5 Lb3: d5+
49. Kf3—g4 La5—b6
50. Tc5—b5 Kf7—f6
51. f4—f5 Lb6—e3!
Grozi Tg7+ z eventualnim matnim napad

Konj in motor v moderni vojni

Izkušnje konservativcev in nazori mladih – Francozi v svetovni vojni – Pomen in vloga mitraljeze – Izgube konj v 1. 1914–1918 Motor ima veliko bodočnost

Francoski general Pagezy se bavi v nekem članku s prečim vprašanjem uporabe konj in strojev v moderni vojni.

Vprašanje, da-li naj vojska še obdrži konje ali jih popolnoma zamenja z motornimi vozili, je bilo

predmet živahnih diskusij

v vojaških krogih. Stvorili sta se tu, kakor v vseh stvareh, dve fronti, fronta starih, konservativcev, ki so hoteli konja obdržati, in mladih, ki vedo da neke pomankljivosti konja in so zaljubljeni v motor.

Zadnja svetovna vojna je popolnoma spremenila položaj kar se tiče konj. Francozi, pravi general Pagezy, so šli v vojno tedaj s precejšnjim

nepoznavanjem učinkov modernega ognja,

šli so s paradnimi čepicami, oklopi, kopji in sabljami. V prvem dotiku z ognjem iz strojnih pušk so padle vse sluze kakor hiše iz lepenke. Umrl je spomin na nekdanje slavne konjenice. Strojna puška ustvarja pred seboj pas mrtvih, ki ga ne more nihče prebiti, ne človek, ne konj, niti ne avtomobil – če ni oklopi avtomobil.

Konj, »najvažnejši del konjenika«, kakor se je izrazil Jean Giraudoux, konj ki je spremljal človeka od najstarejših časov v najhujšo bitko kot pravi bojni tovariš, je

izgubil svoje častno mesto

in so ga degradirali na morda manj slavno, toda isto tako koristno vlogo prenašalca svojega gospodarja in njegovega orožja iz zaledja do vhoda v pas pehotnega ognja, ki mu je danes pod grožnjo smrti zaprt. Sposoben je v zaledju opraviti dolge proge na kakršnem koli ozemlju in to vlogo je v zadnji svetovni vojni tudi pošteno opravljal sredi najhujših naporov in pomanjkanja. O njegovem mučenstvu v tem pogledu nam daje pravo sliko nekoliko števil: Svetovna vojna je zahtevala

762.000 mrtvih konj,

od teh je poginilo zavoljo bolezni in izčrpanosti 647.000, le 115.000 jih je bilo ubitih na bojišču.

V pet in dvajsetih letih po 1914. je avtomobil dobil posebno važnost. Če upoštevamo njegov razvoj in če upoštevamo tudi izkušnje s konji v vojni 1914. do 1918., nastane povsem naravno vprašanje, da-li ni prišel čas, da se žival

popolnoma nadomesti

s strojem. Za Francijo ima to vprašanje še posebno ozadje. Ta dežela ima izredno bogato omrežje modernih cest in te ceste, kakor vse kaže, niso primerne za konje. Njih tlak je predr, škoduje konjskim nogam, je sklizek in dokler ne dobe poceni, prikladne podkve, konji na njem ne bodo

imeli dovoljno opore, da bi po takšnih cestah vlekli težke tovore. Nasprotno so za motorna vozila baš

takšne ceste najprimernejše.

Kdo bi danes mislil na to, da bi namesto z avtomobilom petoval na konju iz Pariza v Marseille?

Motor je omogočil Italiji, da je v nekoliko mesecih obvladala tako ogromen prostor, kakršni je Abesinija. Motor je omogočil Nemcem naglo vpad v Avstrijo, Češkoslovaško in Albanijo. Razvojna

pot motorja gre naprej.

V sedanjih vojni bomo prisostvovali brez dvoma še nesluteni uporabi stroja.

Kakšen zaključek iz vsega tega? General Pagezy pravi navzlic vsemu, čeprav priznava prednost motorizaciji, da nikakor ne gre še zapostavljati konja. Čas še ni prišel, da bi ga lahko zavrgli, posebno pa ne za tista ozemlja in za tiste posebne naloge, za katere motor ni primeren. V mehkem,

neodpornem ozemlju

konj vsekakor prekaša motorno vozilo. Tako bi bilo n. pr. na Poljskem, od koder smo v zadnjih dneh večkrat brali, da je poljska konjenica z uspehom nadvladala nemške motorizirane oddelke. Za sedaj sta potrebna pod določenimi pogoji torej še konj in motor.

Mož z železnimi živci

Mr. E. G. Horton sedi vedno pri telefonu, ni oženjen, ne zahaja v kino in gledališča ter spi in obeduje v svojem uradu

»Whitehall 8440« je nedvomno tista telefonska številka, ki jo danes najbolj kličejo. Pogovor s to številko more v najkrajšem času spremeniti sliko sveta na vseh petih celinah. To je namreč številka Foreign Officea, angleškega zunanjega urada.

Posebno te dni je telefonska številka angleškega zunanjega urada zasedena kakor nikoli prej. Neprestano sprejema glasove iz vseh strani zemlje, ki potujejo po podzemskih kablilih in žicah tisoče kilometrov daleč, da se končno sestanejo na pretilni plošči, ob kateri sedi zelo ljubezniv gospod, mister Edward G. Horton.

Gospod Horton ima drugače tisto tradicionalno mirno in bi rekli neizrazito zunanost, kakršno imajo redno tisti ljudje, ki opravljajo v britskem imperiju najvažnejše posle. Svojo kariero je začel pod strom Reginaldom Hallom v »Intelligence Service«. Nikoli ni bilo slišati ničesar o tem njegovem delovanju, biti pa je moralo vsekakor izredno, saj so mu poverili eno izmed najvažnejših nalog v ministrstvu zunanjih zadev.

Kot prvi zve za najbolj senzacionalne vesti, nikoli pa ga ne morejo spraviti iz njegovega popolnega mira. Niti najbolj

dramatična vest ne more niti za trenutek razburiti njegovih živcev. Z enakim mirom spaja lorda Halifaxa s Parizom, kakor Chamberlaina z Rimom ali generala Ironsidea s Singapurjem. Njegovo življenje je drugače kaj enolično. Oženjen ni, nikoli ne gre v noben klub, kino ali gledališče, v svojem uradu celo spi in obeduje.

Po kritičnih septembrskih dneh lanskega leta je britska vlada sklenila, da se uvedejo direktne telefonske zveze z vlada tujih dežel. Samo v prav izrednih primerih vlada torej lahko uporabi kurtije, drugače uporablja neposredno telefon.

Telefonski aparat Whitehall 8440 se seveda bistveno razlikuje od vseh drugih telefonskih aparatov. Podoben je bolj radijski oddajni postaji. Kdor govori, ima slušalke na ušesih in govori v telefon, da bi se ne utrudil z držanjem slušalke v roki, saj utegeto ti pogovori trajajo tudi po zelo uro. Ob aparatu je diktafon, ki ves razgovor točno zabeleži. Ta aparat je v vsej Britanski edini, ki ga ne morejo kontrolirati iz ministrstva za notranje posle. Vanj je vgrajena naprava, ki avtomatsko prekine razgovor, čim bi se priključila kakšna tretja oseba.

Vojna v etru

Oddaje raznih postaj po svetu

Doba radia in brezžičnih valov je moralno seči po pripomočku vplivanja na mišljenje domačih in tujih množic, kajti brez takšne propagande danes ne gre več. Iz tega razloga ni čudno, da imajo v pe-dinir država redne oddaje v tujih jezikih, pri čemer se nekatere ponajbolj v tem oziru z naravnost rekordnimi »storitvami«.

Da začnemo z našo državo: našim radijskim poslušalcem bo pač znano, da oddaja naša kratkovalovna postaja v Beogradu ob določenih urah v angleščini, nemščini, francoski in italijanski. Bolj malo bo pa znano, da ima tudi oddaje v rumunščini, madžarščini, grščini, turščini in arabščini, s čimer tolče rekord na Balkanskem polotu.

Tudi bratska Bolgarska oddaja preko svoje sofijske postaje redne pregledne v najrazličnejših balkanskih in severnih vodilnih evropskih jezikih. Ima pa tudi oddaje v esperantščini, ki je ta čas edina redna oddaja v tem jeziku.

Med slovanskimi državami je omeniti Poljsko, ki je postala v zadnjem času izredno delavna v tem področju in se s svojimi postajami od 11. zvečer oglašava v mnogih jezikih.

Izmed vseh slovanskih držav pa gre tu prvenstvo Rusiji, ki ima neštete redne oddaje v glavnih evropskih jezikih in v celi vrsti jezikov raznih srednjeazijskih ljudstev.

Poljub za tri milijone dinarjev

Namesto moškega, ki ga je plačal, ga je prejel otrok

V svetovni zgodovini slavnih poljubov je na enem prvi mest zabeležen poljub, ki ga je dala na dražbo angleška igralka

Novo zaščitno sredstvo zoper hripo

Prof. Aleksander Smorodincev s sovjetskega zavoda za eksperimentalno medicino je odkril nov serum, ki ga označuje za skoraj stodoletno zaščitni pripomoček zoper hripo. Serum dobi poskusna oseba v dveh inhalacijah po 20 minut.

V moskovski osrednji blagovnici so izvršili množestven poskus ob priliki zadnje epidemije hripe, ko je bila ta na višku. Od 2326 nameščenecv se jih je 501 prostovoljno javilo za ta poskus. Samo štirje med njimi so pozneje oboleli za hripo, nasprotno pa je bilo 150 primerov hripe med ostalimi 1825 nameščenici, ki jih niso obravnavali z inhalacijami. Imuniteta, ki si jo pridobi človek z novim serumom, traja, kakor so pokazali dosedanja poskusi, mesec dni.

Ruski petrolej za italijanske stroje

Neka vest iz Milana pravi, da je italijanska vlada nakupila večjo množico petroleja v Rusiji. Kolčina znaša 67 tisoč ton. Plačala ga bo s stroji, ki jih bodo poslali iz Italije v Rusijo.

HIPOTEKA

Ko je prišel sloviti francoski komediograf Scribe do svojih velikih uspehov in mastnih tanih, je začel prihranke nalagati v hipoteke. Nekega dne mu je poslal njegov notar mlado damo v hišo, hčer nekega vinskega trgovca, ki je bila v Parizu poročena z nekim Biolayem. Njen oče je začel v težave in rešiti bi ga mogla le druga hipoteka na njegovo posestvo.

Biolayeva je napravila na Scribe sicer izreden vtis, a bil je v denarnih zadevah zelo praktičen mož in tako je obžaloval, da mora odkloniti. »Na drugo hipoteko ne reflektiram«, je dejal. »Potem vzemite prvo,« je odvrnil Biolayeva. »Gre za moje imetje, dediščino po materi, ki sem ga dala za prvo hipoteko. Zadovoljiti se hočem z drugo, kajti svojega očeta moram rešiti, in stvar je rujna.«

Scribe je dal denar. Minila so leta, ne da bi Biolayeva spet videl. Toda tega dokaza otroške ljubezni ni mogel pozabiti. Nekega dne je v pogovoru s svojim odvetnikom menil: »To bi bila žena! S to bi lahko tvegala zakon. Kakšno srce! Škoda, da je že poročena! In spet leto dni pozneje se je odvetnik spomnil na ta pogovor, ko je zvedel, da je Biolayeva postala vdova. Sporočil je vest Scribeu in od tega dne je pisatelj mislil bolj na to žensko, ki tudi ni bila več mlada, nego na svoje komedije. Konec zgodbe pa je bil ta, da je postala ga. Biolayeva ga. Scribeova. Pisatelj, ki je bil v svojih igrah spravljen že toliko dvojic skupaj, je prišel sam doigrt usode do žene...

Svetovno prvenstvo gre menda spet Italiji, ki ima oddaje v nič manj nego 14 jezikih, in to preko postaj v Rimu, Bariju, Milanu in Bolcanu. Te postaje delajo na tem polju najmanj 16 ur na dan, slišati jih je v francosčini, angleščini (angleške oddaje so prirojene tudi za poslušalce v Avstraliji in na Daljnem vzhodu), nemščini, španščini, srbohrvaščini, bolgarščini, poljščini, rumunščini, madžarščini, turščini, grščini, portugalsčini, arabščini in albanščini.

Totalitarni Nemci so trenutno dosti skromnejši. Svoje mišljenje in poročila oddajajo redno samo v nemščini, angleščini, francosčini in španščini. Od časa do časa spregovore tudi v holandski in portugalsčini, a oddaje v arabščini in zamorščini so uvedli samo za poskus. Ravno tako priloznostne so oddaje v slovaščini in ukrajinsčini preko dunajskega radia, a oddaje v češčini in poljščini so ukinjene.

Kar se tiče Francozov in Angležev oddajajo redno v šestih, sedmih jezikih, pri čemer imajo Francozi preko nekaterih postaj ob pol 10. in 11. zvečer tudi oddaje v srbohrvaščini. Švicarji uporabljajo skoraj izključno svoje deželne jezike. Madžari oddajajo vsaj v štirih glavnih evropskih jezikih, ostale evropske države pa vidjukojejo po potrebi oddaje v tem ali onem drugem evropskem jeziku.

Poljub za tri milijone dinarjev

Namesto moškega, ki ga je plačal, ga je prejel otrok

in lepota Maud Lowe. Na javni dražbi, prirejeni na čast ranjenecv v svetovni vojni, je dosegel ta poljub ceno treh milijonov dinarjev.

Lepa igralka je na neki prireditvi izjavila, da nudi svoje ustnice za poljub tistemu, ki da na razpolago največjo vsoto denarja. Začeli so izklicevati, cena je narasla. Med dražilci sta ostala naпослед samo dva tekmeča: bankir Hutchinson in vojvoda Saint Albans. Vojvoda je ponudil na koncu tisoč sterlingov več kakor bankir in je poljub dobil. Ko je imel prejeti nagrado, pa je vzel v naročje svojega otroka, ki je bil tedaj sedem let star, in je prosil igralko, naj da otroku poljub, ki ga je odkupil z milijoni v prid ranjenim bojevnikom.

KVALITETNO BLAGO

je trpežnejše, zato tudi cenejše! Z obleko ga imate veselje le, če Vam dobro pristojat!

Obiščite znano domačo trgovko

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 7

kjer Vam strokovno postržejo po zmernih cenah

ANEKDATE

Ko je slavni angleški pisatelj Charles Dickens obiskal New York, ga je na cesti ustavila neka starica z besedami: »Gospod Dickens, dovolite, da se dotaknem vaše roke, ki je pripeljala v mojo hišo toliko prijateljev!«

V februarju 1814. je maršala Blücherja pri Chartresu zadel strel v nogo. Njegov adjutant ga je spravil iz nevarnosti k nekemu zdravniku. Ta je ugotovil, da je bil strel zadel samo skorenje, ne pa noge. »To je slabo,« je vzdihnil Blücher, »žalost imamo pri nas namreč več doktorjev nego čevljarjev.«

VSAM DAN ENA

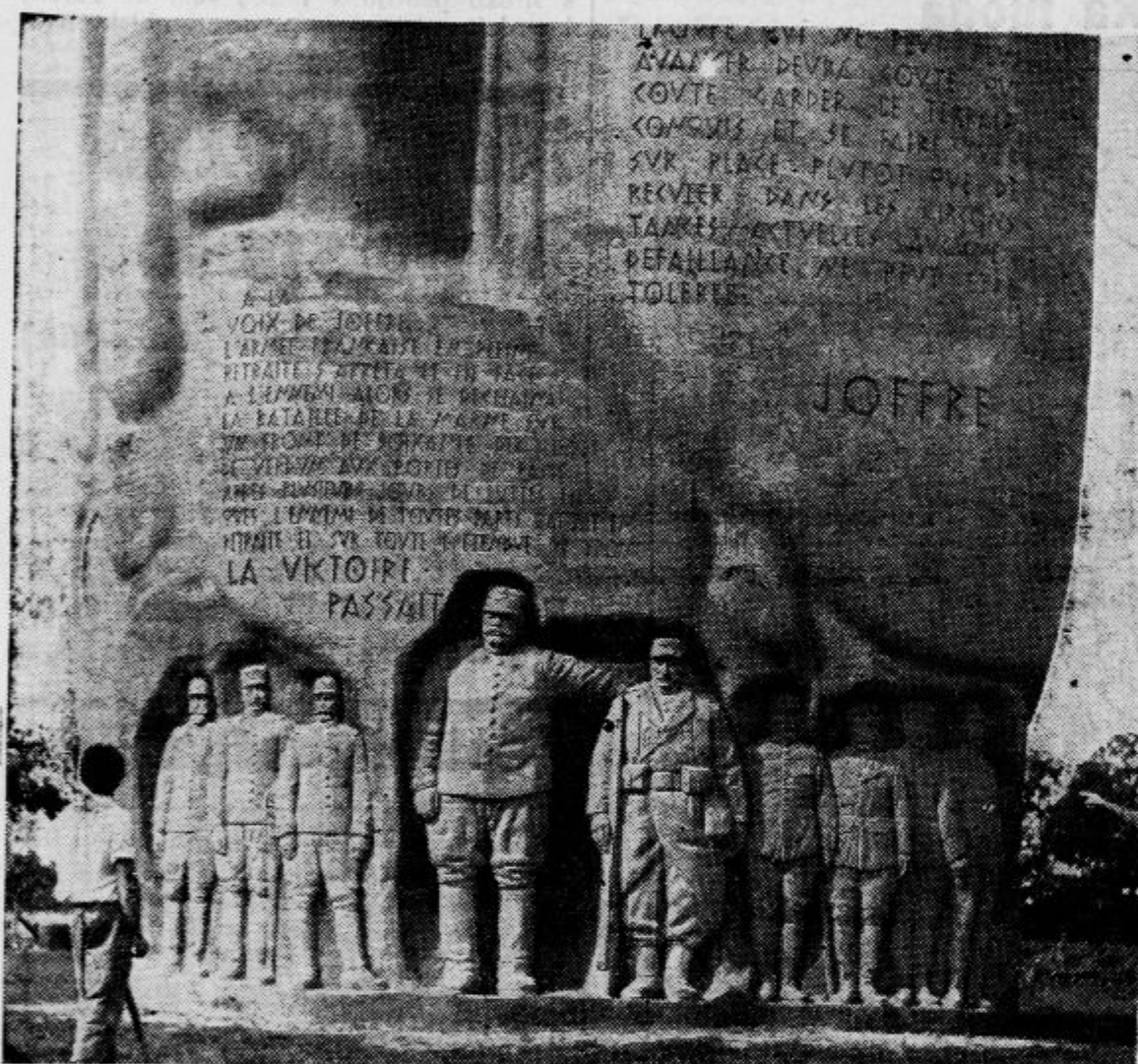

»Ali si se zaljubil v mene na prvi pogled?«

»Veš, jaz se vedno zaljubim na prvi pogled. S tem prihranim dosti časa...«

(Politikene)

Spomenik bitke na Marni

Danes, v nedeljo 10. septembra so imeli v Franciji odkriti 36 m visok granitni spomenik v spomin bitke na Marni. Ob vnožju tega spomenika stoje v naravni velikosti francoski vojskovodje iz svetovne vojne: Joffre, Foch, French, Gallieni in drugi. Spomenik stoji na bregu reke, ob kateri so Francozi in Angleži izvajali odločilno zmago nad nemško vojsko

Ustanovitelj Rdečega križa

Tragedija človekoljubnega Henrija Dunanta

Pred kratkim so slavili 75letnico Rdečega križa. Pri tem so se s hvaležnostjo spominjali moža, ki si je bil izmisliš načrt, da bi s svetovno organizacijo blažil človeško trpljenje. Mož se je imenoval Henri Dunant in njegova življenjska usoda je bila kaj čudna.

Rodil se je 1828 kot sin bogate in ugledne ženevske rodbine. Z 31. letom je bil že znan industrialec in bankir. Njegov sloves je bil tako velik, da je mogel misliti na to, da bi cesarju Napoleonu III. ponudil posojilo. Zato je odšel 1859. na francosko-avstrijsko bojišče in je prisostvoval bitki pri Solferinu. Ta doživljaj ga je spremenil v drugega človeka. Pozabil je na vse svoje finančne načrte in je napisal knjigo, v kateri je opisoval svojo grozo ob pogledu na bojišče. Pri solferinskih grčih je videl ležati 40.000 mrtvecev in ranjenecv, videl pa ni nobenega zdravnika, ki bi se bil brigal za težko ranjene in umirajoče. Ta grozotni pogled mu je dal dozoreti misel, da je treba v tem pogledu nekaj ukreniti, naj stane, kar hoče.

»Tako, le tako junaško naprepi! Dirjaj pred bikom tako dolgo, dokler ne bo popolnoma upehan...«

(Politikene)

Ko so l. 1862. izšli Dunantovi »Spomini na Solferino«, so postali senzacija tega leta. Prvotno so bili določeni le za omejen krog ljudi. Izšli so v 1600 izvodih. Toda potem so se angleški, nemški, italijanski in švedski založniki potegovali za pravice prevoda. Knjiga ženevskega finančnika je postala predmet splošnega pogovora. Victor Hugo mu je pisal: »Oborožujete človečnost in služite svobodi.« Veliki filozof Ernest Renan pa: »Napisali ste največje delo tega stoletja. Evropa ga bo bržkone še preveč potrebovala!«

Preko noči je postal Dunant svetovno znan. V maju 1865. ga je povabil naršal Mac Mahon, tedanji generalni guverner Alžira, na družabno prireditev v čast cesarju Napoleonu III., ki je tedaj obiskal Afriko. Ob tej priliki se je cesar obširno razgovoril z Dunantom o napredovanju Rdečega križa. Ko je vojna med Prusijo in Avstrijo l. 1866. končala, so ga povabili na berlinske slavnosti v čast vračajočih se čet. Kraljica Avgusta ga je povabila na dimer v kraljevskem gradu in je ob tej priliki imela beli trak z rdečim križem na levi roki. »Nosila sem ga ves čas vojne,« je dejala, »danes pa ga nosim samo zavoljo vas!«

Toda Dunant ni ostal dolgo prijatelj kraljev. Kakor se je bil visoko dvignil, tako je moral globoko pasti. L. 1876. je bankrotiral. Očitno so mu sleparsko krivdo. Izgubil je zadnjo paro in je postal berač v Parizu. »Tudi jaz sem spadal med tiste,« piše pozneje v svojih spominih, »ki žvečijo na cesti kos kruha, ki sem ga kjer koli pobral. Tudi jaz sem svoje obleke črnil s črnolom, belil ovratnike s kremo in brezoblične, ponošene klobuke polnil s papirjem.« Organizacija, ki ji je bil duševni oče, se zanj ni zanimala. Kakor je slišati neverjetno, vendar je res, da ni imela sočutja z onečaščenim bankrotierjem. Ko je nekdo nekoliko let pozneje vprašal za Dunantov naslov, so mu odgovorili, a niso o njem slišali ničesar več in da je gotovo že mrtov...

L. 1889. je neki učitelj v zdraviliškem

kraju Heiden v Švici opazil starega moža z belo brado, ki je po cesti pobiral majhne, bele kamenčke in jih vtikal v žep. Kakor se je izkazalo, je bil to Dunant. Učiteljeva družina je revnega moža podpirala dve, tri leta. Potem mu je priskrbelo mesto v mestni ubožnici. Tam ga je našel 1895. neki švicarski novinar, ki je napisal članek o njem. To je bil znak za zopetno odkritje Henrija Dunanta. Njegovo ime je stalo spet na prvih straneh velikih evropskih listov, mastni naslovi so oznanjali: Ustanovitelj Rdečega križa živi v bedi!

Tedaj so v ubožnico v Heiden prihajali vsak dan koš pišem. Carica-vdova mu je določila dosmrtno rento, remski samaritani so mu poslali zlato kolajno. Njegov 68. rojstni dan l. 1896. je bil pravi kulturni dogodek. Vsa Švica je imenovala moža nenadno spet »Naš Henri Dunant«. Papež Lev XIII. mu je poslal svojo sliko in ko so l. 1901. prvič podelili Nobelovo nagrado, sta si mirovno nagrado na polovico delila 79-letni Frederic Passay in 73-letni Henri Dunant. Vse te nagrade in priznanja pa so prišla prepozno za zagrenjenega starca. Ostal je v svoji sobi v ubožnici in je trpel za neozdravljivo zasledovalno manijo. »Od gadiu mi dajejo umirati,« je vpil in svojo oporoko je začel z besedami: »Želim, da me v grob poneseš kakor psa, brez vsake ceremonije, ki je ne priznavam.« Ko je 30. oktobra 1910. v starosti 85 let umrl, so ga tiho pokopali.

Skrivališče v umetnem očesu

Pri izdelovalcu umetnih oči Godfreyu Tayloru v Londonu se je oglašil pred nekoliko leti mož in si je dal od njega za svoje slepo oko izdelati stekleno oko, ki pa naj bi bilo brezpogojno votlo. Sedaj je mož prišel k specialistu in mu je prinesel velik diamant v dar.

Pripovedoval je, da je v Južni Ameriki delal v diamantnih rudnikih in da je s pomočjo umetnega očesa iztihnopol iz teh rudnikov za celo imetje diamantov. Čeprav so ga vsak dan preiskovali, mu niso nikoli pogledali v umetno oko in s tem se je dobro okoristil.

SPORT

Nogomet še zmerom gre

Obilen spored, deloma v ligi, največ pa v raznih pod-savezskih razredih

Kakor smo že včeraj opozorili naše čitatele, bo danes nogometni spored — vsaj na naših domačih tleh — popolnoma neokrnjen in je na vrsti cela vrsta nogometnih srečanj prvenstvenega značaja v raznih pod-savezskih razredih. Tudi hrvaško-slovenska liga ima danes popoln spored

V Ljubljani

LIGASKA TEKMA: Saša—Ljubljana ob 16.30 na igrišču Ljubljane s pred-tekmo Ljubljana—Mars jun. ob 15.15.

PRVENSTVENI TEKMI I. RAZREDA: Mars—Svoboda ob 10. na igrišču Ilirije in Jadran—Kranj ob 10.15 na igrišču Jadrana.

PRVENSTVENE TEKME II. RAZREDA: Mladika—Slavija ob 10.15 in Adria—Grafika ob 15., obe na igrišču Mladike ter Moste—Korotan ob 15. na igrišču Ilirije.

JUNIORSKE TEKME ZA PRVENSTVO: Moste—Slavija jun. ob 14. na igrišču Ilirije, Jadran—Hermes jun. ob 9. na igrišču Jadrana in Svoboda—Reka jun. ob 10. na igrišču Ljubljane.

Ostali prvenstveni spored

je razdeljen takole:

V Mariboru: na igrišču Rapida ob 10. Rapid—Železnik jun. in ob 15. Slavija—Ptuj ter na igrišču Železnikarja ob 14.30 Železnik—Maribor rez. in ob 16. Železnik—Maribor;

V Celju: na igrišču Olimpa ob 15.30 Olimp—Atletik jun. in ob 16.30 Olimp—Atletik;

V Domžalah: na igrišču Diska ob 16.45 Disk—Reka;

na Jesenicah: na igrišču Bratstva ob 15.45 Bratstvo—Hermes;

V Čakovcu: na igrišču CSK ob 16. CSK—Mura;

V Hrastniku: na igrišču Hrastnika ob 16.30 Hrastnik—Amater in dalje še;

V Gotovljah: Borut—Store (ob 15.), v Ptuj: Drava—Lendava (ob 15. na igrišču Drave), v Strazaru: Savica—Ljubelj (ob 16.), v Radovljici: Radovljica—Kovinar (ob 16.), v Duplji: Virtus—Kamnik (ob 16.), na Vrhniki: Vrhnika—Javornik (ob 16.), v Krškem: KSK—Radeče (ob 16.), v Sevnici: Sava—Brezice (ob 16.), v Trbovljah: Retje—Svoboda (ob 16.) in v Liti: Litijski—Trbovlje (ob 16.).

★

Razen nogometnih tekem prav za prav ni kaj ne bo velikih sportnih dogodkov. Pri tem ne mislimo omalovaževati atletskega državnega prvenstva za posameznike, ki je določeno za včeraj in danes v Beogradu, o katerem pa že zdaj vemo, da bo udeležba na njem zaradi odsotnosti številnih najboljših atletov komaj zadovoljiva. O sportnih igrah na Jesenicah pišemo na drugem mestu.

Spored za danes je resda precej pester, toda če le malo pogledamo naokrog, moramo priznati, da se ti dnevi v sportu zelo razlikujejo od onih jesenskih in prejšnjih letih.

Teniški turnir za prvenstvo SK Ilirije

združen s turnirjem za teniško prvenstvo ljubljanskih srednješolcev.

SK Ilirija je priredila svoj klubski turnir, na katerem so sodelovali vsi teniški igralci ljubljane. V okviru tega turnirja se je vršilo tudi srednješolsko prvenstvo. Tekmovalo se je v naslednjih disciplinah: gospodje A, gospodje B, juniorji in double.

V disciplini gospodov A ni bilo nikakih presenečenj in so stariši zadržali svojo premoč nad mladimi. Mnogo obetajoč Lukman letos kar ne more v singlu doseči večjih uspehov, zato je pa v doubleu zelo dober. Zelo dobro je igral proti Šivicu, kjer je prvi set vodil 5:4, potem pa je po nerodnosti izgubil 7:5, v drugem setu je bilo konec, postal je malodušen in izgubil 6:2.

Šivic počasi prihaja v staro formo, njegovo najmočnejše orozje je še sedaj servis in backhand paralele.

Ena izmed najlepših iger na turnirju je bila borba med mladim juniorjem Perlesom in Lukmanom. To je bil prvi važnejši turnir za mlade Perlesa. Zaigral je proti svojemu starejšemu kolegi z izredno borbenostjo; sicer je izgubil 6:4, 6:4, toda igra, ki jo je pokazal, mu daje legitimacijo za skorajšnji vstop med najboljše. Izmed mlajših je dosegel mladi Perles najboljše uspehe v kategoriji gospodov B tretje mesto, in enako pri srednješolcih, kjer je podlegel šele odličnemu Milavcu. V vestnim treniranjem bo kmalu dosegel lepe uspehe. Tudi drugi junior Bogataj se je dobro držal, posebno priznanje zasluži njegova igra proti dr. Bleiweislu.

V finalu je Šivic porazil Banjasa s 8:6, 3:6, 6:2. Banjal je v svojo edinstveno igrarstvo v obeh setih; to je občutil Šivic v prvem, še bolj pa v drugem setu; šele v tretjem, ko je pokazal vse svoje tehnično znanje, je zmagal. Smerdu je zmagal nad dr. Bleiweisom po dveurni borbi s 6:2, 2:6, 7:5 in se plasiral za semifinale z Bankom. Toda Banko je moral predčasno zapustiti raket s puško in tako je Smerdu prišel brez boja v finale, ki ga bo igral s Šivicem v ponedeljek.

V kategoriji B je bil zmagovalac Milavec z zmago nad Zajcem 6:1, 6:4. Njegova igra je zelo sigurna, ima zelo izenačene udarce, toda za večje uspehe bo moral postati bolj ofenziven. Naj omenimo tukaj, da je dosegel Milavec na prvenstvu juniorjev dravske banovine tretje mesto. Posebno se je opazila Milavčeva nekoristna igra proti Banjalu, kjer je izgubil s 6:1, 6:1.

V doubleu sta bila zmagovalca Šivic in dr. Bleiweis nad parom Dacar—Banko. Prvi set sta dobila Šivic—Bleiweis, drugi nasprotnika. Šele v tretjem setu zmagala zmagovalca. Odlično je igral Dacar, ki je pa imel v nerazpoloženem Banku slabega partnerja. Prvenstvo srednješolcev se ni končalo in bo finale med Ilirijanom Lukmanom in Milavcem.

Tehnični rezultati (važnejši):

A) Drnovšek—Lajovic 6:4, 4:6, 6:4; Banjal—Kozelj 6:3, 6:3; Smerdu—Pirc 6:1, 6:0; dr. Bleiweis—dr. Murko 6:0, 6:2; Dacar—Ravnjak 6:1, 6:3; Gaber—Grošelj 8:6, 6:0; Šivic—Pirc 6:1, 6:4; Lukman—Perles 6:4, 6:4; Banjal—Milavec 6:1, 6:1; dr. Bleiweis Bogataj 6:4, 6:0; Dacar—Zajc 7:5, 6:2; Šivic—Banjal 8:6, 3:6, 6:2; Smerdu—dr. Bleiweis 6:2, 2:6, 7:5.

z vsemi petimi tekami III. kola. V JNS ligi potek tekmovalna nekoliko šepa in imajo tudi danes na sporedu samo eno tekmo — v Sarajevu.

Podrobni spored za naše kraje je naslednji:

Sportne igre KID

na Jesenicah

Kranjska industrijska družba bo danes nadaljevala in zaključila velike sportne igre svojih nameščenecv obojega spola na sportnem igrišču SK Bratstva. Za tekmovalne se je prijavilo 360 oseb, v vseh tekмах pa bo skupno nastopilo 630 tekmovalcev in tekmovalk. Prireditelj se je prav za prav začela že včeraj popoldne, toda glavni spored se bo razvijal danes ves dan od 8. zjutraj dalje.

Spored obsega predvsem lahkoatletske točke, v katerih so tekmovalci razdeljeni na tri različne kategorije.

Verificirani tekmovalci bodo tekmovali v tekih na 100 m, 400 m, 800 m in 3000 m, v skokih v višino, v daljino, s palico in v troskokih, v metih kroglice, diska in kopja ter slednjič v teku čez zapreke na 110 m. Enak spored je določen tudi za neverificirane udeležence teh iger kakor tudi za juniorje, toda tako, da imajo v vsaki disciplini nekoliko »popustov«. Tekmovalke tekmujejo kot verificirani tekmovalci in se jim uspeh beleži brez pribitkov.

Prireditelji so zaradi opreme udeležencev izdali podrobna navodila, vse ostale informacije pa dajeja voditelja tekmovalja gg. Drago Cerar in Lovro Humer. Za najboljše med vsemi so razpisane številne lepe nagrade, večinoma praktična darila, najbolj vabljive pa so gotovo one, s katerimi bodo zmagovalci dobili možnost za izlet v inozemstvo ali pa za nekaj dni plačnega dopusta.

Razdelitev nagrad bo danes popoldne po končani nogometni tekmi na sportnem igrišču. Igre se bodo izvedle natančno po sporedu, ker ni nobenega razloga za odpoved, zaradi česar naj se jih vsi, ki so se prijavili, tudi udeležijo v polnem številu. Igre bodo odložene le v primeru, če bi bilo slabo vreme.

V nekaj vrstah

Nekaj prazniških dogodkov

Minuli petek je zagrebški sportni klub Ilirija slavil svojo 30letnico, pri kateri priliki je bil na igrišču Gradjanskega odigran večji nogometni turnir, v katerem pa vsaj najboljša moštva niso nastopila kompletna. V prvi igri je Tipografija zmagala nad Croatia z 1:0, nato je Concordia porazila moštvo slavijence Ilirijo s 6:0, v glavni igri pa je slednjič Gradjanski odpravil Haška s 5:3 (3:1).

Na praznik popoldne sta imeli juniorski ekipi ljubljanske Planine in zagrebškega Marathona — tudi v Zagrebu — atletski dvoboj, v katerem je Planina zmagala s 66:37 točkam. Ta uspeh je tem lepši, ker gostje v nekaterih disciplinah niso mogli postaviti najboljših moči.

JAS ni proti reorganizaciji

JAS nam je poslal v objavo daljše obvestilo v zvezi z znano akcijo zagrebškega atletskega podsaveza, da bi se sklicala izredna skupščina, na kateri naj bi se ustanovili trije samostojni savezi glede na novo politično stanje v državi. Atletski savez pravi, da sklicanje takšnega obtegnega zbora za enkrat ni potrebno, ker še ni objavljena uredba o prenosu pristojnosti iz ministrstva za telesno vzgojo na posamezne banovine in se zato tudi v novih pravih pristojnostih posameznih savezov ne bi dala točno opredeliti. Dalje naglašava JAS, da je bila na zadnjem obtem zboru že tako sklenjena sprememba pravil, ki jih zdaj izdelujejo člani upravnega odbora. Ta redni občni zbor mora biti najkasneje v decembru letošnjega leta in na dnevnem redu mora biti tudi točka glede sprememb pravil. Glede na to smatra savez, da ni treba zaradi spremembe pravil v predledku dveh mesecev in pol sklicovati kar dva občna zbora.

V ostalem se atletski savez niti najmanj ne upira spremembi pravil in ustanovitvi posebnega hrvaškega atletskega saveza, če bo tako sprejeto v novih pravih, temveč smatra tudi sam, da je taka sprememba zaradi nove politične situacije potrebna in koristna.

SK Reka. Juniorji in I. moštvo naj dvigajo opremo od pol 9. do 11. v naši garžarobli.

SK Ljubljana. Za današnje Nšaško tekmo je določena znižana vstopnina za vo-jake in dijake.

Od starega kolesa do novega bicikla

Ker se cesta noče poboljšati, se mora izpopolniti kolo, da bo vožnja prijetnejša

Ako pustimo ob strani Zedinjene države, kjer gospoduje na cesti avtomobil, potlej nam pokaže statistika, da je prevozno sredstvo, ki se na svetu največ uporablja kolo. Niti železnica niti ladja niti avto ne prepeljejo dnevnio toliko ljudi kot neznačilni bicikel. Milijoni in milijoni biciklov teko v belih, žoltilih in črnih deželah. Vsak dan prevozi milijarde kilometrov. Nobeno prometno sredstvo ni tako vsestransko preizkušeno kot kolo, ki enako pohlevno odvaja svoje kilometre na gladkih cestah iz betona in asfalta kakor na raztrganih poljskih potih, gozdnih stezah ter celo po neuhojenem terenu. Prav to je tudi vzrok, da so si kolesa tako podobna med seboj. Čeprav nosijo znake najrazličnejše provenienice, so si v osnovi svoje konstrukcije podobna kakor jajce jajcu. Človek bi zaradi tega sodil, da je kolo v sedanjih klasičnih oblikah že tako dogmama in ustaljena priprava kakor n. pr. žlica, ki se tudi ne bo več izpreminjala. Primera s žlico seveda precej šepa. Če žlica, kakršna je, se namreč nihče ne pritožuje, razen če mu je prevelika. O kolesu pa tega nikakor ne moremo trdit. Poslušajmo samo naše kolesarje: delavce in nameščenice, ki jim je kolo življenjska potreba v izvrševanju njihovega poklica. Zbavljajnja ni ne konca ne kraja. Vse bi še šlo — pravijo — če le ne bi tako neznanako treslo.

Kolo in naše nobojene ceste pa še ne bodo tako kmalu prijatelji. Nekatere biciklove vilice, okvir in nekatere uboge človeške kosti bodo še postale žrtve cestnih kotanj preden bo naše cestno strošništvo premagano. Dotlej pa bi si človek šele vsaj malo olajšanje. Ko bi bilo vsaj sedlo malo mehkejše, da ne bi kotalje človeka tako neposredno, tako neumljeno suvale pod križ. Kateri naš kolesar ni imel še kdaj tihe želje, da bi imelo kolo kake vzmeti, tako nekako kakor pri avtomobilu, da bi lepo zibalo teko po cesti in ne kakor zdaj, ko človeka stresa do poslednje mišice in kosti.

Da, da, te vzmeti. Koliko poklicanih in nepoklicanih si je z njimi že belilo glavo pa nihče ni uspel. Vsi osumniki kolesa s praznimi na oseh so imeli poleg prijetnega mehkega teka toliko nedostatkov, da se niso mogli uveljaviti. Ampak na svetu je zmerom tako, da vsaki stvari, ki je resnično potrebna, enkrat napoči čas in lepega dne je tu dograjena in dokončana, kakor smo si jo zmerom želeli.

In tako smo končno dočakali tudi prvo bicikel. Ali je ta naziv pravilen za najnovejšo konstrukcijo bicikla, ki ima samo zadnje kolo elastično obešeno na okvirju, o tem bo sodil nekdo tako drugi drugače, dokler bo novi bicikel samo gledal ne pa tudi sedel nanj. Po vnanosti se namreč novo kolo (eno je zdaj razstavljeno na ljubljanskem velesejmu) komaj razlikuje od standardne izvedbe. Iste oblike je, iste velikosti in iste teže. Vilice s sprednjim kolesom in okvirj je vse v stari izvedbi. Novost se pričinja šele v pestu, v katerem sedi gonilno verženo kolo s obema pedaloma. To pesto je že na zunaj videti zelo ojačeno. V njem je namreč spravišena močna vzmet, iz katere izhajata dve ročici, na katerih je na koncu obešeno zadnje kolo.

Vzmet novega kolesa in osnova cele konstrukcije je nekaj prav posebnega. Prožino, v kateri se ziblje zadnje kolo, ne tvori kakšen jeklen opero, ampak guml. Toda guml ni naš običajni guml, ki postane s časom krhek in ki mu olje in vobče maslo škodujejo, da bi bil za prožino na tem mestu nemogoč, marveč novi umetni kavčuk, takozvani buna, ki ne pozna nobenega teh nedostatkov. In buna, ki je vložena v pesto v obliki kratke debele cevi, je spojena s pestom spet na neki poseben nov način, ki sveže kavčuk in kovino nerazdružljivo za vse večne čase.

Ta združek kavčuka in kovine, ki je patentiran pod imenom »nihalna kovina« je šele ustvaril osnovni pogoj za konstrukcijo novega prožnega kolesa. Brez teh tehničnih novosti, ki nudijo poseben uporabni možnosti, bi bila nemogoča tako čudovito preprosta rešitev konstrukcije prožnega kolesa kakor je zdaj pred nami.

Kaj pa vzmeti lastnosti novega kolesa? Priporočljivo o tem je težko, ker ima človek na njem poseben nov, čisto svojevredsten občutek. V primeri s tem, česar smo bili zdaj navajeni, je vožnja na novem kolesu plavanje. Kako se to plavanje občuti na daljših turah, bo treba šele poskusiti. Že zdaj pa lahko mirno trdimo, da je novo prožno kolo za vsakdanje poslovne vožnje po slabih cestah naravnost idealno in se bo nedvomno kolesarjem zelo priklopilo s svojimi prijetnimi lastnostmi.

SOKOL

Nacionalno sokolsko društvo Ljubljana—Šiška sporoča, da se prične z 11. septembrom t. l. redna telovadba v telovadnici po sledečem razporedu: sredo in petek: moška deca od 18. do 19. ure, moški naraščajci od 19. do 20. ure, člani od 20.30 do 22. ure; torek in četrtek: ženska deca od 18. do 19. ure, ženski naraščajci od 19. do 20. ure, članice od 20. do 21. ure. Vpisovanje bo pred pričetkom telovadbe posameznega oddelka in to do 1. oktobra t. l. K decu se sprejmejo od 6. do 14. leta, k naraščajci od 14. do 18. leta, k članom pa od 18. leta dalje.

Sokol Ljubljana—Šiška opozarja svoje članstvo, da so uradne ure vsake četrtke od 18. do 20. v pisarni v Sokolskem domu. Med tem časom lahko poravnate vsako svojo obveznost, ki ji ima dolo društva in dobi zaželeno informacijo.

Uspešna sokolska delo čete v Rakovcu v skupljanski župi nam prita, da si je sokolstvo v nekaterih krajih naše domovine zastavilo v okviru sokolske Petrove petletke zares izredna dela. Ta četa gradi za svoje vas vodovod. Zajela je skoraj dva kilometra od vasi izdaten studenec in namerava zgraditi sredi Rakovca tri vodnjake, ki jih bo napajal zajeti studenec. Članstvo brez razlike dela po dva dni v tednu pri gradnji vodovoda, ki bo še letos dovršen.

Koliko je Sokolov v Pragi? Na to vprašanje nam daje pojasnilo zadnji tiskovni bilten Češke Obce Sokolske v Pragi. Na območju velikega praškega mesta deluje danes 54 sokolskih društev, ki štejejo skupno 69.038 pripadnikov. Če pomislimo, da je šlo praško mesto konec leta 1938, torej isti čas, kakor zgoraj našeta društva, skupno 985.500 prebivalcev, potem se glasi odgovor na gornje vprašanje, da je bil konec leta 1938. vsaki štirinajsti praški prebivalec pripadnik sokolske rodovine. Podrobno je započetih v skupnem številu sokolskih pripadnikov: 22.017 deca, (10.352 dečkov in 11.665 dečkic), 7.880 naraščajci (3.654 m. in 4.216 ž.) in končno 39.141 članstva, ki se deli zopet na 25.674 članov in 13.467 članice.

Naraščajski tečaj ČOS v Pragi je pričel 27. avgusta in traja do 3. septembra. Obiskovalci ga je 145 naraščajnikov, izmed njih pa so bili 111 študenti. Šola je obsegala poleg odrednjega števila strokovnega števila strokovnih predavanj tudi orodno in prosto telovadbo, ki so jo vodili najboljši praški sokolski tekmovalci, med njimi bratje, ki pripadajo že dolgo mednarodnim tekmovalnim vrstam. Kakor Douda, Vykoupil, Leffer, Petráček, Novotný, Povejšil, itd. Namen tečaja je bil, da se zbera pod najboljšimi vodniki najboljši telovadci izmed naraščajnikov in predelajo s njimi vaje, ki bi jim dale še višjo telovadno spretnost in bi si na ta način češko sokolstvo polagoma vzgajilo večjo rezervo prvotrstnih telovadcev in tekmovalcev.

Izredna glavna skupščina Saveza Sokolov je sklicana, kakor poroča »Sokolski Glasnik«, za 30. september in 1. oktober. Na tej skupščini bo izbrano našemu Sokolstvu novo vodstvo, uprava s izvršnim odborom in nacionalnim zborom. Zlasti pa bodo župni delegati to pot imeli nalogo, da izberejo tudi I. saveznega podstarost, čigar mesto je po ostavki brata E. Gangia še vedno prazno vso od redne glavne skupščine, ki se je vršila dne 15. maja. Vprašanje, kdo bo nasledil dosežanega nad vse zaslužnega brata prvega zamenika starešine je še posebej odprto, kakor je tužina, da se sestavi novo sodbo. Če starešinstvo in uprava ter nacionalno Sokolstvo za ureditev teh vprašanj bodo zbravali pred skupščino še razni savezni organi, tako n. pr. plenum uprave Saveza, nato tudi I. t. m., dočim bo zbor načel v nedeljo 17. t. m., dočim bo zbor načel

sokolskih pripadnikov, in sicer 2331 članov, 1189 naraščajnikov, 887 članic in 390 naraščajnic ali petnajstina vsega sokolskega pripadništva v Pragi.

R A D I O

Nedelja, 10. septembra

Ljubljana 8: Godba Zarja. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Cerkevna glasba iz franc. cerkve. — 9.45: Verski govor (C. Potoknik). — 10: Slovenske pesmi pojo: Zbor delavskega glasbenega društva in kvartet sester Stritar ob spremljevanju harmonike (A. Stanko). — 11.30: Vesel drobiž (plošče). — 12.15: Pihalni kvintet. — 13: Napovedi. — 13.20: Radijski orkester. — 17: Kmet. ura: Obretna mera in kmetko gospodarstvo (dr. J. Basaj). — 17.30: Prenos tekme harmonikarjev s velesejma. — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Nac. ura: Naše rudarstvo in toplništvo nekdanj in zdaj. — 20: Preženo! skrbj (plošče). — 20.30: Koncert Sodehjevo: g. Ivan Rueh (tenor), prof. M. L. povšek (spremljavo) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plošče in pesma muzika.

Beograd 18.30: Lahka godba. — 19: Narodna pesni. — 20: Plošče. — 20.30: Koncertni večer. — 22.20: Lahka godba in pes. — Zagreb 20: Hrvatska lirika. — 20.45: Vesel večer. — 22.20: Lahka godba. — Praga 20: Koncert Janačkove glasbe. — 21.15: Vesela muzika orkestra in pevcev. — 22.15: Plošče. — Varšava: Program po napovedi. — Sofija 19.30: Lahka godba. — 19.50: Operetni večer. — 21.25: Lahka in pesma muzika. — Dunaj in druge nemške postaje: program po napovedi. — Pariz 19.50: Plošče. — 20.30: Zvočna igra. — 23: Lahka glasba.

Ponedeljek, 11. septembra

Ljubljana 12: Iz opere »La Mascotte« (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Lahka godba orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Zdravstvena ura: Zastupljanje v obratih in obratih (dr. Joža Herfort). — 18.20: Pesna glasba s plošč. — 19: Napovedi, poročila. — 19.50: Zamisli. — 19.40: Nac. ura: O starodavnem mestu Senju. — 20: Že poje lovec rog (pisani glasbeni večer). — 21: Koncert ruske glasbe (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe s velesejma.

Beograd 18.30: Narodna glasba. — 20: Orkester in pevci. — 20.30: Violinske in klavirske skladbe. — 22.20: Plošče. — Zagreb 20: Violinski koncert. — 20.30: Lahka glasba. — 21.30: Mandolinski kvartet. — 22.20: Lahka godba. — Praga 19.15: Pester spored. — 21: Orkestralni koncert. — 22.15: Plošče. — 23: Češka glasba. — Varšava 20: Program po napovedi. — Sofija 18: Lahka godba. — 19: Petje. — 19.30: Simf. koncert. — 21.30: Lahka in pesna muzika. — Dunaj in vse druge nemške postaje: program po napovedi. — Pariz 20: Violinske skladbe in plošče. — 20.30: Radijska revija. — 21: Komorna glasba.

Ko je bil pesnik Piron nekaj v družbi pri neki dami, si je dovolil nekoliko satirizmov, ki niso bili na mestu. Dama je dejala: Videti je, da ste konj. Piron se je dvignil od mize s servieto v roki. »Kam hočete?« ga je vprašala dama. — »V klov.« — »Tam ne boste potrebovali serviete,« mu je dejala gostiteljica.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Križanka št. 100

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15					16				17		18		
	19						20			21			
22	23	24				25		26		27		28	
29		30		31		32		33			34		
	35				36			37			38		
39			40				41			42		43	44
45		46				47			48		49		50
		51			52			53			54		
55	56				57		58				59		
60					61				62				

Vodovodno: 1. vrtnjen glas; 6. plin; 10. domjedmatinski otok; 15. naša narodno-obrambna organizacija; 17. južno drevo, — znak časti in slave; 19. junak dr. Lahove starokorotanske povesti; 21. spravišče krumce; 22. pesnitev; 24. manj ko celota; 25. srednjedmatinski otok; 27. gradbeni material; 28. povratni zaimak, tudi kemični znak za prvinjo; 29. drevo tudi kraj v karniškem srezu; 31. nealkoholna pijača; 34. razdobje, tudi dojenčkov oglasanje; 35. del rudnika; 36. pridobitveno delo tudi zabava; 37. sver, tudi začaran krog; 38. ptič; 39. gozdlič tudi znameniti Ilirec (* 1809 + 1872); 40. preprosto orožje; 43. evropska valuta; 45. pijača starih Slovanov; 46. hranišče medu; 47. ploščec, na katero nas priklope tečnost; 48. kemična prvina-halogen, razkužilo; 50. egipčansko božanstvo, tudi kemični znak za redko, dragoceno prvinjo; 51. ptič; 53. moško krstno ime, vladar evropske države; 55. skupnina skozi puščavo potujočih; 58. rodna zemlja, tudi slovenski tehnik; 60. neudarena zemlja; 61. romarski kraj nad Sušakom; 62. spolna opredelitev živih bitij.

Navpično: 1. določeno versko opravilo; 2. kratica-akademski naslov; 3. gozdna rastlina; 4. mesto v državi Oklahoma, Zedinjene države. Severne Amerike; 5. kraj in železnikasta postaja na progi Zidani most—Zagreb; 6. prostor v cerkvi; 7. globina v tekoči vodi, tudi kemični znak za drago kovino; 8. zemlja; 9. ptič, enota, nedoločena količina, slovenski zgodovinar (* 1892—), slovenski slikar (* 1896—); 10. kuhinjska posoda; 11. kratek opis; 12. ostrina poškodba, tudi ena izmed figur na

igralnih kartah; 13. stremenje k napredku; 14. oblastveno naložena datjava; 16. glasbilo — breknalo; 18. velika gospodarska prireditelj; 20. moriška riba; 23. nagradna posoda; 25. del telesa; 26. slaščica; 28. nemška stran, 30. spopad za prevlado; 32. delitev krhkih snovi, planina, tudi kraška visokoravan v Bosni; 33. praznodišča, nočna ptičica, kraj v karniškem srezu, tudi gornjedmatinski otok in kraj na njem; 34. zgib vodne površine; 39. ruski pisatelj in dramatik (* 1868, † 1936), po njem mesto v Rusiji; 40. posledica izrednega uveljavljanja; 41. naravno gliko; 42. vodna cvetlica; 44. slovenski slikar-impressionist (* 1899—); 46. obrtnik; 49. mladenka; 51. ribja koščica; 52.

Položaj na zapadu

Dočim so borbe na poljsko-nemškem bojišču v polnem teku ter se razvijajo od dne do dne v večjem obsegu, beležijo poročila z zapadne fronte le lokalne spopade ter topovske dvoboje. Izgleda, da je še vedno v teku koncentracija angleških in francoskih čet in da je okoli nje za sedaj prvenstveno osredotočena pozornost vrhovnega vojnega vodstva zapadnih velešil. Kdaj bo končana koncentracija francoskih čet, ki dobivajo močna ojačenja iz Afrike, in prevoz angleškega ekspedicijskega korpusa, ki šteje 20 motoriziranih divizij, ni mogoče reči. Prav tako je neznano, kje se bodo zbrale glavne vojne sile Francije in Anglije.

Francoska vojna poročila so o poteku operacij na zapadni fronti zelo redkobesedna in pravijo, da se razvijajo vojne operacije na kopnem, v zraku in na morju normalno, kakor je bilo določeno v načrtih. Po poročilih francoskih in angleških vojniš poročevalcev se zadovoljuje francosko topništvo za sedaj z obstreljevanjem cestnih in železniških križišč za nemško utrjeno črto. Najtežji pritisk izvajajo Francozi na trikot med Renom in Moselo, kjer računajo, da je nemška utrjena linija še neizgrajena. Ni pa izključeno, da je smatrali operacije v tem predelu samo za demonstracijo in da bodo združene angleško-francoske vojne sile nastopile na kakem čisto drugem kraju k odločilnemu udarcu.

Zanimivo je, da nemško vrhovno poveljstvo še vedno molči o položaju na zapadni fronti in da je izdalo še 5. septembra, ko je bil topovski dvoboj med obema frontama v polnem teku, lakonsko poročilo, »da doslej še ni bil na zapadu izstreljen niti en topovski ali puškin strel.« To stališče vzbuja različne komentarje.

Vojno v zraku na zapadni fronti so otvorili Angličani z demonstrativnimi poleti nad nemškim ozemljem v nočeh od 3. do 7. septembra. Pri teh poletih so zmetala angleška letala okoli 10 milijonov letakov s Chamberlainovim pismom na nemški narod. Kolik bo moralni uspeh teh propagandno demonstracijskih poletov, bo pokazala bodočnost. Poznavalci prilik v Nemčiji trdijo, da gospod Chamberlain precejneje moč svoje besede.

Angleški pomorski letalci napadajo nemške utrjene vojne luke Wilhelmshaven, Cuxhaven in Kiel. Naloga angleških bombarderjev je bila zelo težka, ker so morali leteti nad nizom utrjenih Frizijskih otokov ter napasti glavne nemške vojne luke, ki razpolagajo z močno protiletalsko obrambo. Angličani poročajo, da so letala uspešno izvedla svojo nalogo in trdijo, da so m. dr. potopili nemško 10.000 tonsko moderno križarko »Gneisenau«, kar Nemci demantirajo. Angličani priznavajo, da so pri poletu nad nemške vojne luke izgubili 5 letal. Nemci zatrjujejo, da so sestrelili 8 angleških letal in da je bila škoda po bombardiranju neznatna. Dne 5. septembra so napadla združena angleška in francoska letala Hamburg in Aachen, kjer so bombardirala industrijske objekte, poljski letalci pa so napadli Berlin in ponovili svoj napad na nemško prestolnico tudi 6. septembra. Nemci izjavljajo, da poljskih letal nad Berlinom sploh niso videli in da zato ni govora o njegovem bombardiranju.

Nemško letalstvo je poseglo na zapadu v borbo šele 6. septembra s poletom nad angleško vojno luko Southampton in nad Pariz. Oba poleta sta bila odbita v ognju protiletalskega topništva. O teh poletih Nemci še niso izdali nobenega poročila.

Sovražnosti na morju so se pričele takoj po objavi vojne med Francijo in Anglijo na eni ter Nemčijo na drugi strani. Prva žrtve je bil angleški parnik »Athenia«, ki se je vračal v Zedinjene države s potniki, ki so zapustili Evropo. Angličani zatrjujejo, da je bila »Athenia« torpedirana od nemške podmornice, Nemci to odločno zanikajo. Vprašanje krivde je v tem slučaju posebno važno, ker je izgubilo več deset ameriških državljanov svoje življenje. Naslednje dni so angleške vojne ladje potopile več nemških trgovskih ladij, ki se niso mogle pravočasno zateči v nevtralne luke. Veleparnik »Bremen« se je zatekel

v Rejkjavik na Islandu. 6. septembra je objavila angleška admiraliteta zanimiv komunikat, v katerem sporoča javnosti, da ne bo dajala informacij o borbi proti nemškim podmornicam. To pa zaradi tega, da tako ne odkrije položajev, na katerih se nahajajo angleške vojne ladje.

Kakega večjega spopada med angleško in nemško vojno mornarico ni pričakovati, ker se je nemška mornarica umaknila v svoja utrjena in z minami zavarovana pristanišča v Kielu ter na izlivih Wesere in Labe, kolikor se sploh ni preselila v Baltsko morje. Postopanje nemške mornarice je povsem logično, saj napolaga samo z 200.000 tonami, dočim ima sama angleška mornarica 1.500.000 ton.

Čim huji je pritisk nemških armad na poljsko vojsko, tem bolj se pojavlja vprašanje, kako bosta Anglija in Francija dejansko podprli poljski narod v njegovi neenaki borbi. Po dosedanjem poteku vojnih operacij na Poljskem je gotovo, da se vrhovno vojaško vodstvo zapadnih velešil ne bo moglo dolgo držati dosedanje taktike in čakati na nadaljnji razplet dogodkov, ako resno misli na Poljsko in — sebe. Položaj na Poljskem je danes tak, da poljski narod ne bi mogel prenesti moralne preizkušnje, ki so jo prenesli Srbi v letih 1914,

15 in 16. Izkušnje svetovne vojne sigurno govore proti prenapljenim in premalo pripravljenim ofenzivam na zapadni fronti in sto tisoči grobov na Sommi in Verdunu ključajo k opreznosti izkušnje svetovne vojne pa tudi dokazujejo, da imajo ofenzivne operacije vse izgleda na uspeh, če so dobro pripravljene in materialno osigurane. Pod silo koncentričnega ognja topov so se zrušile trdnjave, o katerih so vojni strokovnjaki trdili do njihovega padca, da so nezavzetne. Čim bodo angleške in francoske čete pričele z resnim in premišljenim pritiskom na nemško zapadno fronto, bo vrhovno poveljstvo nemške vojske prisiljeno poslati na to bojišče svoje najboljše čete, ki so sedaj polno angažirane na poljskem bojišču. Francoski strokovnjaki trdijo, da nemške utrdbe na zapadu, ki jih branijo sedaj po večini samo rezervisti, niso odpornejše od utrdb na Hindenburgovi odn. Siegfriedovi črti ob koncu svetovne vojne. Temu nasproti izjavlja maršal Göring, da so stokrat boljše. Vsekakor je pa res, da je tudi napadalno orožje, s katerim razpolagata angleška in francoska vojska, danes mnogo izdatnejše, zlasti moderna francoska artiljerija s svojimi 35 cm možnarji. Zadnja poročila nakazujejo, da sta se Anglija in Francija odločili za energičnejšo akcijo na zapadni meji, kakor tudi, da se jima bo Nemčija postavila z vsemi silami po robu.

D. V.

Šolski nadzorniki bodo zborovali Prva glavna skupščina bo v Beogradu

Združenje šolskih nadzornikov za kraljevino Jugoslavijo je bilo ustanovljeno v prvi polovici tekočega leta. Upravičeno ga zato prištevamo v vrsto najmlajših stanovskih organizacij. Novo združenje si je postavilo za smoter izpopolnjevanje naše narodne šole in prosvete in vzdrževanje tesnih vezi s sorodnimi organizacijami. Mimo tega bo novo združenje skrbelo za pravni, moralni in materialni položaj svojega članstva. Združenje šolskih nadzornikov bo po številu članstva precej skladno s številom srezov, ker je običajno, da se šolski okraj krije upravno s političnim. V dravski banovini bi potemtakem šlo novo združenje 34 šolskih nadzornikov, morda nekaj več, ako upoštevamo, da morejo biti člani novega združenja tudi banki in mestni šolski nadzorniki. Novo združenje je imelo doslej le začasno glavno upravo, kar pa se bo izpremenilo s prvo redno skupščino, ki bo v dnevi od 13. do 15. septembra v dvorani ogledne šole kralja Aleksandra I. v Beogradu. Skupščina bo začela svoje delo 13. septembra, ko se bodo sestali člani začasne glavne uprave k posvetu, ki mu bodo prisostvovali tudi predsedniki in delegati sekcij. Svečana otvoritev skupščine bo naslednji dan. Med drugim pride na vrsto poročilo o delu za osnivanje Združenja šolskih nadzornikov. Poseben referat o pravih bo imel g. Borivoj Josimović, šolski nadzornik iz Beograda. Razpravljali

bodo nadalje o izdajanju lastnega glasila in bo govoril o tej zadevi šolski nadzornik iz Zemuna g. Trajka Mihajlovič. Udeleženci skupščine se bodo ta dan odpeljali z avtobusi na Avalo, kjer bodo položili na grob neznanega junaka venec. Posebna delegacija bo položila venec tudi na grob kralja Zedinitelja na Oplenju. Zadnji dan skupščine se bo razpravljalo o poročilih raznih odborov, nato pa bo izvoljena glavna uprava.

Ministrstvo za promet je naproseno, da dovoli 75odstotni popust pri vožnji na vlakih.

Za novo združenje je zanimanje tudi v vrstah našega učiteljstva, zlasti še, ker so bili doslej šolski nadzorniki člani JUJ. Odnosi med JUJ in novim nadzorniškim združenjem bodo povsem normalni, pristrani. Jugoslovensko učiteljstvo je nasproti sorodnim združenjem že o priliki glavne skupščine v Sarajevu zavzelo svoje stališče, naglašujoč, da hoče v medsebojni solidarnosti učvrstiti skupne interese. JUJ želi zgolj, da so pogledi šolskih nadzornikov do združenja povsem korektni in objektivni, da se ne mešajo v zadeve učiteljske organizacije, kadar se pojavljajo v JUJ struje ali skupine. V ostalem jugoslovensko učiteljstvo spoznava korist in potrebo novega združenja in pozdravlja njegovo ustanovitev trdno verujoč, da bo delovanje obeh organizacij čisto skladno glede na skupne smotre.

Ignac Koprivec:

Romarji vežejo svoje cule

Ignac Koprivec, mlad pisatelj iz Slovenskih goric, je tudi čitateljem »Jutra« dobro znan po svojih podlistkih iz življenja v Prekiji. V kratkem izide njegova knjiga »Kmetje včeraj in danes«. Gotovo bo knjiga, ki bo obsegala okrog 300 strani z 12 ilustracijami in bo polna v odličnem slogu opisane življenja naših preveč pozabljenih Slovenskih goric, vzbudila v naši javnosti tisto pozornost, ki jo zasluži. Iz knjige priobčujemo naslednjo črtico:

Gospoda se vrača z letovišč. Srečnih obrazov zapuščajo kopačiči in zdravnike vrelce ter odhaja na svoje domove sveža in spočita.

Kopališki hoteli se praznično. Godbe po perkih so utihle, plesne dvorane so postale tihe, življenje po razkošnih palačah je zamrlo. Le tu pa tam se še čuje skozi okno kakšnega nadstropja glas radijskega aparata, ki z vsemi močmi goita ob-

rabilno melodijo. Mir lega na kraje, gluhi mir, ki ga nosi na svojih perutih jesen.

Po kmetijah v Slovenskih goricah je postalo nemirno. Kakor vroč val je planila med hrame misel, da je zdaj nastopil tisti čas, ko si tudi kmetje lahko privoščijo trohico oddiha. Ko si še oni lahko ogledajo kraje izven svoje fare in si dovolijo par veselih ur. Vse leto jih je delo tiščalo k tiam, da so nase pozabili, zdaj pa je delo povečini opravljeno. Polja so dala, kolikor so mogla, le ajdo, ki je zdaj v najlepšem cvetju, bo še treba pčeti in omlatiti, koruzo bo še treba olikati, nagrabljati stelo, posejati ozimino, napraviti prahe, pa bo zima.

Kdo izmed ljudi, ki so rili vse leto po zemlji sključeni v dve gubi, da so se jim hrbtenice ukrivile, da jim je koža na pesteh postala podplatu podobna, ne zahrepi v tem času, ko je nastal med delom presedeček, po majhni izpremembi, po potovanju? — Ali človek si pač privoščiti od-

dih razmeram primerno. Tudi kmet bi si rad ogledal morje. Rad bi položil svoje trunde, izgarane kosti v čudodelno vodo kakšnega zdravilišča, rad bi se ogrel na sončnem bregu opevanih jezer in se okopal v hladni vodi, čolnari ter se naslajal občudovitih melodijah kopaljskih muzik, zakaj tudi kmet ima smisel za lepoto, ali ne gre. Od zaslužka čez vse leto mu je ostalo komaj toliko, da si privoščiti romanje na božjo pot.

Mali šmaren velja že od nekdaj kot najpripravnější čas za romanja kam dalje. Že davno so duhovni gospodje raznih krajev izvolili željo kmeta po potovanjih, po izletih in so ustanovili božje poti. Ta čas je pač najprimernejši za pobiranje milodarov. Kmet je prodal sadje, odvečeno žito in ima v žepu več denarja kot sicer pa vrže na oltar v romarski cerkvi večji novček kot bi ga vrgel mesec dni pozneje.

Dan pred Malim šmarom življenje po vaseh vzvalovi. Obrabi ljudi postanejo drugačni kot so bili prejše dni. Ne da bi legla nanje pobožnost, odsev mistike, ne, to je nekaj drugega, veselega, razposajenega in razigranega, kar je daleč od verskih občutkov, kakršnih bi morala biti polna duša, ko gre človek na božjo pot.

Že tri tedne se je pletel med mladino pomenek o božji poti, ali ne glasno in javno temveč ponoči, ko je fant kilcal pod oknom svoje dekletke. Oh, ti trije tedni so bili polni upov in velikega pričakovanja, polni sanj in razburkanega valovanja krvi. — Mati je pazila na dekle, in če jo je fant še tako prosil, naj ga spusti k sebi spat, ni mogla, zdaj pa je tu dan, ko bosta pod pretvezo pobožnosti šla skupaj na božjo pot, kjer ni pazljivih mater, ki zvečer zaklepajo vrata sobe, v kateri spi dekle.

Že pred poldnem se zbirajo ljudje na vasi. Ti, ki gredo v Ruše se zbere v eni vasi, oni za Goričko, za Maribor, Ptujsko goro in Sveto goro pa v drugi. K Sveti Trojici gredo romarji šele popoldne.

Ko so zbrani vsi, poklekne vižar, ki nosi velik križ, pred kapelo. Odmoli vero, začne z rožnim vencem nato pa vstane in gre. Romarji se strnejo za njim v procesijo. Prvi gredo možki. Nekateri se opirajo na dežnike, drugi na palice, v levicah pa nosijo vsi težke cule napolnjene s svinjino, črnim kruhom in suhim sirom. Vsak nosi seboj hrano za tri dni, v žepu suknje pa mu copota v steklenici žganjica, ki jo požre med molitvijo, ko je požirka potreben.

Za možkimi se razvrste ženske: starice, ki komaj hodijo, resne gospodinjice, ki se gredo zahvaliti Materi božji za srečo pri živini ter dekleta, ki butajo druga druga s komolci in gledajo po svojih fantih, korakajočih spredaj. Tudi ženske nosijo seboj dežnike. Povečini jih imajo položene čez ramena. Na njih nosijo cekarje, iz katerih gledajo slatinarji napolnjeni s šmarico, nekatere pa si obesimo nanje tudi čevlje. Karer veriga koblice se vleče procesija med vasi. Romarji molijo, pojejo, pišejo, se šaljijo in ko pridejo v bližino cerkve, ki stoji ob poti, po kateri gredo, začne v cerkvi zvoniti. Vižar pelje procesijo v cerkev, kjer romarji nekaj časa molijo, pojejo potem pa gredo okrog oltarja k darovanju. Vsak romar mora vreči na oltar kak denar: dinar ali več, kakor se mu pač zdi. Tako napravijo pri vseh cerkvah, mimo katerih jih pelje cesta.

Kadar je čas obedu, odloži vižar križ ter se usede v senco. Za njim posede po

travi ostala procesija. Moški razvežejo cule, ženske odgrnejo cekarje, vonj po žganjici napolni ozračje, tam pa tam tudi kak romar zaspi.

Proti večeru prihajajo procesije k božjepotnim cerkvam kjer zvonijo in potrkava, da človek ne čuje svojega glasu. Par metrov pred cerkvijo počaka duhovnik procesijo, jo požegna, napravi nad njo križ nato se ji pa postavi na čelo ter jo pelje v cerkev kjer je zopet darovanje. Tu dajo romarji na oltar, kolikor le morejo. Zgodi se, da kakšna procesija daruje par sto dinarjev in romarske procesije prihajajo v cerkev druga za drugo po par ur. Zvečer se vrši za romarje, ki imajo radi tudi nekoliko zabave, najvažnejša stvar. Ko zagrne cerkev mrak, se začne rimska procesija. Pri tej sodeluje navadno vsa mladina. Sto in sto ljudi si kupi bakle. Prižgo si jih ter se uvrste v procesijo, na čelu katere je vižar, ki mu pripada čast voditi rimsko procesijo.

Dekleta se okrase z vencem iz rož, zbero se v skupine in ko naznani vižar začetek procesije, zapoje vsaka skupina svojo pesem. Desetine pesmi je čuti. Mešajo se med seboj, odirajo druga druga, se zaplakujejo v brezno zvezdnato noč, soj bakel pa osvetlujejo zidove cerkve.

Po različnih vijugah, iz katerih najde vižar zmerom izhod, hodi procesija pol ure, uro, dokler se ne utruje. Dekleta so razigrana, kri jih peče. Fantje goje vesele, od srca kakor malokdaj. Ko pa je vsega dovolj, gre procesija v cerkev, še kakšne pol ure romarji pojo, potem pa zaspijo v cerkvenih stolih, po tleh, oni, ki bi bili radi skupaj, pa gredo ven. Nekaj časa se še vozijo na žeganjskih vrtiljakih, se zibljejo na gugalnicah potem pa se skrijejo v parne in v skednje, kjer se tiho spravijo v seno.

Zjutraj se šele začne prava pobožnost. Pri maši je zopet darovanje. Romarji, ki česa prosijo čudodelno svetnico v romarski cerkvi, kupijo v zakristiji iz voska napravljeno podobko. Če prosijo zdravja goveji živini, kupijo voščeno kravo, jo primemo v roke, ki jih držijo sklenjene pred seboj in drsaje po kolenih morajo iti okrog oltarja ter darovati svoj kipec in še kaj denarja po vrhu na oltar. Večji je darovni znesek, prej je prošnjak uslišen. Kdor ima bolno govedo, kupi to. Kdor želi otroka, dobi voščen lik tega. Oni, ki prosijo zdravja zase pa vlačijo po zidu, pod podobko Materne božje z roko ter se mežajo z njo po glavi. Ko je kup likov na oltarju že prevelik, cerkvenik sprazni oltar. Kipece pa zanese v zakristijo, kjer jih znova prodajajo. Do sto ljudi kupi en dan isti kipec, isto kravo, isto roko, ali letga otroka, in par sto ljudi drsa vsak dan po zidu pod Materjo božjo, zato je tam lazen obdrgnjen in obruben.

Na trgu pred cerkvijo pa kriče kramarji v svojih šotorih. In fant, ki je ponoči okusil ustne svojega dekleta ji kupi pri lektarju veliko srce z lepim napisom, kakor se bosta vzel in kako dobro jima bo šlo.

Popoldne procesije zapuščajo božjepotno cerkev. Od mladih romaric so »rudna, trepalnice nekoliko priprte in starejše ženske zro nanje jezno, zlovješče, kot bi vedele, kaj se je to noč zgodilo. — Tudi one so bile nekoč mlade, tudi one so doživele nekoč na božji poti iste. —

V treh dneh je romanje končano in vasi po Slovenskih goricah začne znova staro življenje.

Vlom v ptujsko zlatarno

Vlomilci so odnesli plena za vrednost blizu 100.000 din

Maribor, 9. septembra.

Mariborska policija je bila davi obveščena o drznem vlomu, ki je bil izvršen davi okoli 3 ure v urarno in zlatarno Kingl-Ackerman v Ptuj. Na kraj vloma se je takoj napotil policijski daktiloskop g. Grobin in po pregledu situacije posnel prstne odtise.

Vlom v poslovne prostore tvrdke Kingl-Ackerman je eden najdrznjših v kroniki vlomov na našem področju. Storiteli so se vtihotapili v ptujsko gledališče, od koder so vdrl v okrepčevalnico. Tu so zlikovci napravili v pod veliko odprtino in se skozi njo spustili v delavnico tvrdke Kingl-Ackerman, od koder so spet prišli v pro-

dajalno, kjer so ukradli razno zlatnino in srebrnino v vrednosti 50.000 do 100.000 din, in sicer zlate prstane, zlate verige, razne ure, obeske in drugo. Vlomilci so spravili tudi na veliko železno blagajno, ki so jo z navrtali in v kateri so bile razne dragocenosti, vredne okoli pol milijona din. Očitno pa so bili pri tem svojem poslu prepodeni, kajti svojega dela niso izvršili. Zraven blagajne so pustili zlikovci vlomilsko orodje, kar dokazuje, da so morali hitro pobegniti.

Po načinu vloma obstaja domneva, da so bili na delu poklicni vlomilci, ki so dne 13. avgusta letos izvršili drzen vlom v Kacovo trgovino v Slovenski Bistrici.

Odlikovani razstavljalci

Posebna komisija je ocenila razstavljenepredmete na čebelarjski razstavi in je priznala naslednje nagrade:

1) Tvrdka Jan Stigar, Bitnje p. Boh. Bistrica prejme za vse razstavljenepredmete skupaj zlato kolajno in diplomoo — odlično, za razstavljen med, vosek in izdelke pa srebrno kolajno; 2) Slov. čebelarstvo društvo v Ljubljani za celotnorazstavljenepredmete zlato kolajno in diplomoo — odlično za razstavljen med, modeler in stroje za srebrno kolajno; 3) Kirar Franc, čebelar, Sv. Peter pri Mariboru za razstavljen med srebrno medaljo z diplomoo — prav dobro; 4) Bradaška Matija, Kranj, za slikane končnice diplomoo — dobro; 5) Kapelj Ivan, kotlarstvo, Ljubljana, Aljaževa 4, za kotlarske izdelke diplomoo — dobro; 6) Grom Ignacij, mizarstvo, Vrhnika, za izdelane panje diplomoo — dobro; 7) Mihelič Jože, kleparstvo, Ljubljana, Tyrševa cesta za kleparske izdelke diplomoo — dobro; 8) Okorn Jože, škofja Loka, za med, žive čebele, končnice, slike in orodje, zlato kolajno in diplomoo — odlično; 9) Drobnič Anton, Podgorica, Videm-Dobrepolje, za razstavljen med diplomoo — dobro; 10) Košak Franc, Grosuplje, za razstavljen med diplomoo — dobro; 11) Bahnik Janko, podravna'el'j Točačne tovarne, Ljubljana za razstavljen med diplomoo — dobro; 12) Zelnik Miha, Cerkije pri Kranju, za razstavljen vosek diplomoo — dobro; 13) Freyer Robert, lektarija, Ljubljana, za razstavljenopcevo diplomoo — dobro; Splošne pripombe komisije: Med, razstavljen na razstavi je v vsakem pogledu brezhiben in so v celoti prešli razstavljalci po 100 točk. Vosek, ki ga je razstavil gospod Stigar, je prejel vseh 100 točk s pohvalo za odlično zunanjo obliko. Čebelarstvi stroji in orodje se odlikujejo po odlični brezhibni izdelavi, razstavljenepredmete so popolnoma čiste kranjske pasme.

Jutri je zadnji dan velesejma

Po razburljivih dogodkih v prvih dneh velesejma je prišlo že sredi tedna do pomirjenja, kar se opaža tudi pri obisku velesejma in je zadnje tri dni sejmistiše nudilo že skoro normalno sliko. Zato je pričakovati, da bodo naši kmetovalci današnje zadnje velesejmske nedelje izkoristili za ogled velesejma in kmetijske razstave, ki je njim pred vsem namenjena. Že smo imeli kmetijske razstave, vendar tako lepe, obsežne, bogate in tako skrbno urejene še ni bilo. Ne samo strokovnjaki in neposredni interesi z dežele, tudi meščani so polni pohvale. Strokovnjaki, ki so organizirali razstave posameznih panog, radi dajejo pojasnila na vsa vprašanja in obiskovalci odhajajo z zadovoljstvom, poučeni in informirani o vsem, kar jim lahko koristi v njihovem gospodarstvu in gospodinjstvu. Posebno ljudje z dežele naj izkoristijo današnje nedelje za ogled kmetijske razsta-

ve, ki je za naše kmetijstvo tako važna in poučna.

Danes imamo na velesejmu po vrhu še tradicionalno tekmo harmonikarjev za ju. goslovansko prvenstvo 1939/40. Dopoldne bo izbirna, popoldne pa glavna tekma.

Jutri, na zadnji dan letošnjega jesenskega velesejma, bo ob petih popoldne v navzočnosti notarja na sejmistišču pred Kregarjevo gostilno žrebanje velesejmskih vstopnic za darila.

Sloves naših kranjskih čebel

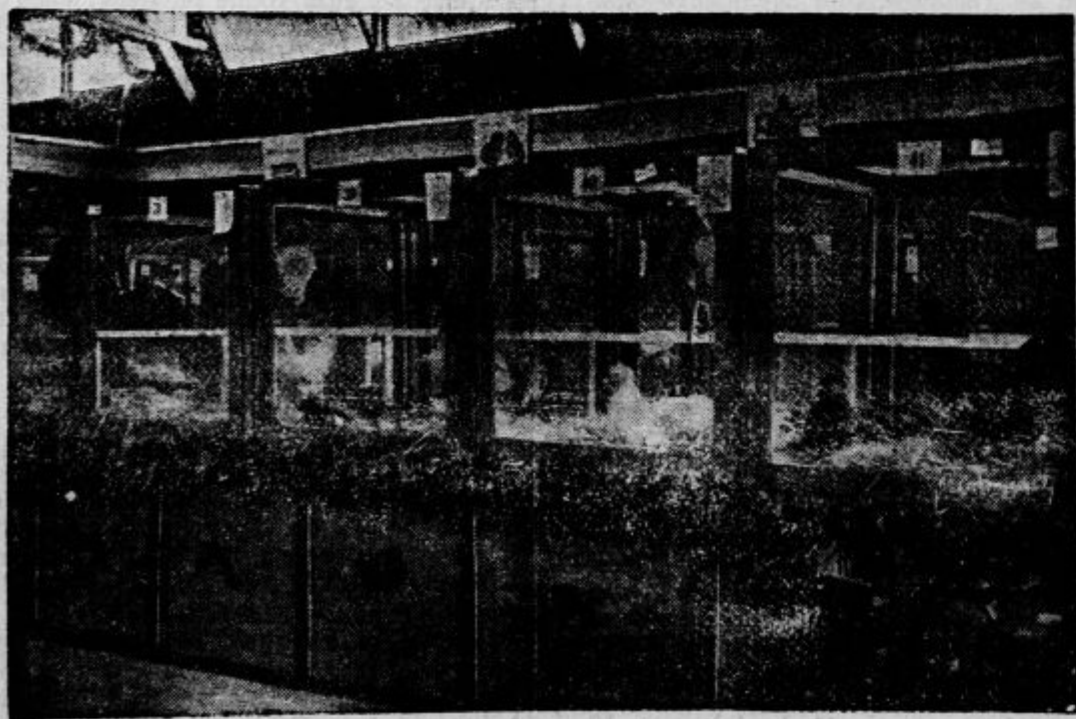
Povprečno naši ljudje le malo poznajo razliko med tujo in našo kranjsko čebelo. V vseh delih sveta visoko cenijo našo čebelo. Zaradi mnogih njenih odlik. Kranjska čebela začne n. pr. zjutraj dve uri prej nabirati med, zvečer pa konča dve uri kas-

neje s svojim delom, kakor čebele drugih plemen. Tudi v hladnejših dnevih naše čebele delajo, oziroma nabirajo med, dočim druga plemena v hladnejših dnevih ždijo v panjih, ter jim ni mar za delo. Naše čebele so tudi bolj pohlevne in krotke kakor čebele drugih plemen, družine naših planinskih čebel se vrhu tega hitreje množijo. Vse to je za umnega čebelarja velike važnosti, če hoče imeti donosno čebelarstvo.

Največje zasluge za razširjenje slovesa naše kranjske planinske čebele po vsem svetu ima g. Jan Stigar v Bitnjah pri Bohinjski Bistrici. On pošilja že 36 let naše čebele v vse dele sveta, tako v razne kraje Severne in Južne Amerike, v Avstralijo, na Kitajsko in Japonsko, v Rusijo in Južno Afriko. Tako je tudi vlada v Egiptu naročila od g. Stigarja veliko množino čebel, ker so se naše čebele v Egiptu izkazale kot najboljše. Mnogo tudi ne vedo, da je egiptovski kralj Faruk pokrovitelj mednarodne čebelarjske unije, njen podpredsed-

nik pa je g. Stigar, ki ima že 97 odlikovanj iz vseh delov sveta.

Pošiljanje čebel na velike daljave je združeno z velikimi težavami, ako naj dosepejo do namembnega kraja žive in zdrave. Znano je da Američani ljubijo rekorde, zato so si tudi lastili svetovni rekord v razpošiljanju živih čebel s tem, da je pošiljka neprestano potovala šest tednov. Na to pa se je oglasil g. Stigar, čigar čebele so potovale, neprestano osem tednov po sledeči poti: Bitnje — Bohinjska Bistrica — Hamburg — Gibraltar — Sueski prekop — Singapur — Tokio in so v redu pripele, žive in zdrave. Pošlane so bile cele družine v panjih krajinih. Že dvakrat so pri g. Stigarju filmali Nizozemci življenje naših čebel, kako se z njimi ravna, kako jih prevažajo na pašo itd. Življenje čebel lahko vidi še danes in jutri vsakdo na čebelarjski razstavi na velesejmu v paviljonu »Gt. Zato pohitite, da si ogledate to redko zanimivost.

Pogled na razstavljenec tokom

Mlekarska razstava na velesejmu

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Preproge
tastori
očeje
linoleum
žimnice
prtiči
oarniture
obrusače

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Staino
CELJE 20
CENIK ZASTONJ

Malo rabljene
trgovske opreme
jedilnice, spalnice, nove
sparene spalnice in razne
drugo pohištvo po zelo
ugodni ceni naprodati.
Ogleda se pri Fr. Ivan
Mathian, Ljubljana, Tyr-
seva 12, dvorišče.
17-11-12

Kapital
Ureditel

premoženja
Potravne, konkurenčne za-
rade, odkup in inkaso ter-
itave (tudi kmetičih) na-
bavo posolil in družbeno
dobitkano in varno na-
ložitev kapitala, ureditev
uprave in knjigovodstva,
bilance, kalkulacije, uprave
nepremičnin, nadzorovanje
soudelcev, sploh vse trgov-
sko obrtne zadeve poročiti
zupno strokovni pisarni

Lojze Zajc
Ljubljana, Gledališka ul. 7.
16-16

Posojila
iščete samo pri doma-
nem solidnem zavodu —
Plašite ali pridite osebo-
no. Moj Dom, Ljubljana
na, Dvorakova 8.
262-16

Vaši prihranki
so varni in plodonosni
naloženi v domačem za-
vodu »Moj dom« Ljub-
ljana, Dvorakova 8. Pri-
šite ali pridite osebo-
no. 267-16

Družabnika ali
finanšerja
iščem za brezkonkuren-
tne (Masencartel) vsaki
obhodno potreben vsaki
boljši hiši. Cenj, ponu-
be na M. Sengwe, po
ste restantne Siskak.
25061-16

Dolgoročna
posojila
dobre državni, samoprav-
ni uslužbeni, upokojenci
ter zasebniki. Informacije
pri Fr. Klemen, Ljubljana,
Bleisova 18 znamke pri-
loži. 25174-16

V najem
Hotel, Pension
ali kavarno vsem v
najem. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25090-17

Trgovina
na prometnem križi-
šču, avtomatska postaja,
v bližini dveh trgov, na
takoj ugodno odda v na-
jem. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 24981-17

Lokali
Lokale
na promet, točke v Ljubljani
oddam. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 25029-19

Mlekarno
prodam po nizki odkup-
ni ceni. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 25023-19

Večji lokal
za obrt iščem v mestu
ali okoliščini takoj. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Suh lokale«. 25163-19

Gostilno
v centru mesta Ljub-
ljane oddam resnim in-
teresentom na račun.
Pism. ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Samo-
stojno vodstvo«. 25149-19

Mlekarno
dobro vpejano, takoj
oddam. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 25141-19

Krasen lokal
na Mikloševci cesti odda-
mo. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 25184-19

Večji lokal
v strogem centru Ljubljane
oddam takoj ali 1. okto-
bra. Ponudbe na ogl. odd.
Jutra po »Center«. 25233-19

Gostilniški lokal
dam onemu v najem ki
plača 3000.— naprej ali
posodi. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 25184-19

Posest
Stanovanjsko hišo
enostavno ob glav-
ni cesti z lokalom, ve-
liko senčnatim dvoriščem,
na dvorišču se nahaja
prilika hiša s hišnim
in pritliklami radi se-
litve prodam. Poleg ve-
lik vrt za zelenjavo, v
Ljubljani. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 24993-20

Naprodaj hiša
v škofiji vasi pri Celju
po ugodni ceni. Vpraša-
se pri Celjski posojilni-
ci d. d. v Celju. 25006-20

Lepa stavbica
bitnu kolodvoru št. Vid
Vižmarje ob državni
banovinski cesti gramoz
elektrika, vodovod na
parceli, Poljubna izme-
ra od 14 dni naprej na
prodaj. Pojasnita Viž-
marje 31. 25101-20

Večje število parcel
kompleksov, parcel go-
dov, trgovskih in stano-
vanjskih hiš in vil na
naprodaj gradbeno stro-
kov. Izobražen posredo-
valec. 25101-20

KUNAVER LUDVIG
Cesta 29. oktobra & Te-
lefon 37-33.
Poblaščen graditelj in
podni cenitelj za nasvete
brezplačno na razpolago.
125-36

Če kupite
all prodaste hišo, par-
celo, posestvo, obrnite se
na priznano, solidno in
kulantno realiteto pri-
stavnico Franjo Pristavac,
Ljubljana, Erjavčeva ce-
sta 4a. Vse informacije
so brezplačne. 248-20

Lepo parcelo
pod Šmarno goro, že ogra-
jeno prodam. Dopise na
ogl. odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25007-20

Več parcel
nasproti šole v Zg. Šiški
naprodaj. Poziv se Pod-
utiska c. 39. Kosece. 24862-20

Kmečko posstvo
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Trisob. stanovanje
z vinogradom
eno uro oddaljeno od Celja
na krasni, zdravi legi se
ugodno prodajo. Ponudbe
na področju Jutra v Celju
pod »Krasna legja«. 24876-20

Posestvo
13.000 kvadr. m. ob gla-
vni cesti v Savinjski do-
lini s stanovalniško hišo
in tovarniškim pro-
stori, s vodno pravico
naprodaj pod ugodnimi
pogodbi. Pritliklami
jibe na podr. Jutra v
Celju pod »Ugodno«. 25307-20

V Celju
10 minut od kolodvoru,
2 minuti od cerkve, za-
rad prevelike ugodne
prodaje večstanovanjsko
komfortno, parkirano
vilo s 1200 kvadr. m
ograjene vrta, na kras-
ni, razgledni sončni to-
čki. Zajemčen mir in
zdravje. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 25308-20

Hiša
v popolnoma novem sta-
nju, pripravna tudi za
obrtne, 14 oravov nji-
v in gozda, takoj na pro-
daj. Vprašajte gostilna
Wilma Maribor ali Ma-
rija Veingerl Seinelca ob
Dravi. 25316-20

5000 kv. m
zemljišča
prodam. Plačljivo tudi
dve tretjini za knjižico
Mestne hranil. Ljub-
ljanske. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Stanovanje
odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25323-20

Dvosob. stanovanje
s pritliklami oddam v
Kocenovi 11. 25195-21

Dvosob. stanovanje
oddam mirni in stalni
stranki pod Rožnikom.
Alojz Platiša, Rožna do-
lina c. X., št. 30, pod
Rožnikom. 25194-21

Trisobno stanovanje
sončno oddam za no-
vember v Gorupovi uli-
ci 2, III. nadst. 25199-21

Samsko stanovanje
soba, kuhinja, plin, od-
dam solidni gospodini.
Ogled od 3. do 4. Vrtič-
ca, Tobacna 16. 25203-21

Enosob. stanovanje
s kopalnico oddam s 1.
oktobrom na Tyrševi 43. 25202-21

Dvosob. stanovanje
s pritliklami oddam
250 din. Cesta v Zeleni
log 5. 25209-21

Komfortno
stanovanje
štirisobno, sončno in s
velikim parkom takoj
oddam. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra. 25208-21

Dvosob. stanovanje
oddam v Lirski 17-18 di-
950. komfortno. Povzbe
pri hišnici. 25178-21

Lepo stanovanje
sončno se odda v bli-
žini Evrope. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra. 25207-21

Podstrešno
stanovanje
soba in kuhinja za 1.
okt. oddam. Ogled od 11.
daje. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 25200-21

Enosob. stanovanje
za oktober in sobo s
štedilnikom takoj odda-
mo; podpritičje, Tyr-
seva 90. 25209-21

Dvosob. stanovanje
s kopalnico oddam s 1.
okt. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 25085-21

Enosob. stanovanje
oddam družini odraslih
oseb. Kosl, Sisenka 63. 25106-21

Enosob. stanovanje
oddam. Cesta XIII., št. 9,
pri tramvajski postaji
Glince. 200 din meseč-
no. 25082-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. oktobrom.
350 din. Rožna dolina
Cesta V. št. 11. 25126-21

Trisob. stanovanje
kopalnica, vrt, oddam z
oktobrom ali pozneje po
mali ceni. Posavskega
ulica 9, Demšar. 25133-21

4-5 sobno
stanovanje
z vsem komfortom za
oktobor iščem, po mož-
nosti v centru ali bli-
z centra. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod »Stro-
kovnjake«. 25123-21

Sobo odda
Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vho-
dom oddam v središču
mesta takoj ali s 15. —
Mestni trg 17-18, vrata
8. 25205-23

Sobo
prazno, takoj oddam boljši
gospodini. Glince, Cesta
II., št. 6. 25207-23

Poslovno sobo
v Ljubljani na Aleksandro-
vi oddam s souporabo tele-
fona. Vprašati pri zadrugi
Neptun, Beethovnova 14
mezz. 24999-23

Solidno gospodini
ali gospodi sprejemem
lepo, zračno sobo. Schre-
nberg, Mestni trg 19-1. 24934-23

Prazno sobo
s posebnim vhom, v cen-
tru, s souporabo kopal-
nice, oddam. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra. 25204-23

Sobo
sončno, zračno, s pose-
bnim vhom oddam v
središču mesta takoj ali
s 15. sept. stalni odeli.
Naslov: Cesta 29. oktobra
(Rimska) c. 5, 1. nadst. levo. M. T. 25098-23

Sobo
tako poceni oddam sa-
mostojni, preprosti in
zdravi

Mestna elektrarna ljubljanska

Obrtnikom

priporočamo našo stopnjevalno **obratno tarifo** z zniževanjem cene od din 2.50 do din 1.25 za kilovatno uro, odvisno od porabe toka in od uporabe motorjev.

Gospodinjam

nudimo **električni tok za kuhanje po 90 para za kilovatno uro** že pri porabi 60 kWh mesečno pri trisobnem stanovanju.

Nudimo

posebno tarifo za **električne peči** s ceno toka 90 par za kilovatno uro na poseben števec, ne glede na porabo. Števnina samo din 4 mesečno.

Nudimo

izredno nizko **tarifo za nočni tok v ogrevalne svrhe**, posebno pripravno za električno opremljene kopalnice in pralnice. Cena toku samo 60 par za kilovatno uro. Priklapljanje z avtomatično stikalno uro.

Vsa pojasnila dobite pri

Ravnateljstvu mestne elektrarne, Krekov trg 10-II

Brzo-parobrodna služba iz Benetk in Sušaka v Dalmacijo. Odhod iz Sušaka vsak dan razen srede in petka ob 16. uri. Turistične proge iz Sušaka in Benetk v Dalmacijo ter iz Sušaka in Trsta v Grčijo, po zmernih plovinskih cenah. Dnevno večkratna zveza za vsa kopališča in letovišča jugoslovenske obale. Prospekte in navodila daje direkcija na Sušaku, ter vsi uradi »Putnika« in družbe »Wagons Lits Cook«.

CELO LETO

lahko trajno spravite

MOŠT (širu)

OD GROZDJA, KAKOR TUDI VSE SADNE SOKOVE
BREZ STROKOVNIH PRIPRAV BREZ IZGUBE ČASA
BREZ KAKRSNIHKOLI APARATOV

S POMOČJO NIPAKOMBINA A II.

Odlučna iznajdba današnje znanosti! Enostavno! Poceni! Higijenično.

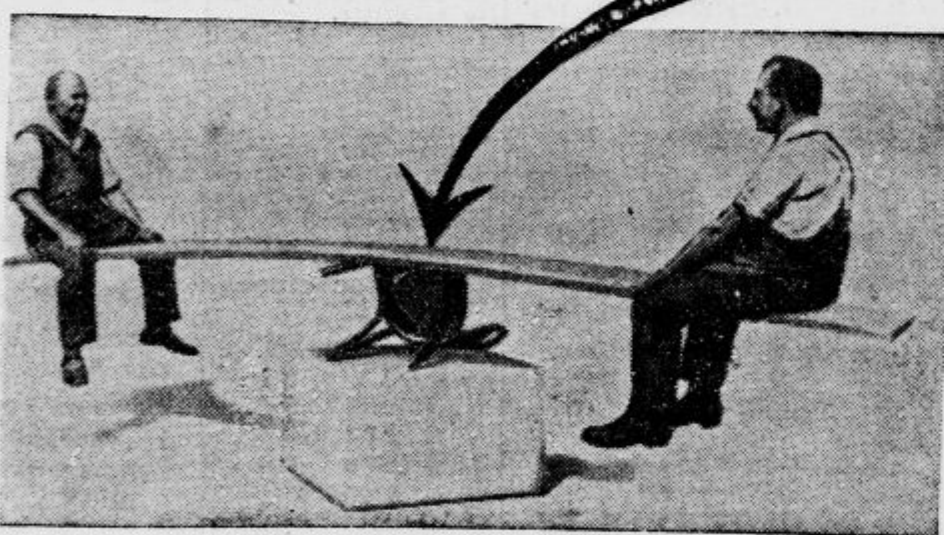
Odobreno od ministrstva za poljedelstvo.

Navodila in cenik pošlje brezplačno:

RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ulica 1.

STOLE

izdržljive takole

in ostalo pohištvo **SAMO** iz specialne tovarne upognjenega pohištva

THONET-MUNDUS D.D. Varaždin

Za: kavarne, gostilne, hotele, terase,
kinematografe, pisarne, šole
in zasebna stanovanja

Zahtevajte v vseh trgovinah s pohištvom **izključno**

ORIGINAL »THONET« STOLICE

Kdor oglašuje - ta napreduje!

ELULOIDNE
CITE ZA VRATA

CELULOID
V PLOŠČAH
naročate pri
F. Zrnc
Ljubljana,
Kopitarjeva ul. 1

CONTINENTAL

na ugodne mesečne
obroke

Ivan Legat
LJUBLJANA
Prešernova ulica 44
MARIBOR
Vetrinjska ulica 30

Pri priznanih nizkih
cenah si nabavite
najboljše moške
obleke, perilo in vsa
praktična oblačila
pri
Preskerju
LJUBLJANA
Petra cesta 14

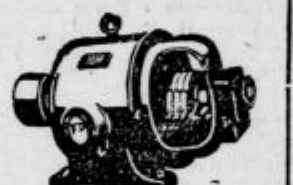
Vata

v tablah in za odeje,
vedno na zalogi —
Zahtevajte vzorce in
cenik.

Arbeiter — Maribor.

2951

**DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI**
DOLENJSKA
CESTA

Specialna delavnica za pre-
vijanje, popravljanje elek-
tromotorjev in dinamo-
izvrševanje instalacije na po-
gon in luč, na skladišču ves
elektromaterial ter motorji
za pogon in dinamice za luč.

Fr. Perčinč
elektropodjetje, Ljubljana
Gospodarska cesta 16
telefon 23-71.

Kupujemo

posušeno cvetje
arnike,
korenine preobjede
bezgovo cvetje,
baldrianove korenine
in sviščev
(encijanove) korenine.
Ponudbe naj se poš-
ljejo na APEF, Vta
Declani 15 — Udine.

ZAHTEVAJTE
BREZPLAČNI
PODUČNI
CENIK
NAJPODPOLNEJŠI
GLASBILA
NAJVEČJE DOMAČE
STROČNE TVRTKE
SCHNEIDER
KR. DVORSKI
DOBAVITELJ
ZAGREB
NIKOLIČEVA 10

Iščemo oskrbnika- čuvaja za Lovski dom na Bohorju

Prednost imajo starejši ljudje s penzijo:
rudarji, železničarski, žandarmerijski in
drugi upokojevalci, ki imajo veselje do planin
in lova. Ponudbe poslati na naslov: Lovsko
društvo Bohor na Senovem, p. Rajhenburg.

SODOBNI ČLOVEK

živi v prilikah skrajnega živčnega napora:
depresija, nespečnost, predčasna onemog-
lost, preutrujenost, vidite, na čem mnogi
danes trpe. Medtem je znanstveno dognano,
da Ekstrakt »KA-LE-FLUID« uravnoveša
živčni sistem tako, da postane človek po-
novno energičen in sposoben za delo. —
Brezplačno detaljna literatura, zahtevajte:
Beograd, Masarykova 9. Miloš Marković,
»Ka-Le-Fluid« se dobiva v lekarnah.
S. br. 10.537/933.

MOŠKI

Pri spolni nesposobnosti. Pri spolni sla-
bosti poskusite hormonske pilule

„HORMO-SEKS“
Dobivajo se v vseh lekarnah. — 30 pilul
din 84.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul
din 560.— Po pošti diskretno razpošilja

LEKARNA BAHOVEC
Ljubljana

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij
»VIS-VIT« — Zagreb — Langov trg 3.
Ogl. reg. S. br. 5846-39.

NAJPODPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

Kupimo

lokomobilski kotel

od cca. 100 m² površine in 12
atmosfer, s stopnjasto rešetko
in armaturo, samo v dobrem
stanju, ako ni delj kot 10 let
v pogonu. Pismene ponudbe na
Publicitas d.d., Zagreb, Ilica 9
pod br. 54241.

PRESELITVENO NAZNANILO!

PRESELILI SMO SE NA

Tyrševo cesta 15

(poleg Kavarnе Evrope)

Sortirani smo z najnovjšimi modeli za jesensko sezono
v priznani dobri kvaliteti po zelo ugodnih cenah.

KOLESA NAJNOVEJŠI OTROŠKI VOZIKI

MOTORJI
TRICIKLI
SIV. STROJI

IGRAČNI VOZIČKI, SKIROJI, AVTOMOBILČKI, KOLES. DELI
TRIBUNA F. B. L. LJUBLJANA
PODRUŽNICA: MARIBOR CENIKI FRANKO!

Lesno oglje v vagonih množinah kupimo.

Ponudbe na Rudarsko Udruženje talionica, Zagreb,
Mihanovičeva ul. 14

PREKO ŠTIRI MILIJONE GRITZNER šivalnih strojev JE V UPORABI

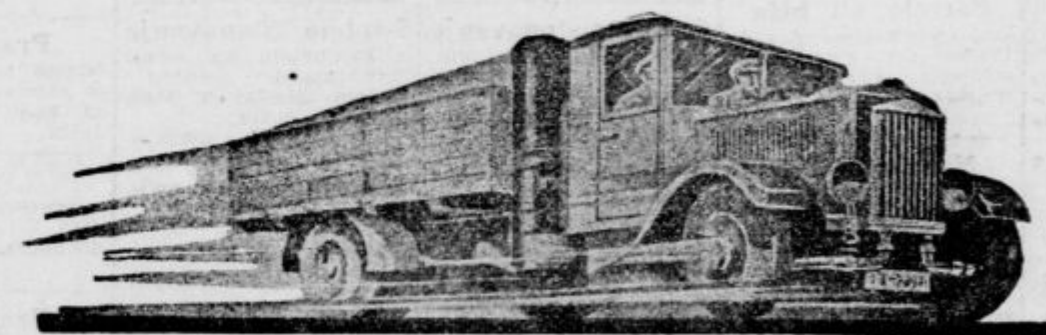
GRITZNER ŠIVALNI STROJI
SE DOBJO V VSEH BOLJ-
SIH TRGOVINAH S ŠIVALNI-
MI STROJI

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA JUGOSLAVIJO
EM. FISCHER, ZAGREB, Palmotičeva 82
Veletrgovina dvokoles, motociklov in šivalnih strojev

POZOR, posestniki

tovarnih avtomobilov!

Preuredite pravočasno svoj tovorni avto
na pogon z lesnim ogljem namesto z
b e n c i n o m

s p o m o č i o

OLT-generatorja

**OSJEČKA LJEVAONICA ŽELJEZA IN
TVORNIKA STROJEVA D. D., OSIJEK**